

**UCHWAŁA NR LV/657/23
RADY MIEJSKIEJ CIESZYNA**

z dnia 30 sierpnia 2023 r.

w sprawie uzgodnienia prac wykonywanych w latach 2023-2027 na potrzeby ochrony przyrody na terenie użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.) i art. 45 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1336 z późn. zm.)

**Rada Miejska Cieszyna
uchwała, co następuje:**

§ 1. Uzgodnić wykonanie w latach 2023-2027 prac na potrzeby ochrony przyrody na terenie użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką”, ustanowionego uchwałą Nr V/53/2003 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 23 stycznia 2003 r. w sprawie wprowadzenia ochrony w drodze uznania za użytek ekologiczny (Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 11 z dnia 3 marca 2003 r., poz. 412), polegających na eliminowaniu roślin gatunków inwazyjnych i ekspansywnych oraz wykonywaniu nasadzeń zacieniających gatunki inwazyjne i ekspansywne, których zakres określony został w dokumentacji pn. *Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej oraz pozostałych opracowań w ramach projektu „Cieszyn miasto samowystarczalne”, przedsięwzięcie „Zielony Cieszyn! Czyli chronimy i wypoczywamy” - część II opracowanie przyrodnicze*, stanowiącej załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Burmistrzowi Miasta Cieszyna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej Cieszyna

Remigiusz Jankowski

FRady Miejskiej Cieszyna
z dnia 30 sierpnia 2023 r.
Szymon Kita

ul. ul. Sienkiewicza 4/6, 42-600 Tarnowskie Góry
tel. 506-340-000, fax. 32 288-32-79
e-mail: primtech@op.pl, www.primtech.pl

<p>TYTUŁ PROJEKTU:</p>	<p>Opracowanie dokumentacji projektowo–kosztorysowej oraz pozostałych opracowań w ramach projektu „Cieszyn miasto samowystarczalne”, przedsięwzięcie „Zielony Cieszyn! Czyli chronimy i wyczytywamy” - część II opracowanie przyrodnicze</p>
<p>INWESTOR:</p>	<p>LOKALIZACJA</p>
<p>GMINA CIESZYN UL. RYNEK 1 43-400 CIESZYN</p>	<p>MIASTO CIESZYN JEDNOSTKA EWIDENCYJNA 240301_1 CIESZYN rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” (dz. nr 17/2 obr. 54 i fragment dz. nr 8/2 obr. 55, własność – Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg); rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Olzą” (działki nr 19, 43 i 59 obr. 61, własność – Skarb Państwa, zarząd – PGL „Lasy Państwowe”, Nadleśnictwo Ustroń; działki nr 16 i 17 obr. 61, własność – Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg; dz. nr 59 obr. 61 – własność Skarb Państwa); użytek ekologiczny „Łęg nad Puńcówką” (fragment dz. nr 8/2 obr. 55, własność – Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg); zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Lasek Miejski w Błogocicach” (działki nr 44, 46/1 i 61 obr. 61, własność – Gmina Cieszyn; dz. nr 54 obr. 61, własność Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg). Ponadto przedsięwzięcie obejmie następujące działki położone poza granicami ww. obszarów chronionych, a w szczególności: działki nr 12, 15, 18, 20/10, 20/26, 20/28, 20/30, 20/32, 20/34 i 45/51 obr. 61, 18/2 obr. 55 własność Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg; działka nr 26 obr. 54, działka nr 20 obr. 55 oraz działka nr 58 obr. 61, własność – Skarb Państwa, zarząd – Spółka Wodna dla utrzymania Młynówki Cieszyńskiej.</p>

Tarnowskie Góry, maj 2023 r.

SPIS ZAWARTOŚCI PROJEKTU:

CZEŚĆ OPISOWA:

- OPRACOWANIE PRZYRODNICZE
- ZAŁĄCZNIK I - PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH
- ZAŁĄCZNIK II - PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD OLZĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH
- ZAŁĄCZNIK III - PROJEKT PRAC NA TERENIE ZESPOŁU PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWEGO „LASEK MIEJSKI W BŁOGOCICACH”

CZEŚĆ GRAFICZNA:

- P_P_1 – PLAN – INWENTARYZACJA I PROJEKT, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:1000
- P_P_2 – PLAN – INWENTARYZACJA I PROJEKT, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:1000
- P_D_1 – DETAL 1 – NASADZENIA 'EKOTONOWE', PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:200
- P_D_2 – DETAL 2 – NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5A, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:200
- P_D_3 – DETAL 3 – NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5B, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:200
- P_D_4 – DETAL 4 – NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5C, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:200
- P_D_5 – DETAL 5 – NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5D, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:200
- P_D_6 – DETAL 6 – NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5E, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD

- PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:200
- P_D_7 – DETAL 7 – NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5F, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:200
  - O_P_1 – PLAN – INWENTARYZACJA I PROJEKT, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD OLZĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:500
  - B_P_1 – PLAN – INWENTARYZACJA I PROJEKT, PROJEKT PRAC NA TERENIE ZESPOŁU PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWEGO „LASEK MIEJSKI W BŁOGOCICACH”, SKALA 1:200

Uwaga: Przerywana czarna linia na wszystkich załączonych rysunkach stanowi granicę map do celów projektowych przekazanych przez geodetę i nie odnosi się do niniejszego opracowania.

ZESPÓŁ PROJEKTOWY		
Funkcja	Imię i nazwisko	Nr uprawnień / podpis
Autor analizy przyrodniczej, koordynator projektu przyrodniczego / Dr nauk biologicznych, mgr inż. leśnictwa	dr Jerzy Parusel	-
Projektant części przyrodniczej / Architekt krajobrazu	mgr inż. arch. kraj. Katarzyna Wątor-Kmita	-
Projektant części przyrodniczej / Architekt krajobrazu	mgr inż. arch. kraj. Agnieszka Krasuska	-
Główny projektant / koordynator projektu technicznego i przyrodniczego	mgr inż. Szymon Kita	SLK/4918/PBKb/16
Projektant części technicznej / Architekt	mgr inż. arch. Marta Nowak	170/POOKK/IV/2016

OPRACOWANIE PRZYRODNICZE

Spis treści

OPRACOWANIE PRZYRODNICZE.....	1
ZAŁĄCZNIKI.....	3
1 OPIS ZADANIA.....	4
1.1 PODSTAWA OPRACOWANIA.....	4
1.1.1 UWARUNKOWANIA FORMALNO-PRAWNE.....	4
1.1.2 LITERATURA FACHOWA	4
1.2 ZAKRES PRZEDMIOTOWY OPRACOWANIA PRZYRODNICZEGO	6
1.2.1 ZAKRES OPRACOWANIA DLA REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH	6
1.2.2 ZAKRES OPRACOWANIA DLA UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH	7
1.2.3 ZAKRES OPRACOWANIA DLA REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD OLZĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH	7
1.2.4 ZAKRES OPRACOWANIA DLA ZESPOŁU PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWEGO „LASEK MIEJSKI W BŁOGOCICACH”	7
1.3 ZASIĘG TERYTORIALNY PRZEDSIĘWZIĘCIA.....	7
1.4 POWIERZCHNIA OPRACOWANIA	8
1.5 LOKALIZACJA TERENU OPRACOWANIA.....	8
2 ANALIZA PRZYRODNICZA.....	9
2.1 CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW CHRONIONYCH.....	9
2.1.1 REZERWAT PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD OLZĄ”	9
2.1.2 REZERWAT PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ”	15
2.1.3 ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY „LASEK MIEJSKI W BŁOGOCICACH”	26
2.1.4 UŻYTEK EKOLOGICZNY „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ”	32
2.2 POPULACJA CIESZYNIANKI WIOSENNEJ HACQUETIA EPIPACTIS – DANE WSPÓŁCZESNE.....	34
2.2.1 WYSTĘPOWANIE W OPRACOWYWANYCH OBIEKTACH CHRONIONYCH.....	34
2.2.2 ZASOBY POPULACJI CIESZYNIANKI WIOSENNEJ.....	40
2.2.3 PODSUMOWANIE BADAŃ NAD POPULACJĄ CIESZYNIANKI WIOSENNEJ I WSKAZANIA OCHRONNE	47
2.3 OBCE GATUNKI INWAZYJNE – DANE WSPÓŁCZESNE.....	53
3 WYTYCZNE DO REALIZACJI	62
3.1 WYTYCZNE PIELEGNACJI DRZEW PRZY SZLAKACH KOMUNIKACYJNYCH	62

3.1.1 GATUNKI CHRONIONE.....	62
3.1.2 TECHNIKA WYKONYWANIA CIĘĆ.....	63
3.1.3 SPECYFIKACJA CIĘĆ DRZEW ZNISZCZONYCH LUB USZKODZONYCH	64
3.1.4 ROŚLINY NA DRZEWACH	65
3.2 LIKWIDACJA GATUNKÓW INWAZYJNYCH OBCYCH.....	65
3.3 NASADZENIA DRZEW I KRZEWÓW.....	66
3.3.1 WSKAZANIA DO REALIZACJI.....	66
4 PROJEKT OCHRONY ZIELENI.....	70
4.1.1 SPOSÓB POSTĘPOWANIA Z DRZEWAMI W CZASIE INWESTYCJI.....	70
4.1.2 WYTYCZNE DOTYCZĄCE ZABEZPIECZEŃ.....	71
4.1.3 ZALECENIA TECHNICZNE W CELU UNIKNIĘCIA KOLIZJI.....	72
4.1.4 ZALECENIA DO PROWADZENIA DOKUMENTACJI W ZAKRESIE PIELEGNACJI I OCHRONY DRZEW NA TERENIE BUDOWY.....	72
4.1.5 STREFA OCHRONY DRZEW I KRZEWÓW (SOD).....	74
4.1.6 NADZÓR W OKRESIE OCHRONY ZIELENI.....	74
5 WNIOSKI.....	76

ZAŁĄCZNIKI

I OPRACOWANIE PRZYRODNICZE

- PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH

II OPRACOWANIE PRZYRODNICZE

- PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD OLZĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH

III OPRACOWANIE PRZYRODNICZE

- PROJEKT PRAC NA TERENIE ZESPOŁU PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWEGO „LASEK MIEJSKI W BŁOGOCICACH”

1 OPIS ZADANIA

1.1 PODSTAWA OPRACOWANIA

1.1.1 UWARUNKOWANIA FORMALNO-PRAWNE

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r., poz. 916 z późn. zm.); ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1718) wraz z przepisami wykonawczymi;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów (Dz. U. z 2022 r., poz. 2649);
- Rozporządzenia i uchwały w sprawach uznania lub ustanowienia poszczególnych form ochrony przyrody objętych przedsięwzięciem;
- Zarządzenia Nr 12/2016 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie wyznaczenia szlaku ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Olzą”;
- Zarządzenia Nr 16/2016 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 14 czerwca 2016 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Lasek Miejski nad Olzą;
- Zarządzenia Nr 10/2020 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 25 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”;
- Zarządzenia Nr 12/2020 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 27 lipca 2020 r. w sprawie wyznaczenia szlaku ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”;
- Mapa sytuacyjno-wysokościowa do celów projektowych w skali 1:500;
- inne obowiązujące normy i przepisy.

1.1.2 LITERATURA FACHOWA

- Borowski J., Witkoś-Gnach K., (red.), 2021, Standard cięcia i pielęgnacji drzew Fundacja EkoRozwoju, Wrocław.
- Bzdęga K., Mazurska K., Dajdok Z., Celka Z., Tokarska-Guzik B. (red.) 2022. Metody zwalczania rdestowców. Kompendium. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa, ss. 344.
- Dorda A. 1992. Szata roślinna rezerwatów florystycznych „Lasek miejski nad Puńcówką” i „Lasek miejski nad Olzą” w Cieszynie. Instytut Botaniki UJ, Kraków, praca magisterska, ss. 76.
- Dorda A., Środowisko przyrodnicze > Ochrona przyrody, Cieszyn, adres: <https://www.archiwum.cieszyn.pl/> [dostęp 2023-04-04].
- Duda J., Puchalski J., Szendera W. 2001. Badania nad rozmieszczeniem i generatywnym rozmnażaniem cieszynianki wiosennej *Hacquetia epipactis* (Scop.) DC. Biuletyn Ogrodów Botanicznych, 10: 23-29.
- Dworniczak Ł., Reda P., (red. i aut.), 2021, Standard ochrony drzew i innych form zieleni w procesie inwestycyjnym, Standard opracowany przez Fundację Ekorozwoju oraz Stowarzyszenie Architektury Krajobrazu Fundacja EkoRozwoju, Wrocław.
- Falińska K. 2021. Przewodnik do badań biologii populacji roślin. Wydawnictwo Naukowe PWN SA, Warszawa, wydanie I – 1 dodruk, ss. 587 + fotografie i ryciny poza tekstem.

- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody [on-line]; adres: <https://crfop.gdos.gov.pl/> [dostęp 2023-04-04].
- Gilbert OL. 1995. Biological Flora of the British Isles: *Symphoricarpos albus* (L.) S.F. Blake (*S. rivularis* Suksd., *S. racemosus* Michaux). *Journal of Ecology* 83: 159-166.
- Gajewski Z., Sitek E., Nowak B. 2011. Porównanie dwóch wyspowych populacji *Hacquetia epipactis* (Scop.) DC. na Pogórzu Wielickim. *Acta Botanica Silesiaca*, 7: 177-188.
- Gorczyca M. 2008. Ocena skuteczności ochrony wartości botanicznych w wybranych rezerwach przyrody środkowej i południowej części województwa śląskiego. Praca doktorska. Uniwersytet Śląski, Katowice, ss. 165 + załączniki.
- Henel A. 2006. Materiały do atlasu rozmieszczenia oraz stanu zasobów roślin chronionych i zagrożonych rejonu górnośląskiego – PRESS. Część 10. *Hacquetia epipactis* (Scop.) DC. (*Apiaceae*) w województwie śląskim. *Natura Silesiae Superioris*, 9 (2005): 5-19.
- Kowol J., Brodziak-Dopierała B., Paukzsto A., Rochel R., Nogaj E., Kwapuliński J. 2012. Contamination by Pb of *Hacquetia epipactis* Scop. DC and *Urtica dioica* L. growing in nature reserves affected by local and transboundary emissions. *Pol. J. Environ. Stud.*, 21, 1: 145-152.
- Kudelski Cz., Krzywoń R. 1963a. Rezerwat częściowy „Lasek miejski nad Olzą”. Plan urządzania gospodarstwa rezerwatowego na okres gospodarczy 1.X.1963-30.IX.1973. Maszynopis. Archiwum Śląskiego Konserwatora Przyrody.
- Kudelski Cz., Krzywoń R. 1963b. Rezerwat częściowy „Lasek miejski nad Puńcówką”. Plan urządzania gospodarstwa rezerwatowego na okres gospodarczy 1.X.1963-30.IX.1973. Maszynopis. Archiwum Śląskiego Konserwatora Przyrody.
- Kurek R. (red.) 2007. Ochrona dziko żyjących zwierząt przy inwestycjach drogowych w Polsce. Stowarzyszenie Pracownia na Rzecz Wszystkich Istot, Bystra.
- Kurek R. 2010. Poradnik projektowania przejść dla dzikich zwierząt i działań minimalizujących śmiertelność fauny na drogach. GDOS, Warszawa.
- Kurek R. T., Rybacki M., Sołtysiak M. 2011. Poradnik ochrony płazów. Ochrona dziko żyjących zwierząt w projektowaniu inwestycji drogowych. Problemy i dobre praktyki. Stowarzyszenie Pracownia na Rzecz Wszystkich Istot, Bystra.
- Łukasiewicz A. 1962. Morfologiczno-rozwojowe typy bylin. *PTPN, Prace Kom. Biol.*, 27, 1: 233-240.
- Malara J., Gancarczyk-Gola M., Gola T. 2004. Charakterystyka populacji cieszyńskiej wiosennej *Hacquetia epipactis* (Scop.) DC. w Porębie koło Zawiercia. *Chrońmy Przyr. Ojcz.*, 60, 2: 61-68.
- Plan ochrony leśno-florystycznego rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Olzą” na okres od 1 stycznia 2001 r. do 31 grudnia 2020 r. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział Kraków, ss. 40 + materiały dokumentacyjne. [Uwaga: plan obejmuje tylko powierzchnię rezerwatu z roku 1961.]
- Plan ochrony leśno-florystycznego rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” na okres od 01.01.2001 r. do 31.12.2020 r. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie, Kraków, ss. 49 + materiały dokumentacyjne. [Uwaga: plan obejmuje również teren użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką”.]
- Różański W., Dziedzic K. 2003. Waloryzacja przyrodnicza zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Lasek Miejski w Błogocicach” w Cieszynie. *Cieszyn*, 2003, ss. 69.
- Simm K. 1924. *Hacquetia Epipactis* w okolicy Cieszyna. *Ochr. Przyr.*, 4: 98-100.
- Sitek E., Nowak B. 2009. Status of the *Hacquetia epipactis* (*Apiaceae*) population in the “Cieszynianka” floristic reserve in Mogilany village near Kraków (Pogórze Wielickie Foothills, S Poland), s.: 479-486. W:

Rare, relict and endangered plants and fungi in Poland. Red. Z. Mirek i A. Nikiel. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.

- Sitek E., Nowak B. 2013. Rozwój pąków zimujących, kwitnienie i owocowanie *Hacquetia epipactis* w warunkach *in situ* i *ex situ*. *Episteme*, 20/2013, t. III: 171-183.
- Tokarska-Guzik B., Fojcik B., Bzdęga K., Urbisz Al., Nowak T., Pasierbiński A., Dajdok Z. 2017. Inwazyjne gatunki z rodzaju rdestowiec *Reynoutria* ssp. W Polsce – biologia, ekologia i metody zwalczania. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Katowice, ss. 180.
- Witkoś-Gnach K., Krynicki M., (red. i aut.), 2021, Standard inspekcji i diagnostyki drzew Fundacja EkoRozwoju, Wrocław.
- Zarzycki K., Trzczińska-Tacik H., Różański W., Szelaąg Z., Wołek J., Korzeniak U. 2002. Ekologiczne liczby wskaźnikowe roślin naczyniowych Polski. *Biodiversity of Poland*, 2. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, ss. 183.

1.2 ZAKRES PRZEDMIOTOWY OPRACOWANIA PRZYRODNICZEGO

Przedmiotem niniejszej dokumentacji jest opracowanie przyrodnicze obejmujące projekt prac związanych z cięciami, nasadzeniem i wycinką drzew/krzewów, likwidacją inwazyjnych gatunków obcych, przerzedzeniem warstwy podszytu itd. na terenie rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”, użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką”, rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Olzą”, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Lasek Miejski w Błogocicach” w Cieszynie i wybranych działek przyległych. Projektowany zakres prac jest zgodny z obowiązującymi zadaniami ochronnymi dla danych form ochrony przyrody.

1.2.1 ZAKRES OPRACOWANIA DLA REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH

Projekt obejmuje:

- kształtowanie właściwego składu gatunkowego poprzez usunięcie gatunków obcych, w tym inwazyjnych wskazanych w zadaniach ochronnych, przyjętych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska (zwanej dalej RDOŚ) dla tego rezerwatu;
- kształtowanie właściwych warunków siedliskowych (głównie świetlnych), przede wszystkim z uwagi na wymagania i stan populacji cieszynianki wiosennej *Hacquetia epipactis* oraz ograniczenie możliwości wnikania gatunków synantropijnych i światłożądnych poprzez: usunięcie lub przerzedzenie – na uzgodnionych z Zamawiającym fragmentach – populacji gatunków ekspansywnych (jeżyny, bez czarny);
- ograniczenie penetracji rezerwatu przez ludzi (poza wytyczonymi szlakami komunikacyjnymi) i skanalizowanie ruchu pieszego;
- wykonanie nasadzeń drzew/krzewów w postaci luźnych, nieformowanych żywopłotów głównie wzdłuż wschodniej granicy rezerwatu;
- przerzedzenie gęstego podrostu i podszytu w wybranych fragmentach rezerwatu;
- przegląd drzewostanu z wskazaniem drzew do usunięcia (w szczególności porażonych holenderską chorobą wiązów) oraz określeniem niezbędnych zabiegów pielęgnacyjnych (w szczególności drzew rosnących wzdłuż ciągów pieszych oraz granic rezerwatu, stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i mienia);
- projekt nasadzeń drzew w formie nieregularnego szpaleru wzdłuż wschodniego brzegu Młynówki (poza granicami rezerwatu);
- projekt nasadzeń „ekotonowych” drzew i krzewów wzdłuż zachodniej granicy rezerwatu;
- analiza dostępnych dokumentów dotyczących terenu;

- analiza zasięgu czosnku niedźwiedziego.

1.2.2 ZAKRES OPRACOWANIA DLA UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH

Projekt obejmuje:

- projekt pielęgnacji drzewostanu (w ograniczonym zakresie, pod kątem zagrożeń dla terenów położonych poza granicami chronionego obszaru, w tym koryta Puńcówki);
- projekt nasadzeń drzew, głównie wzdłuż brzegu Puńcówki;
- analiza dostępnych dokumentów dotyczących terenu;
- analiza zasięgu cieszyńianki wiosennej;
- analiza zasięgu czosnku niedźwiedziego;
- analiza zasięgu rdestowca;
- projekt usunięcia gatunków obcych, tym inwazyjnych – śnieguliczka, rdestowiec.

1.2.3 ZAKRES OPRACOWANIA DLA REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD OLZĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH

Projekt obejmuje:

- analiza dostępnych dokumentów dotyczących terenu;
- analiza zasięgu cieszyńianki wiosennej wraz z szczegółowym badaniem
- analizę zasięgu czosnku niedźwiedziego;
- analizę zasięgu rdestowca;
- projekt usunięcia gatunków obcych, w tym inwazyjnych – rdestowiec;
- przegląd drzewostanu.

1.2.4 ZAKRES OPRACOWANIA DLA ZESPOŁU PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWEGO „LASEK MIEJSKI W BŁOGOCICACH”

Projekt obejmuje:

- analiza dostępnych dokumentów dotyczących terenu;
- analiza zasięgu występowania cieszyńianki wiosennej;
- analiza zasięgu czosnku niedźwiedziego;
- analiza zasięgu występowania rdestowca;
- projekt usunięcia gatunków obcych, w tym inwazyjnych – rdestowiec i niecierpek;
- projekt zieleni zacieniającej;
- przegląd drzewostanu (w ograniczonym zakresie przy szlaku komunikacyjnym, pod kątem zagrożeń bezpieczeństwa ludzi).

1.3 ZASIĘG TERYTORIALNY PRZEDSIĘWZIĘCIA

Przedsięwzięcie będzie realizowane na obszarach objętych formami ochrony przyrody na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:

- rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” (dz. nr 17/2 obr. 54 i fragment dz. nr 8/2 obr. 55, własność – Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg);

- rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Olzą” (działki nr 19, 43 i 59 obr. 61, własność – Skarb Państwa, zarząd – PGL „Lasy Państwowe”, Nadleśnictwo Ustroń; działki nr 16 i 17 obr. 61, własność – Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg; dz. nr 59 obr. 61 – własność Skarb Państwa);
- użytek ekologiczny „Łęg nad Puńcówką” (fragment dz. nr 8/2 obr. 55, własność – Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg);
- zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Lasek Miejski w Błogocicach” (działki nr 44, 46/1 i 61 obr. 61, własność – Gmina Cieszyn; dz. nr 54 obr. 61, własność Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg).

Ponadto przedsięwzięcie obejmie następujące działki położone poza granicami ww. obszarów chronionych, w tym:

- działki nr 12, 15, 18, 20/10, 20/26, 20/28, 20/30, 20/32, 20/34 i 45/51 obr. 61, 18/2 obr. 55 własność Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg;
- działka nr 26 obr. 54, działka nr 20 obr. 55 oraz działka nr 58 obr. 61, własność – Skarb Państwa, zarząd – Spółka Wodna dla utrzymania Młynówki Cieszyńskiej.

1.4 POWIERZCHNIA OPRACOWANIA

Łączna powierzchnia obszarów chronionych objętych opracowaniem wynosi **17 ha**, w tym:

- Rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”: 7,74 ha,
- Użytek ekologiczny „Łęg nad Puńcówką”: 1,07 ha,
- Rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Olzą”: 4,08 ha,
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Lasek Miejski w Błogocicach”: 4,11 ha.

Łączna powierzchnia działek objętych opracowaniem przyległych do terenów chronionych wynosi **2 ha**, w tym:

- działki (przy rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”i użytku ekologicznym „Łęg nad Puńcówką”) nr 12, 15, 18, 20/10, 20/26, 20/28, 20/30, 20/32, 20/34 i 45/51 obr. 61, 18/2 obr. 55: 0,63 ha
- działki (przy rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Olzą”) nr 26 obr. 54, nr 20 obr. 55 oraz nr 58 obr. 61, część działki nr 18/2, obr. 55: 1,37 ha

1.5 LOKALIZACJA TERENU OPRACOWANIA

Teren opracowania leży na Pogórzu Śląskim, na terenie miasta Cieszyn, w powiecie cieszyńskim i województwie śląskim. Obiekty położone są w południowo-zachodniej i zachodniej części Cieszyna. Rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Olzą” położony jest w południowym krańcu miasta i obejmuje wąski pas lasu liściastego rosnącego na prawym, stromym zboczu doliny Olzy. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Lasek Miejski w Błogocicach” położony jest na południowo-zachodnim krańcu Cieszyna, w miejscu gdzie granica państwa wkracza na nurt Olzy i łączy rezerwat „Lasek Miejski nad Olzą” po stronie polskiej z rezerwatem „Velke doly” po stronie czeskiej. Rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” położony jest w południowej części miasta i obejmuje niewielki kompleks leśny położony na prawym brzegu doliny Olzy, na wysokości ujścia Puńcówki do Olzy. Do rezerwatu „Lasek Miejski nad Puńcówką” przylega użytek ekologiczny „Łęg nad Puńcówką” położony w zakolu Puńcówki, na wysokości zalewu kajakowego na Młynówce, obejmujący teren tzw. terasy zalewowej.

2 ANALIZA PRZYRODNICZA

2.1 CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW CHRONIONYCH

2.1.1 REZERWAT PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD OLZĄ”

Podstawy prawne

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 21 października 1961 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1961 r. Nr 84, poz. 352) na powierzchni 3,23 ha. Podlega ochronie ścisłej. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu mieszanego o charakterze pierwotnym oraz stanowiska cieszyńianki wiosennej.

Wymienione zarządzenie poprzedzone było zarządzeniem Wojewody Śląsko-Dąbrowskiego LMOZ/IV/77/17/48 z dnia 19 stycznia 1948 r. w sprawie uznania za zabytek terenów położonych w mieście Cieszynie (rejestr zabytków województwa katowickiego nr 17).

Rozporządzeniem Nr 1/08 Wojewody Śląskiego z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Lasek Miejski nad Olzą" (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2008 r., Nr 12, poz. 319), rezerwat został powiększony do powierzchni 4,08 ha oraz określony został rodzaj, typ i podtyp rezerwat, jak przedstawiono to poniżej:

- 1) rodzaj rezerwatu – leśny (L),
- 2) typ i podtyp rezerwatu ze względu na dominujący przedmiot ochrony:
  - a) typ – florystyczny (PF1),
  - b) podtyp – roślin zielnych i krzewinek (rzk),
- 3) typ i podtyp rezerwatu ze względu na główny typ ekosystemu:
  - a) typ – leśny i borowy (EL),
  - b) podtyp – lasów górskich i podgórskich (lgp).

Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach.

Walory przyrodnicze

Rezerwat położony jest na prawym, stromym i miejscami urwistym brzegu Olzy i Młynówki. Podłoże geologiczne stanowi płaszczowina cieszyńska, zbudowana z dolnych i górnych łupków cieszyńskich oraz wapieni cieszyńskich. Na tym podłożu wykształciły się gleby brunatne oglejone (Plan Olza 2001).

Drzewostan jest zróżnicowany pod względem składu gatunkowego i wieku. Ogólny skład drzewostanu pod względem liczebności drzew był następujący: 4 Grab, 2 Lipa, 1 Jawor, 1 Dąb, 1 Brzost, 1 inne (olsza, klon, paklon, brzoza). Do najstarszych należały jawory (150-200 lat), następnie dęby (140-180), lipy (90-160), najmłodsze zaś były graby (50-80 lat). Najgrubszy jawor miał 105 cm, najwyższy – 31 m. Najgrubsza lipa miała 93 cm, najwyższa – 28 m. Najgrubszy dąb miał 86 cm, najwyższy – 27 m. Najgrubszy grab miał 61 cm, a brzost – 73 cm. Rozkład grubości drzew przedstawia strukturę typową dla różnowiekowego drzewostanu naturalnego. Zasobność drzewostanów była wysoka, wyliczono ją na 597 m³/ha.

Flora roślin naczyniowych liczyła ponad 120 gatunków, w tym tylko 21 gatunków synantropijnych. Gorczyca (2008) stwierdziła tu ok. 205 gatunków roślin naczyniowych, w tym 10 antropofitów, oraz 7 gatunków mszaków. Wśród gatunków chronionych rosną tu:

- podlegające ochronie ścisłej: *Hacquetia epipactis* (cieszyńianka wiosenna),

- podlegające ochronie częściowej: *Allium ursinum* (czosnek niedźwiedzi), *Arum alpinum* (obrazki alpejskie), *Aruncus sylvestris* (parzydło leśne), *Epipactis helleborine* (kruszczyk szerokolistny), *Galanthus nivalis* (śnieżyczka przebiśnieg), *Primula elatior* (pierwiosnek wyniosły).

W rezerwacie wyróżniono 4 zbiorowiska leśne i jedno zbiorowisko zaroślowe. Wśród zbiorowisk leśnych dominują grądy subkontynentalne (*Tilio-Carpinetum* z podzespołami ubogim i typowym). W środkowej części występuje podgórski las brzostowo-jesionowy (*Hacquetio-Fraxinetum excelsioris*). Tylko w jednym miejscu, w części północnej, stwierdzono jaworzynę z miesiącznicą trwałą (*Lunario-Aceretum*). Nad brzegami Olzy i Młynówki rozwijają się silnie zniekształcone łęgi ze związku *Alno-Padion*. Na wschodnich obrzeżach rezerwatu rozwijają się fragmentarycznie okrajkowe zarośla z klasy *Rhamno-Prunetea* (ryc. 1). Gorczyca (2008) wyróżniła tu tylko *Tilio-Carpinetum*.

Fot. 1. Płat grądu subkontynentalnego *Tilio-Carpinetum* na wierzchowinie.

Fot. 2. Płat podgórskiego lasu brzostowo-jesionowego *Hacquetio-Fraxinetum excelsioris*.

Populacja cieszynianki wiosennej Hacquetia epipactis – dane historyczne

Pierwsze dane o występowaniu cieszynianki w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Olzą” publikuje Simm (1924). Pisał, że cieszynianka wiosenna „objęła w swoje posiadanie cały stok od górnej krawędzi aż do samej rzeki, względnie brzegu młynówki”. W pierwszym planie urządzania rezerwatu (Kudelski i Krzywoń 1963a) podano jedynie, że cieszynianka wiosenna występowała „grupami i pojedynczo w pewnych partiach rezerwatu”. Pierwsze kartograficzne opracowanie występowania cieszynianki w rezerwacie sporządził Dorda (1992). Rozmieszczenie tego gatunku w roku 2001 zawiera plan ochrony rezerwatu (Plan Olza 2001). Autorzy planu określili rozmieszczenie w dwustopniowej skali: I – pojedyncze osobniki, II – występowanie nieliczne (do 5% pokrycia). Liczebność gatunku określono na kilkadziesiąt osobników, wskazano także, że jest zagrożona. Mapa (ryc. 2) ukazuje 3 miejsca występowania nielicznego oraz 4 miejsca występowania pojedynczych osobników. Porównanie dostępnych map rozmieszczenia cieszynianki wiosennej w rezerwacie wskazuje, że okresie 1991-2001 populacja tego gatunku utrzymywała się na podobnym niskim poziomie (Plan Olza 2001).

Gorczyca (2008) wykazała gatunek z 5 kwadratów badawczych, a Henel (2006) oceniła zasoby cieszynianki wiosennej na 196 kęp i 816 pędów generatywnych.

W związku z zagrożeniem, autorzy planu ochrony wskazują rozważenie przy najbliższej rewizji planu podsiewy nasion zebranych w pobliskim rezerwacie „Lasek Miejski nad Puńcówką” (Plan Olza 2001).

Obce gatunki inwazyjne i rodzime ekspansywne

Gatunki obce:

Reynoutria japonica (rdestowiec ostrokończysty): w roku 2001 niezbyt częsty.

Impatiens glandulifera (niecierpek gruczołowaty): w roku 2001 niezbyt częsty na obrzeżach.

Impatiens parviflora (niecierpek drobnokwiatowy): w roku 2001 pospolity.

Rozmieszczenie 10 antropofitów w rezerwacie (ryc. 3) przedstawiła Gorczyca (2008).

Gatunki rodzime:

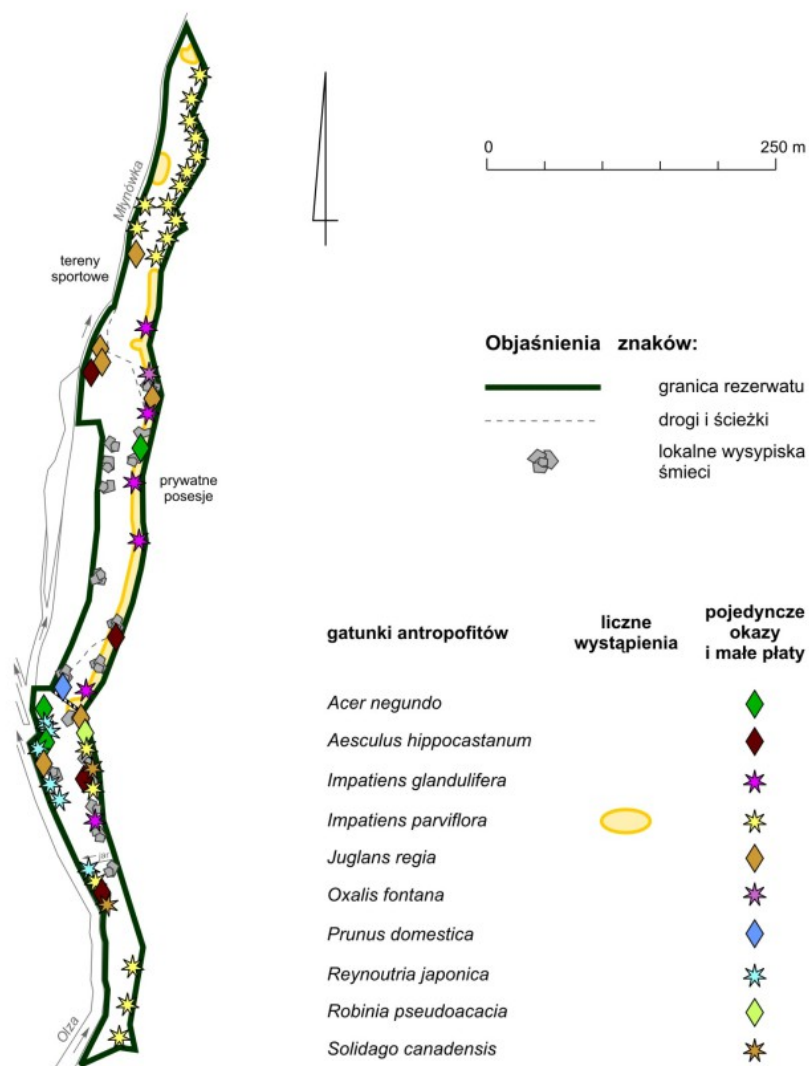
Rubus hirtus (jeżyna gruczołowata): w roku 2001 częsta.

Hedera helix (bluszcz pospolity): w roku 2001 pospolity.

Rycina 1 (z lewej). Mapa zbiorowisk roślinnych rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Olzą”. Rycina 2 (z prawej). Rozmieszczenie cieszynianki wiosennej w rezerwacie „Lasek Miejski nad Olzą”. Źródło informacji: Plan ochrony rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Olzą” (2001).

Ryc. 3. Rozmieszczenie antropofitów w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Olzą”. Źródło informacji: Gorczyca (2008).

Ruch turystyczny

Rezerwat został dopuszczony do ruchu turystycznego. Zarządzeniem Nr 12/2016 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 28 kwietnia 2016 r. został wyznaczony szlak ruchu pieszego w rezerwacie.

Plan ochrony i zadania ochronne

Rezerwat nie posiada planu ochrony. Zarządzeniem Nr 16/2016 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 14 czerwca 2016 r. zostały ustanowione dla rezerwatu zadania ochronne. Zadania te obowiązywały do dnia 13 czerwca 2021. Rezerwat był objęty ochroną ścisłą.

Do zagrożeń wewnętrznych zaliczono niedrożność ścieżki, przyczyniającą się do wydeptywania nowych tras przejścia i niekontrolowanej penetracji wnętrza rezerwatu, co uznano za ograniczenie przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych. Jako sposób eliminacji tego zagrożenia podano utrzymanie drożności ścieżki. Do zagrożeń zewnętrznych uznano degradację siedlisk i zmianę składu gatunkowego w wyniku antropopresji i wnikania do rezerwatu gatunków synantropijnych. Jako sposób eliminacji tego zagrożenia podano prowadzenie obserwacji zmian składu gatunkowego celem określenia szczegółowych działań minimalizujących negatywny wpływ antropopresji na gatunki i siedliska chronione w rezerwacie.

Zarządzenie określiło następujące sposoby ochrony czynnej ekosystemów:

- utrzymanie drożności ścieżki: m.in. – w zależności od potrzeb – poprzez usuwanie konarów, gałęzi, przycięcie powalonych drzew do szerokości ścieżki, bieżące naprawy i konserwacje drewnianych schodów; działania obejmowały działki ewidencyjne numer: 16, 17 i 59 jednostki ewidencyjnej Cieszyn obręb ewidencyjny numer 61 i wydzielenie leśne 103x obręb Hażlach Nadleśnictwa Ustroń.

- prowadzenie obserwacji zmian w składzie gatunkowym flory rezerwatu: działanie zaplanowano na obszarze całego rezerwatu, w 1, 3 i 5 roku obowiązywania zarządzenia.

Brak informacji o wykonaniu zadań z zakresu ochrony czynnej.

2.1.2 REZERWAT PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ”

Podstawy prawne

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 21 października 1961 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1961 r. Nr 87, poz. 371) na powierzchni 6,96 ha. Podlega ochronie ścisłej. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych stanowiska cieszyńnianki (*Hacquetia epipactis*), rośliny, która występuje w Polsce rzadko i posiada bardzo ograniczony zasięg.

Wymienione zarządzenie poprzedzone było zarządzeniem Wojewody Śląsko-Dąbrowskiego LMOZ/IV/77/17/48 z dnia 19 stycznia 1948 r. w sprawie uznania za zabytek terenów położonych w mieście Cieszynie (rejestr zabytków województwa katowickiego nr 17).

Rozporządzeniem Nr 58/06 Wojewody Śląskiego z dnia 6 listopada 2006 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Lasek Miejski nad Puńcówką" (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2006 r., Nr 128, poz. 3679), rezerwat został powiększony do powierzchni 7,74 ha oraz określony został rodzaj, typ i podtyp rezerwat, jak przedstawiono to poniżej:

1) rodzaj rezerwatu – florystyczny (FI)

2) typ i podtyp rezerwatu ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

a) typ – florystyczny (PF1),

b) podtyp – roślin zielnych i krzewinek (rzk),

Zmieniono także brzmienie celu ochrony: Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych stanowiska cieszyńnianki wiosennej oraz uchylono ochronę ścisłą rezerwatu.

Rozporządzeniem Nr 73/07 Wojewody Śląskiego z dnia 3 grudnia 2007 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Lasek Miejski nad Puńcówką" (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2007 r., Nr 206, poz. 4178), dokonana została zmiana w zakresie rodzaju, typu i podtypu rezerwatu, jak przedstawiono to poniżej:

1) rodzaj rezerwatu – florystyczny (FI)

2) typ i podtyp rezerwatu ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

a) typ – florystyczny (PF1),

b) podtyp – roślin zielnych i krzewinek (rzk),

3) typ i podtyp rezerwatu ze względu na główny typ ekosystemu:

a) typ – leśny i borowy (EL),

b) podtyp – lasów górskich i podgórskich (lgp).

Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach.

Walory przyrodnicze

Rezerwat położony jest na prawym, stromym i miejscami urwistym brzegu Puńcówki i Młynówki. Podłoże geologiczne stanowi płaszczowina cieszyńska, zbudowana z dolnych i górnych łupków cieszyńskich oraz wapieni cieszyńskich. Na tym podłożu wykształciły się gleby, które zakwalifikowano do pararendzin brunatnych (Plan Puńcówka 2001).

Przyjmuje się, że drzewostan jest w większości lub całkowicie pochodzenia sztucznego, a za datę jego powstania uznaje się rok 1878. Mimo sztucznego pochodzenia, drzewostan rezerwatu jest zróżnicowany pod względem składu gatunkowego i wieku. Ogólny skład drzewostanu pod względem zasobności był następujący: 5 Jesion, 3 Brzost, 2 Dąb, pojedynczo Jawor, Grab (100-125) 120 lat, pojedynczo Jesion, Dąb, Grab (80-100) 90 lat, pojedynczo Brzost, Grab, Lipa (60-80) 70 lat, pojedynczo Brzost, Grab, Buk, Cześćnia (40-60) 50 lat, miejscami Grab, Brzost, Klon polny, Lipa, Jawor, Cześćnia 20-40) 30 lat. W drzewostanie obecne były także: modrzew europejski, olcha czarna, klon, sosna pospolita, sosna wejmutka, brzoza zwisła. Najwyższym drzew był wiąz górski o pierśnicy 99 cm i wysokości 41 m. Najwyższy jesion osiągnął 39 m wysokości i 86 cm grubości. Najwyższy dąb miał 31 m i 48 cm pierśnicy, najgrubszy miał 54 cm. Najwyższy jawor miał 34 m i 53 cm grubości.

Rozkład grubości drzew przedstawia strukturę typową dla drzewostanu równowiekowego, jednopiętrowego, jednakże widoczny jest również rozkład charakterystyczny dla lasu naturalnego, nie użytkowanego gospodarczo. Zasobność drzewostanów była bardzo wysoka, wyliczono ją na 766 m³/ha.

Flora roślin naczyniowych liczyła ponad 180 gatunków, w tym aż 68 gatunków synantropijnych (> 36%). Gorczyca (2008) wykazała z rezerwatu 261 gatunków roślin naczyniowych, w tym tylko 17 antropofitów, oraz 19 gatunków mszaków. Wśród gatunków chronionych rosną tu:

- podlegające ochronie ścisłej: *Hacquetia epipactis* (cieszyńnianka wiosenna),

- podlegające ochronie częściowej: *Allium ursinum* (czosnek niedźwiedzi), *Arum alpinum* (obrazki alpejskie), *Galanthus nivalis* (śnieżyczka przebiśnieg), *Lilium martagon* (lilia złotogłów), *Primula elatior* (pierwiosnek wyniosły).

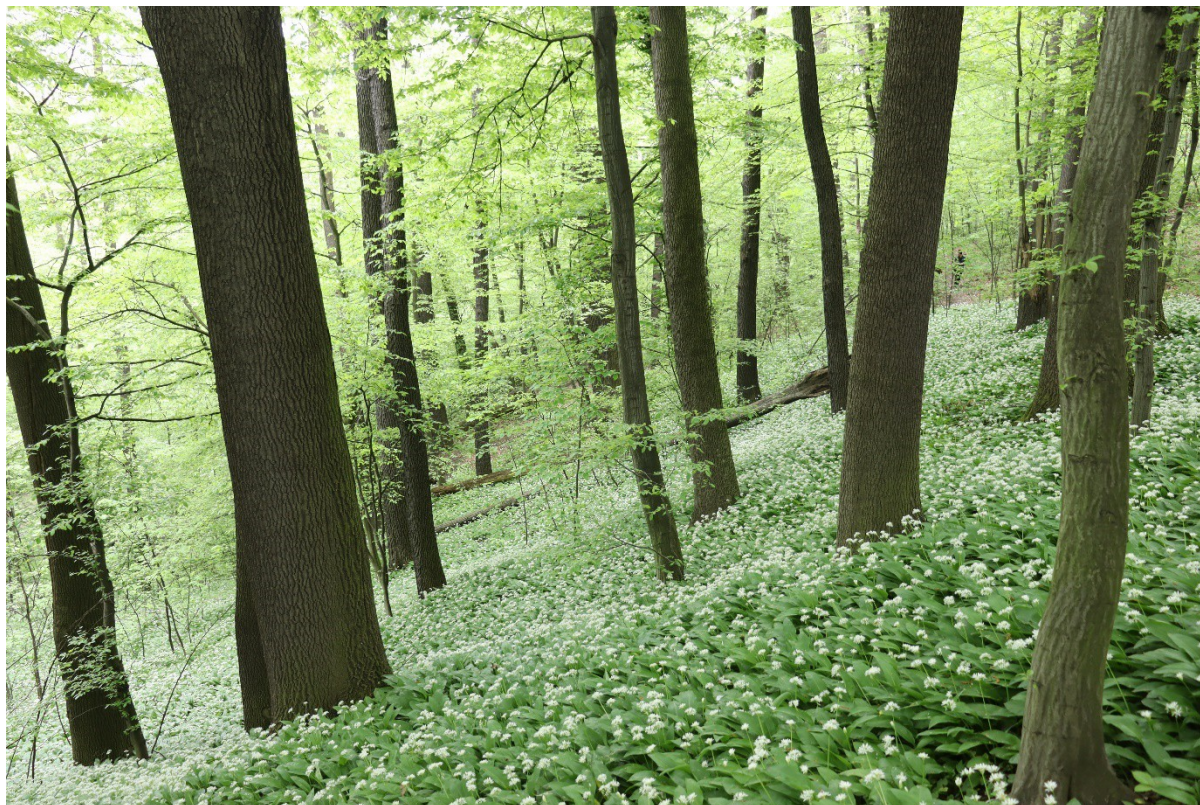
Fot. 3. Cieszynianka wiosenna – osobnik generatywny.

Fot. 4. Obrazki alpejskie – osobnik generatywny.

W rezerwacie wyróżniono 2 zbiorowiska leśne i jedno zbiorowisko nieleśne. Wśród zbiorowisk leśnych dominuje podgórski las brzostowo-jesionowy (*Hacquetio-Fraxinetum excelsioris*). Wyróżniono 5 faz degeneracyjnych tego zespołu. Nad brzegami Puńcówki i Młynówki rozwijają się silnie zdegradowane zbiorowisko łąkowe *Ficaria verna-Alnus incana* ze związku *Alno-Ulmion*. W dwóch miejscach odnaleziono ziołorośla łąkowo-okrajkowe: zbiorowisko *Dactylis glomerata-Anthriscus sylvestris* z klasy *Molinio-Arrhenatheretea/Artemisietea vulgaris* (ryc. 4). Górczyca (2008) wyróżniła tu tylko *Tilio-Carpinetum*.

Fot. 5. Płat podgórskiego lasu brzostowo-jesionowego *Hacquetio-Fraxinetum excelsioris*.

Populacja cieszynianki wiosennej Hacquetia epipactis – dane historyczne

Brak szczegółowych danych o populacji cieszynianki wiosennej w chwili objęcia tego obszaru ochroną rezerwatową. W pierwszym planie urządzania rezerwatu (Kudelski i Krzywoń 1963b) podano, że cieszynianka wiosenna występowała dość licznie nie tylko w części południowej, ale także i w północnej, w tym nawet w pobliżu pomnika Mieszka I. Pierwsze kartograficzne opracowanie występowania cieszynianki w rezerwacie sporządził Dorda (1992). Rozmieszczenie tego gatunku w roku 2001 zawiera plan ochrony rezerwatu (Plan Puńcówka 2001). Autorzy planu określili rozmieszczenie w 3-stopniowej skali: I – pojedyncze osobniki, II – występowanie nieliczne (do 5% pokrycia), III – występowanie liczne (powyżej 5% pokrycia). Jednakże brak danych ilościowych o populacji gatunku. Mapa (ryc. 5) ukazuje 2 duże płaty i jeden mały (w tym 7 płatów występowania obfitego) w części południowej aż do środkowego wąwozu oraz 5 miejsc występowania pojedynczych osobników.

Porównanie dostępnych map rozmieszczenia cieszynianki wiosennej w rezerwacie wskazuje, że w okresie 1991-2001 populacja tego gatunku była generalnie stabilna i jednocześnie konserwatywna, tzn. nie wykazywała wyraźnych tendencji do rozprzestrzeniania się na nowe tereny. Może to świadczyć o bardzo słabych zdolnościach do kolonizacji nowych terenów i niewielkim znaczeniu rozmnażania generatywnego tego gatunku w rezerwacie (Plan Puńcówka 2001).

Gorczyca (2008) wykazała gatunek w rezerwacie z 8 kwadratów badawczych, w tym z jednego w części północnowschodniej. Henel (2006) oceniła zasoby cieszynianki wiosennej na 11500 kęp i mniej więcej 30000 pędów generatywnych.

Obce gatunki inwazyjne i rodzime ekspansywne

Gatunki obce:

Juglans regia (orzech włoski): w roku 2001 jeden osobnik.

Mahonia aquifolium (mahonia pospolita): w roku 2001 rzadka.

Padus serotina (czereemcha amerykańska): w roku 2001 jeden osobnik.

Robinia pseudacacia (robinia akacjowa): w roku 2001 rzadka.

Acer negundo (klon jesionolistny): w roku 2001 kilka osobników.

Aesculus hippocastanum (kasztanowiec zwyczajny): w roku 2001 niezbyt częsty.

Impatiens parviflora (niecierpek drobnokwiatowy): w roku 2001 niezbyt częsty.

Partenocissus inserta (winobluszcz pięciolistkowy): w roku 2001 kilka osobników.

Symphoricarpos albus (śnieguliczka biała): w roku 2001 rzadka.

Solidago canadensis (nawłoc kanadyjska): w roku 2001 rzadka.

Solidago gigantea (nawłoc późna): w roku 2001 rzadka.

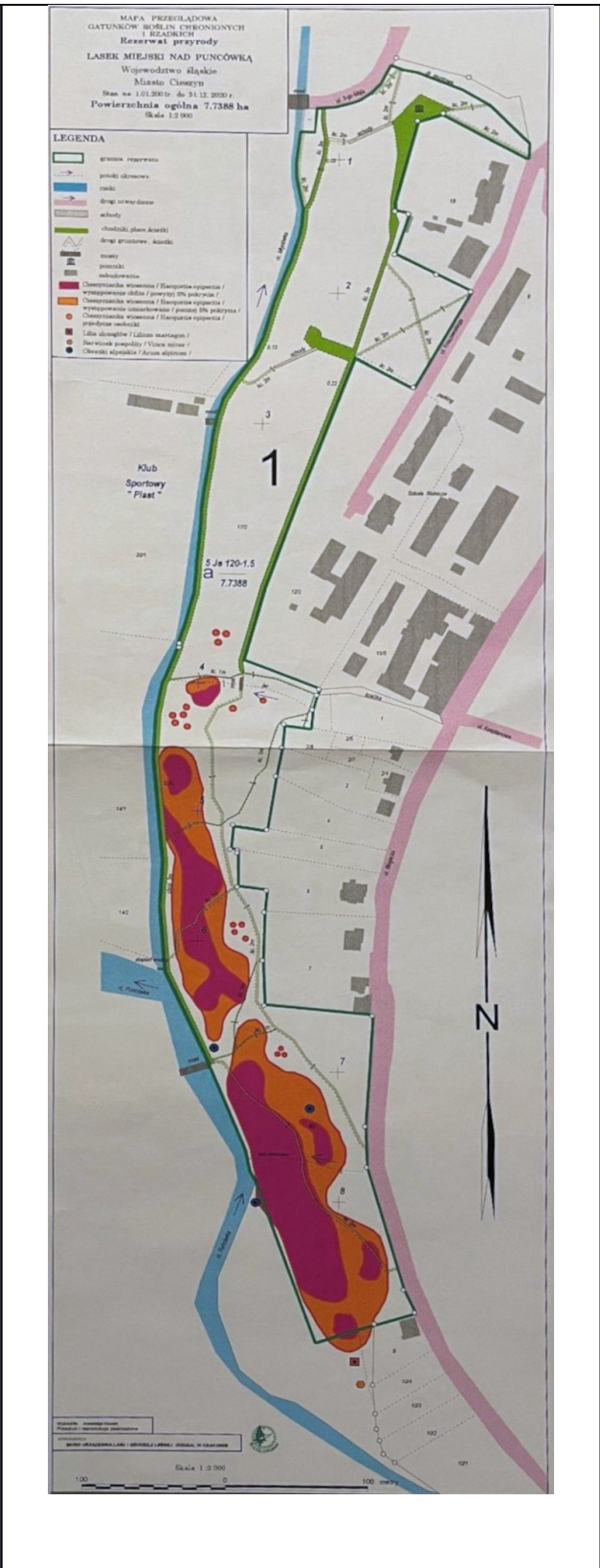
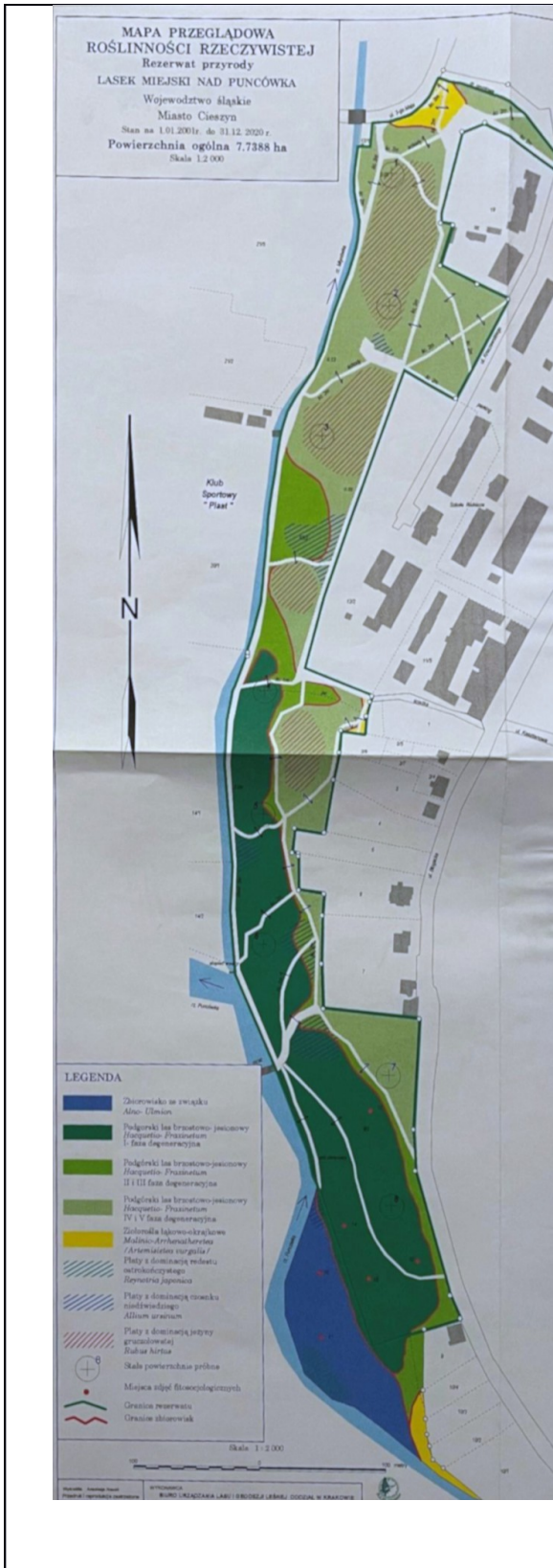
Rozmieszczenie 17 antropofitów w rezerwacie (ryc. 6) przedstawiła Gorczyca (2008).

Gatunki rodzime:

Rubus hirtus (jeżyna gruczołowata): w roku 2001 częsta.

Hedera helix (bluszcz pospolity): w roku 2001 pospolity.

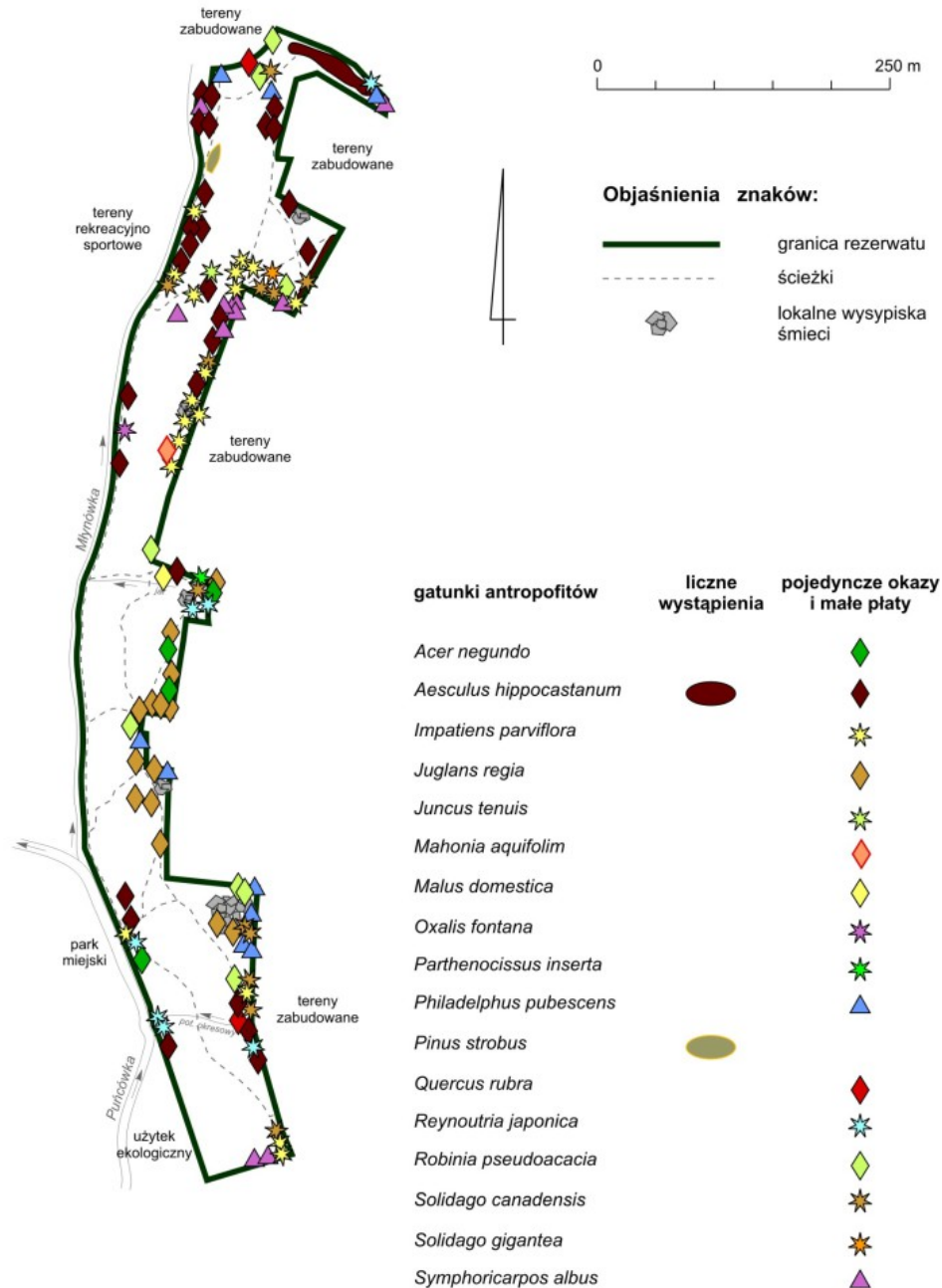

Rycina 4 (z lewej). Mapa zbiorowisk roślinnych rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”. Rycina 5 (z prawej). Rozmieszczenie cieszynianki wiosennej w rezerwacie „Lasek Miejski nad Puńcówką”. Źródło informacji: Plan ochrony rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” (2001).

Mapa XIII
Rozmieszczenie antropofitów na terenie rezerwatu Lasek Miejski Nad Puńcówką

Ryc. 6. Rozmieszczenie antropofitów w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”. Źródło informacji: Gorczyca (2008).

Ruch turystyczny

Rezerwat został dopuszczony do ruchu turystycznego. Zarządzeniem Nr 12/2020 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 27 kwietnia 2020 r. zostały wyznaczone szlaki ruchu pieszego w rezerwacie.

Plan ochrony i zadania ochronne

Rezerwat nie posiada planu ochrony. Zarządzeniem Nr 10/2020 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 25 czerwca 2020 r. zostały ustanowione dla rezerwatu zadania ochronne. Zadania te obowiązują do 24 czerwca 2025 r. Zarządzenie to określa zadania ochrony czynnej na powierzchni 7,38 ha, a powierzchnię ochrony krajobrazowej na 0,35 ha. Na terenie rezerwatu nie wyznaczono obszarów ochrony ścisłej.

Do istotnych zagrożeń wewnętrznych zaliczono:

a/pogorszenie właściwego stanu ochrony gatunku cieszyńnianki wiosennej (*Hacquetia epipactis*) wynikające z: – zajmowania siedlisk dogodnych dla cieszyńnianki przez gatunki ekspansywne, w tym obce dla flory Polski, – nadmiernego przeredzenia drzewostanu, prowadzącego do niekorzystnych zmian warunków świetlnych, – nadmiernego zagęszczenia podrostu drzew (głównie kłona pospolitego), prowadzącego do niekorzystnych zmian warunków świetlnych,

b/zagrożenie trwałości drzewostanów wynikające z: – zamierania wiązu górskiego, spowodowanego holenderską chorobą wiązów, – zamierania jesionu wyniosłego spowodowanego działalnością grzyba *Chalara fraxinea*,

c/zanik kompozycji krajobrazowej i walorów kulturowych w wyniku: – zarastania osi widokowej pomiędzy pomnikiem Mieszka I, a mostem Wolności, – złego stanu technicznego infrastruktury związanej z udostępnieniem rezerwatu,

d/zubożenie różnorodności siedliskowej i gatunkowej wynikającej z obecności martwego drewna.

Jako sposób eliminacji tych zagrożeń podano:

- Ad a: utrzymanie właściwego stanu ochrony gatunku cieszyńnianki wiosennej (*Hacquetia epipactis*) poprzez: a) usuwanie z rezerwatu gatunków obcych dla flory Polski i innych ekspansywnych, w tym w szczególności czeremchy amerykańskiej, jeżyny i bzu czarnego, b) ograniczenie dostępu nadmiaru światła do dna lasu, poprzez wprowadzanie nasadzeń gatunków rodzimych typu drzewiastego – lipa, klon, wiąz, jesion, dąb, c) przeredzenie podrostu drzew w celu poprawy warunków świetlnych w runie,

- Ad b: prowadzenie zabiegów związanych z usuwaniem zarówno żywych, jak i martwych drzew, zainfekowanych przez holenderską chorobę wiązów. Dopuszczalne jest usuwanie z terenu rezerwatu żywych i martwych wiązów, porażonych przez holenderską chorobę wiązów. Monitorowanie kondycji populacji jesionów,

- Ad c: 1) kształtowanie struktury drzewostanu, podrostu i podszytu, zgodnie z funkcjami krajobrazowymi i społecznymi, w tym usuwanie drzew i podszytu, w celu utrzymania osi widokowej pomiędzy pomnikiem Mieszka I, a mostem Wolności, 2) prowadzenie regularnej konserwacji drzew przy pomniku Mieszka I oraz na skarpie nad ulicą 3-go Maja, 3) utrzymanie oraz konserwacja istniejących konstrukcji betonowych i kamiennych poprzez wykonywanie prac o charakterze murarsko-betoniarstwie, 4) konserwacja istniejących i ustawienie nowych ławek, 5) odbudowa zniszczonego mostku nad jarem, w ciągu ścieżek R i S,

- Ad d: pozostawianie ściętych, w wyniku prowadzonych zadań ochronnych, drzew oraz ich części, do samoistnego rozkładu.

Do istotnych i średnio istotnych zagrożeń zewnętrznych zaliczono:

a/zmiana warunków siedliskowych i obsuwanie się gruntu w wyniku erozji zachodzącej na terenie całego rezerwatu, ze szczególnym uwzględnieniem jaru oznaczonego w załączniku Nr 2 do zarządzenia,

b/pogorszenie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych związane z antropopresją (zaśmiecanie, niekontrolowana penetracja wnętrza rezerwatu),

c/ograniczenie roli edukacyjnej rezerwatu.

Jako sposób eliminacji tych zagrożeń podano:

- Ad a: 1) likwidacja studzienek nieczynnych ciągów kanalizacyjnych oraz wylotów kanałów burzowych, 2) zasypanie kruszywem naturalnego pochodzenia zagłębień wypłukanych przez spływające wody, 3) ustawienie w jarze zapór przeciwrumowiskowych i bieżąca ich konserwacja, 4) uregulowanie gospodarki wodami opadowymi z obszarów zabudowanych i ulic od wschodniej strony rezerwatu,

- Ad b: 1) nasadzenie rodzimej roślinności krzewiastej w postaci żywopłotu od strony ulicy Kraszewskiego nr 2 i nr 4 oraz wzdłuż granicy z ulicą Kraszewskiego nr 11/13/ 13a i dalej na południe wzdłuż ulicy Błogockiej nr od 32 do 62, 2) uporządkowanie ruchu turystycznego i utrzymanie tras przejścia przez rezerwat poprzez: a) konserwację i stabilizację udostępnionych i wytyczonych odcinków ścieżek, w tym dopuszczenie wykonania schodów ziemnodrewnianych na odcinkach ścieżek oznaczonych w załączniku Nr 2 do zarządzenia literami K i C, b) likwidację dzikich przejść w wyniku ich obsadzenia rodzimymi gatunkami - głogiem, ewentualnie klonem polnym lub grabem oraz blokowanie przejścia poprzez stworzenie naturalnych barier (wykorzystanie martwego drewna), c) udrażnianie ścieżek – przycinanie gałęzi i konarów utrudniających przejście oraz usuwanie drzew, konarów zawieszonych lub leżących na ścieżkach, 4) zabezpieczenie dawnego schronu przed niekontrolowaną penetracją,

- Ad c: 1) wytyczenie i oznakowanie ścieżki przyrodniczo-dydaktycznej, 2) usuwanie nanosów w rejonie ścieżki oznaczonej w załączniku Nr 2 do zarządzenia literą O.

Zarządzenie określiło następujące sposoby ochrony czynnej ekosystemów:

a/zachowanie trwałości ekosystemu podgórskiego lasu brzostowo-jesionowego wraz z całym bogactwem gatunkowym biocenozy leśnej rezerwatu. Ochrona przed degradacją siedlisk w wyniku: – wnikania gatunków obcych dla flory Polski i inwazyjnych, – erozji gruntowej wód opadowych z terenów zabudowanych poprzez: 1) bieżące ścinanie drzew zainfekowanych przez holenderską chorobę wiązów – wg potrzeb, 2) monitorowanie kondycji populacji jesionów dwukrotnie w trakcie obowiązywania zarządzenia, 3) sukcesywne usuwanie gatunków obcych dla flory Polski i innych ekspansywnych, w tym w szczególności: dąb czerwony, klon jesionolistny, winobluszcz pięciolistkowy, grochodrzew, czeremcha amerykańska, kasztanowiec, orzech włoski, jeżyna, 4) ustawienie zapór przeciwrumowiskowych w jarze i bieżąca ich konserwacja – wg potrzeb, 5) usuwanie nanosów w rejonie ścieżki oznaczonej w załączniku Nr 2 do zarządzenia literą O, 6) likwidacja studzienek nieczynnych ciągów kanalizacyjnych oraz wylotów kanałów burzowych i zasypanie kruszywem naturalnego pochodzenia zagłębień wypłukanych przez spływające z nich wody. Prace należy w miarę możliwości wykonać ręcznie, bez użycia ciężkiego sprzętu, 7) utrzymanie, zgodnie z przeznaczeniem koszy na śmieci, zlokalizowanych wzdłuż granicy z ulicą Kraszewskiego, 8) nasadzenie roślinności krzewiastej w postaci żywopłotu z głogu, ewentualnie klona polnego lub graba (oraz jego pielęgnacja), przy wschodniej granicy rezerwatu: – od strony ulicy Kraszewskiego nr 2 i nr 4 na długości ok. 150-200 m, – wzdłuż granicy z ulicą Kraszewskiego nr 11/13/13a i dalej na południe wzdłuż ulicy Błogockiej nr od 32 do 62 na długości ok. 200-250 m, 9) całkowite usunięcie bzu czarnego – zabieg należy wykonać w dwuletnim nawrocie cięć, usuwając 50% bzu w jednym cięciu, 10) pozostawianie ściętych, w wyniku prowadzonych zadań ochronnych, drzew oraz ich części, do ich samoistnego rozkładu (z wyłączeniem usuwanych zainfekowanych żywych i martwych wiązów). Zadania wyznaczono w obrębach ochronnych nr 1-4 na łącznej powierzchni 6,92 ha,

b/przeciwdziałanie antropopresji poprzez skanalizowanie ruchu spacerowo-turystycznego. Zadanie to obejmuje: 1) bieżąca konserwacja i stabilizacja, wg potrzeb, odcinków ścieżek udostępnionych dla osób odwiedzających rezerwat – oznaczonych w załączniku Nr 2 do zarządzenia literami: C, H, I, J,K, L, N, O, Ó, R, S, T,

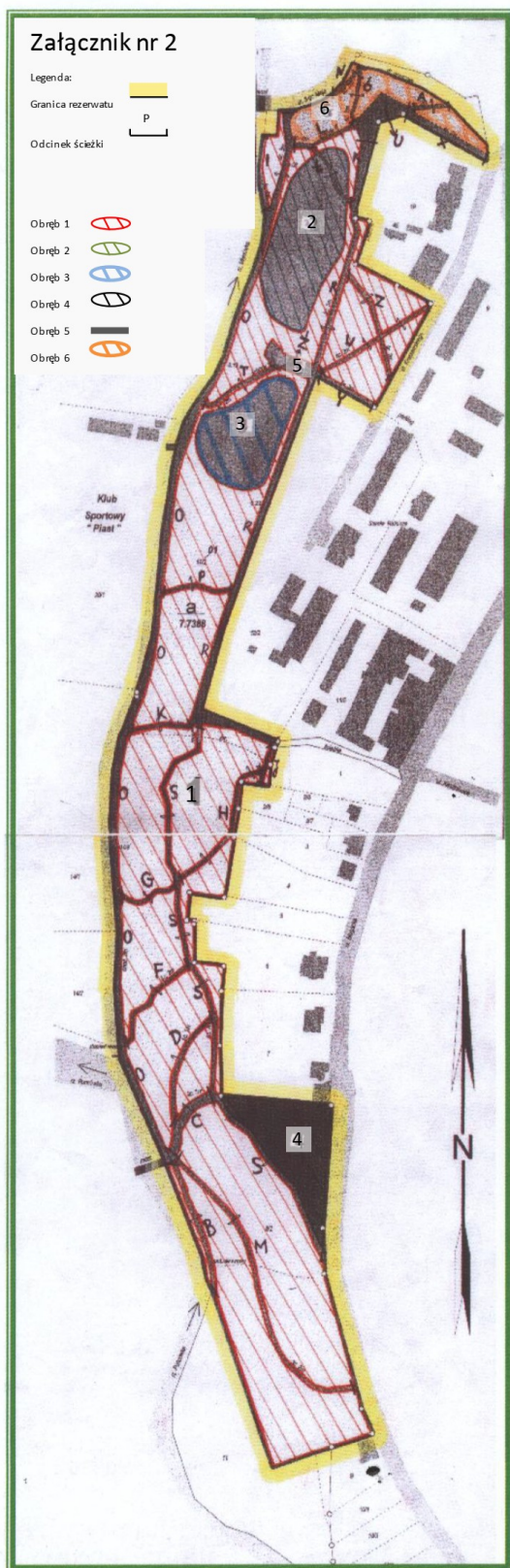
W, X, Y, Z. Na ścieżce oznaczonej literą O oraz placu oznaczonym literą U, dopuszcza się, w celu ich konserwacji i stabilizacji, stosowanie obrzeży betonowych oraz utwardzanie kruszywem naturalnego pochodzenia. Udrażnianie ścieżek – przycinanie gałęzi i konarów utrudniających przejście oraz usuwanie drzew, konarów zawieszonych lub leżących na ścieżkach, 2) wykonanie schodów o konstrukcji ziemnodrewnianej na odcinkach ścieżek oznaczonych w załączniku Nr 2 do zarządzenia literami K i C, 3) likwidacja dzikich przejść przez rezerwat, w tym ścieżek oznaczonych w załączniku Nr 2 do zarządzenia literami: A, B, D, F, G, Ł, M oraz P poprzez ich obsadzenie rodzimymi gatunkami – głogiem, ewentualnie klonem polnym lub grabem (oraz prowadzenie jego pielęgnacji), a także blokowanie przejść poprzez stworzenie naturalnych barier (wykorzystanie martwego drewna pozyskanego w wyniku realizacji zadań ochronnych lub działań związanych z zapewnianiem bezpieczeństwa na udostępnionych ścieżkach), 4) utrzymanie kasztanowców stanowiących stare nasadzenia założenia parkowego, rosnących w rejonie placu oznaczonego w załączniku Nr 2 do zarządzenia literą U (pomnik Mieszka I) oraz wzdłuż ścieżki oznaczonej literą O. Dopuszcza się również wprowadzanie nowych nasadzeń tego gatunku, jako wypełnienie luk po starych kasztanowcach, 5) pozostawianie ściętych, w wyniku prowadzonych zadań ochronnych, drzew oraz ich części, do ich samoistnego rozkładu (z wyłączeniem sytuacji, gdzie pozostawienie martwego drewna będzie utrudniać komunikację oraz gdzie możliwe jest wykorzystanie drewna do realizacji działań ochronnych, a jednocześnie jego usunięcie/przeniesienie nie spowoduje zniszczeń runa, podszytu, gleby), 6) stosowanie czynności konserwatorskich o charakterze murarsko-betoniarskim, w związku z koniecznością zachowania istniejących konstrukcji betonowych i kamiennych: – pomnik, zlokalizowany na placu oznaczonym w załączniku Nr 2 do zarządzenia literą U, – schody, położone na ścieżkach oznaczonych w załączniku Nr 2 do zarządzenia literami L oraz T, – barierki, wzdłuż ścieżek oznaczonych w załączniku Nr 2 do zarządzenia literami L i O, wg potrzeb, 7) utrzymanie zgodnie z przeznaczeniem koszy na śmieci, zlokalizowanych wzdłuż ścieżek oznaczonych w załączniku Nr 2 do zarządzenia literami: U, O, X, R, 8) ustawienie nowych i konserwacja, wg potrzeb, ławek przy ścieżce, biegnącej wzdłuż zachodniej granicy rezerwatu oraz rzeki Młynówki i Puńcówki, oznaczonej w załączniku Nr 2 do zarządzenia literą O oraz wokół pomnika Mieszka I – plac oznaczony w załączniku Nr 2 do zarządzenia literą U. Pozostałe ławki zlokalizowane w rezerwacie należy usunąć, 9) odbudowa zniszczonego mostku nad jarem, w ciągu ścieżek R i S. Szczegóły projektu technicznego mostku zostaną ustalone z Regionalnym Konserwatorem Przyrody w Katowicach, 10) pozostawianie ściętych, w wyniku prowadzonych zadań ochronnych, drzew oraz ich części, do ich samoistnego rozkładu (z wyłączeniem sytuacji, gdzie pozostawienie martwego drewna będzie utrudniać komunikację oraz gdzie możliwe jest wykorzystanie drewna do realizacji działań ochronnych, a jednocześnie jego usunięcie/przeniesienie nie spowoduje zniszczeń runa, podszytu, gleby). Zadania wyznaczono w obrębie ochronnym nr 5 na łącznej powierzchni 0,47 ha,

c/utrzymanie historycznej kompozycji zieleni i osi widokowej pomiędzy pomnikiem Mieszka I a mostem Wolności poprzez: 1) bieżącą pielęgnację zieleni, w tym prowadzenie regularnej konserwacji drzew przy pomniku Mieszka I i na skarpie nad ulicą 3-go Maja oraz usuwanie (poza rezerwat) drzew i podszytu, w celu utrzymania osi widokowej pomiędzy pomnikiem Mieszka I a mostem Wolności, 2) wykaszanie skarpy nad ulicą 3-go Maja, tradycyjnie utrzymywanej jako teren bezleśny – wg potrzeb. Zadania wyznaczono w obrębie ochronnym nr 5 na łącznej powierzchni 0,35 ha.

Zarządzenie określiło następujące sposoby ochrony czynnej gatunków roślin:

a/zapewnienie warunków dla rozwoju i rozprzestrzeniania się cieszyńianki wiosennej (*Hacquetia epipactis*) poprzez: 1) wprowadzanie w miejscach powstania luk w drzewostanie nasadzeń gatunków rodzimych roślin pokroju drzewiastego – lipa, klon, wiąz, jesion i dąb w celu ograniczenia dostępu nadmiaru światła docierającego do dna lasu, stymulującego ekspansję jeżyny, 2) bieżące usuwanie zagłuszających i powodujących ograniczenie dostępu światła gatunków podszytowych, w celu zapewnienia rozwoju cieszyńianki wiosennej (*Hacquetia epipactis*) w jej wybranych, najbardziej reprezentatywnych płatach, 3) przerzedzenie podrostu głównie klona (do 80%, jednorazowo lub dwukrotnie), w celu poprawy warunków świetlnych w runie, przy jednoczesnym zachowaniu wybranych okazów jako docelowych drzew tworzących drzewostan. Zadania wyznaczono w obrębach nr 1-3.

Rycina 7 przedstawia zasięg obrębów ochronnych w rezerwacie.

Ryc. 7. Lokalizacja obreńb ochronnych w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”. Źródło informacji: załącznik nr 2 do Zarządzeniem Nr 10/2020 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 25 czerwca 2020 r.

2.1.3 ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY „LASEK MIEJSKI W BŁOGOCICACH”

Podstawy prawne

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Lasek Miejski w Błogocicach” został ustanowiony w drodze Uchwały Nr LVII/556/02 Rady Miejskiej w Cieszynie z dnia 5 września 2002 roku w sprawie wprowadzenia ochrony w drodze uznania za zespół przyrodniczo-krajobrazowy (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2002 r., Nr 66, poz. 2396). Zespół ten utworzono w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych krajobrazu zbrocza doliny rzeki Olzy, porośniętego lasami grądowymi i łęgowymi. Zajmuje powierzchnię 4,11 ha.

Walory przyrodnicze

Zespół położony jest na prawym, stromym i miejscami urwistym brzegu Olzy. Podłoże geologiczne stanowi płaszczowina cieszyńska, zbudowana z dolnych i górnych łupków cieszyńskich oraz wapieni cieszyńskich. Badań gleboznawczych nie prowadzono, lecz można przyjąć, że występują tu gleby, które zakwalifikowano do pararendzin brunatnych (Róžański i Dziedzic 2003).

Większość drzewostanów ma charakter naturalny, lecz ich struktura i skład gatunkowy zostały zaburzone. Najstarsze drzewa mogły osiągnąć wiek 120-150 lat, lecz przeważają osobniki w wieku poniżej 100 lat. Na badanych powierzchniach stwierdzono 8 gatunków drzew, a poza nimi dalszych 7 gatunków. Pod względem ilościowym i miąższościowym przeważa lipa drobnolistna, następnie grab i paklon. Rozkład struktury grubości drzew wskazuje na stadium naturalnej regeneracji. Średnia zasobność drzewostanów wynosi 485 m³/ha (137-739)

Flora roślin naczyniowych liczyła ponad 170 gatunków, w tym gatunki synantropijne stanowią tylko 9,7% flory zespołu. Niemały jest udział roślin łąkowych (28,0%). Wśród gatunków chronionych rosną tu:

- podlegające ochronie ścisłej: *Hacquetia epipactis* (cieszynianka wiosenna),
- podlegające ochronie częściowej: *Allium ursinum* (czosnek niedźwiedzi), *Arum alpinum* (obrazki alpejskie), *Cephalanthera damasonium* (buławnik wielkokwiatowy), *Daphne mezereum* (wawrzynek wilczełyko), *Primula elatior* (pierwiosnek wyniosły).

W zespole wyróżniono 3 zbiorowiska leśne i 3 zbiorowiska nieleśne. Wśród zbiorowisk leśnych dominuje podgórski las brzostowo-jesionowy (*Hacquetio-Fraxinetum excelsioris*). Nad brzegami Olzy rozwijają się silnie zniekształcone lasy łęgowe ze związku *Alno-Ulmion*. Grzbietowe partie stoków zajmuje grąd subkontynentalny *Tilo-Carpinetum*, w tym też podzespół ciepłolubny. Spośród roślinności nieleśnej stwierdzono zbiorowisko łąkowe z klasy *Molinio-Arrhenatheretea*, nitrofilną roślinność okrajkową z rzędu *Glechometalia hederaceae*, a nad brzegami Olzy roślinność zwirowisk z klasy *Bidentetea tripartiti* (ryc. 8). W granicach zespołu znajduje się również fragment koryta rzeki Olzy.

Fot. 6. Płat łąki subkontynentalnego *Tilio-Carpinetum* w części wierzchołkowej.

Fot. 7. Płat podgórskiego lasu brzostowo-jesionowego *Hacquetio-Fraxinetum excelsioris*.

Fot. 8. Płat zniekształconego lasu łęgowego z dominacją rdestowca ostrokończystego.

Populacja cieszynianki wiosennej Hacquetia epipactis – dane historyczne

W granicach zespołu stwierdzono tylko jedno stanowisko cieszynianki wiosennej, które położone jest w północnej jego części, przy granicy z rezerwatem przyrody „Lasek Miejski nad Olzą” (ryc. 9; zobacz też ryc. 2 – pojedyncze osobniki w granicach zespołu). Autorzy waloryzacji nie określili zasobów populacji tego gatunku w zespole (Różański i Dzedzic 2003).

Fot. 9. Owocujący osobnik cieszynianki wiosennej.

Fot. 10. Juwenilny osobnik cieszynianki wiosennej.

Obce gatunki inwazyjne i rodzime ekspansywne

Gatunki obce:

Populus canadensis (topola kanadyjska): w roku 2003 bardzo rzadko na terasie zalewowej Olzy.

Juglans regia (orzech włoski): w roku 2003 rzadki.

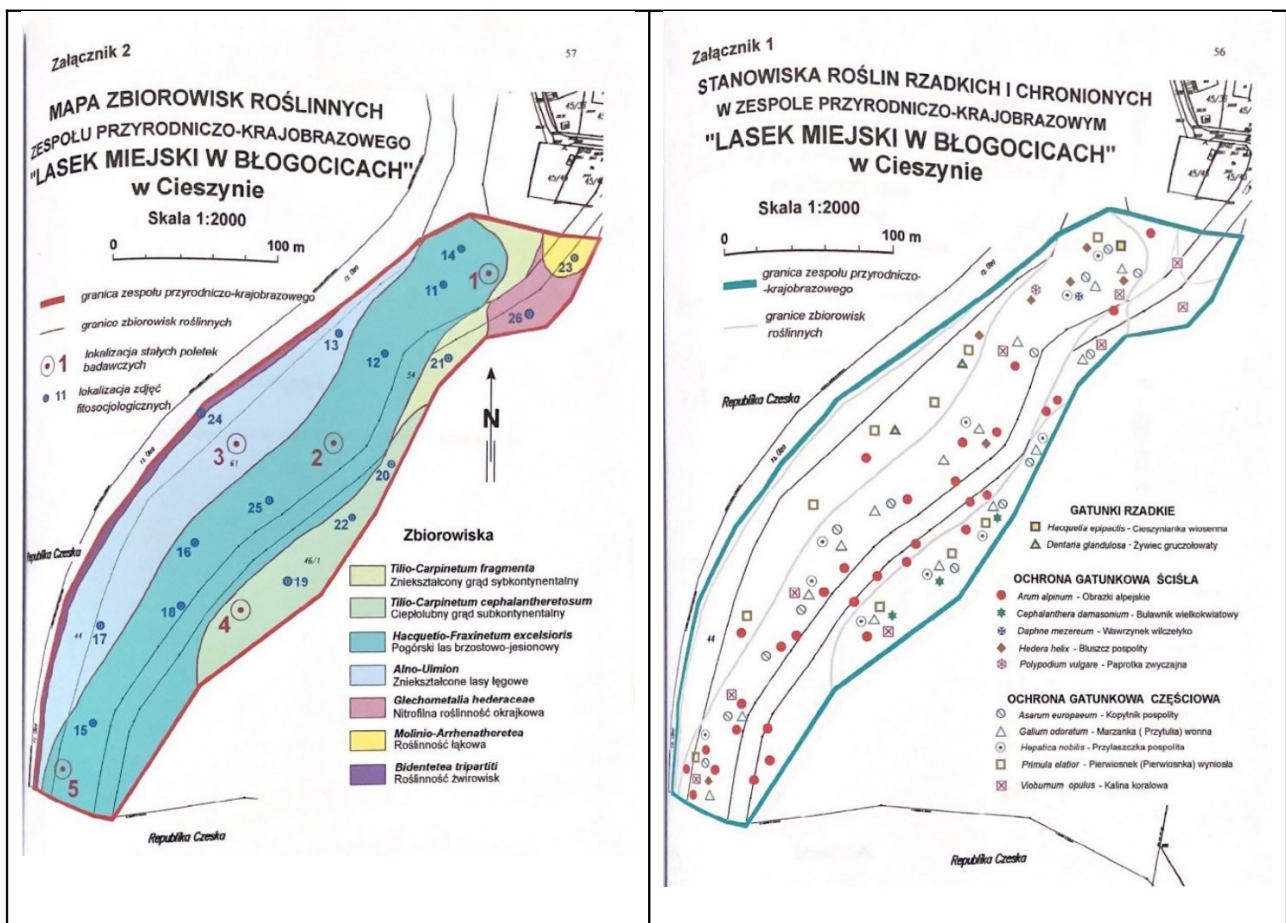
Reynoutria japonica (rdestowiec ostrokończysty): w roku 2003 niezbyt częsty, bardzo pospolity na dolnej terasie Olzy.

Aesculus hippocastanum (kasztanowiec zwyczajny): w roku 2003 rzadki na obrzeżach.

Impatiens glandulifera (niecierpek gruczołowaty): w roku 2003 rzadko na kamieńcach Olzy.

Impatiens parviflora (niecierpek drobnokwiatowy): w roku 2003 niezbyt częsty.

Solidago gigantea (nawłóć późna): w roku 2003 niezbyt częsta.

Rycina 8 (z lewej). Mapa zbiorowisk roślinnych zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Lasek Miejski w Błogocicach”. Rycina 9 (z prawej). Rozmieszczenie cieszyńianki wiosennej w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”. Źródło informacji: Waloryzacja zespołu przyrodniczo-krajobrazowego (Różański i Dziedzic 2003).

Ruch turystyczny

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy jest dostępny do zwiedzania starą drogą trzyniecką.

Ustalenia dotyczące czynnej ochrony

Uchwała Rady Miejskiej w Cieszynie w sprawie utworzenia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego nie zawiera ustaleń dotyczących jego czynnej ochrony, o których mowa w art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 916, 1726, 2185, 2375). Zalecenia w zakresie ochrony zespołu zawarte są w waloryzacji przyrodniczej (Róźański i Dziedzic 2003). Zwrócono w niej uwagę na: brak jednoznacznego zapisu dotyczącego udostępniania zespołu dla celów turystyczno-rekreacyjnych, zabezpieczenia przed zabudową terenów rolniczych od strony wschodniej, wykorzystania zespołu na cele dydaktyczne, zachowanie spontanicznego charakteru procesów w ekosystemach leśnych, zagrożenia terenów zalewowych Olzy inwazją rdestowca ostrokończystego, kształtowanie strefy ekotonowej zespołu, która zabezpieczałaby go przed inwazjami gatunków obcych.

2.1.4 UŻYTEK EKOLOGICZNY „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ”

Podstawy prawne

Użytek ekologiczny „Łęg nad Puńcówką” został ustanowiony w drodze Uchwały Nr V/53/03 Rady Miejskiej w Cieszynie z dnia 23 stycznia 2003 r. w sprawie wprowadzenia ochrony w drodze uznania za użytek ekologiczny (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2003 r., Nr 11, poz. 412). Zespół ten utworzono w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu łęgowego z zachodzącymi naturalnymi procesami lasotwórczymi, rosnącego na tarasie zalewowym Puńcówki. Zajmuje powierzchnię 1,07 ha.

Walory przyrodnicze

Użytek położony jest na tarasie zalewowej Puńcówki i Młynówki. Drzewostan buduje olcha szara w wieku ponad 30 lat, której towarzyszy wierzba krucha, lipa szerokolistna oraz obcy i inwazyjny klon jesionolistny. Olcha szara była tu sadzona.

Flora użytku nie była badana. Występują tu gatunki związane z lasami łęgowymi. Na uwagę zasługują gatunki chronione:

- podlegające ochronie ścisłej: *Hacquetia epipactis* (cieszynianka wiosenna),
- podlegające ochronie częściowej: *Allium ursinum* (czosnek niedźwiedzi), *Arum alpinum* (obrazki alpejskie), *Lilium martagon* (lilia złotogłów).

W użytku wyróżniono 2 zbiorowiska leśne i jedno zbiorowisko nieleśne. Wśród zbiorowisk leśnych dominuje silnie zniekształcone zbiorowisko łęgowe *Ficaria verna-Alnus incana* ze związku *Alno-Ulmion*. W wyższych położeniach stwierdzono podgórski las brzostowo-jesionowy (*Hacquetio-Fraxinetum excelsioris*) w II i III fazie degeneracji. Od strony zabudowań odnaleziono ziołorośla łąkowo-okrajkowe: zbiorowisko *Dactylis glomerata-Anthriscus sylvestris* z klasy *Molinio-Arrhenatheretea/Artemisietea vulgaris* (Plan Puńcówka 2001; zob. ryc. 4).

Fot. 11. Las łągowy z dominacją olchy szarej.

Fot. 12. Las łągowy nad Puńcówką – na pierwszym planie pień wierzby kruchej.

Populacja cieszynianki wiosennej Hacquetia epipactis – dane historyczne

W granicach użytku stwierdzono tylko jedno stanowisko cieszynianki wiosennej, które położone jest przy granicy z rezerwatem przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” (Plan Puńcówka 2001; zob. ryc. 5). Autorzy planu nie określili zasobów populacji tego gatunku w użytku (Plan Puńcówka 2001).

Obce gatunki inwazyjne i rodzime ekspansywne

Gatunki obce:

Reynourtia japonica (rdestowiec ostrokończysty): w roku 2001 wykazano 2 płaty.

Ruch turystyczny

Użytek ekologiczny nie jest dostępny do zwiedzania.

Ustalenia dotyczące czynnej ochrony

Uchwała Rady Miejskiej w Cieszynie w sprawie utworzenia użytku ekologicznego nie zawiera ustaleń dotyczących jego czynnej ochrony, o których mowa w art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 916, 1726, 2185, 2375).

2.2 POPULACJA CIESZYNIANKI WIOSENNEJ HACQUETIA EPIPACTIS – DANE WSPÓŁCZESNE

2.2.1 WYSTĘPOWANIE W OPRACOWYWANYCH OBIEKTACH CHRONIONYCH

Cieszynianka wiosenna została potwierdzona we wszystkich obiektach chronionych, które były przedmiotem opracowania. Stwierdzono w sumie 5 płątów roślinności, w których gatunek ten występuje. Ich łączna powierzchnia wynosi 16048 m². Oszacowano, że powierzchnia rzeczywiście pokryta przez cieszyniankę wiosenną (powierzchnia zredukowana) stanowi nie więcej, niż 5% płatu roślinności, co daje nam powierzchnię 802 m², która jest powierzchnią zajęta faktycznie w badanych obszarach. Poniżej scharakteryzowano występowanie cieszynianki wiosennej w tych obszarach.

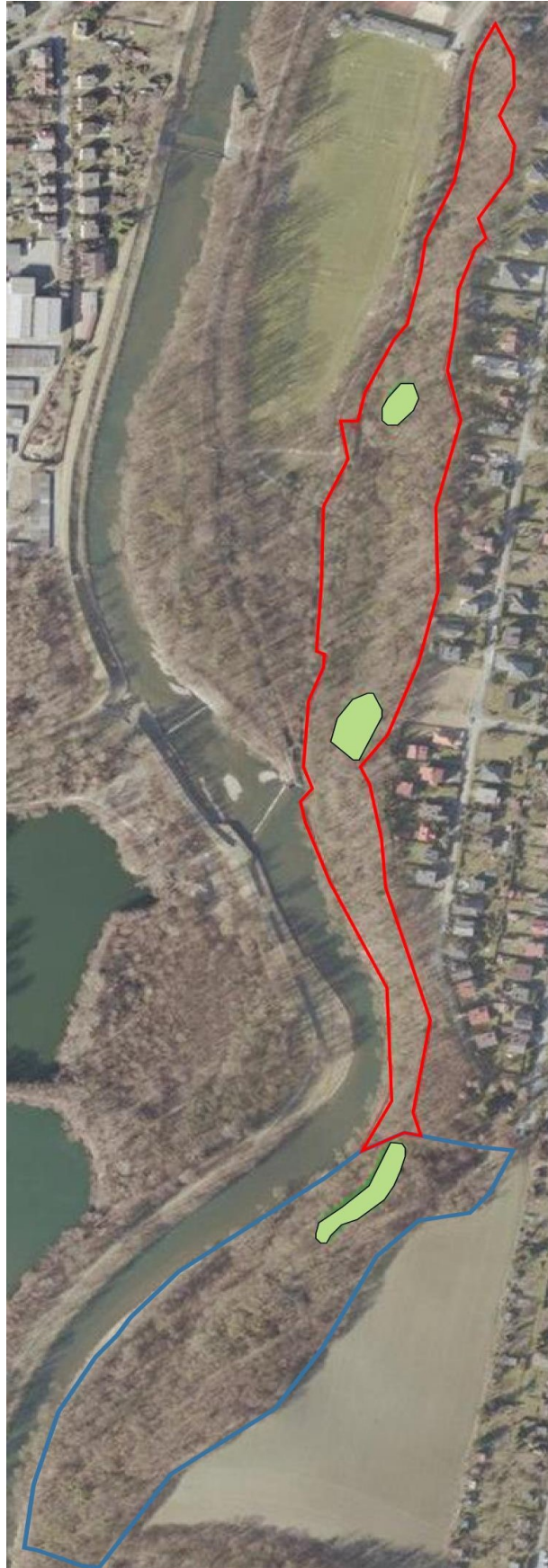
Rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Olzą”

W roku 2023 cieszynianka wiosenna została stwierdzona tylko w dwóch miejscach. W porównaniu do roku 2001 nastąpił ubytek stanowisk tego gatunku. Stwierdzono wówczas 3 większe płaty i 4 miejsca występowania pojedynczych osobników gatunku. Nie potwierdzono stanowisk z pojedynczymi osobnikami w części południowej i północnej rezerwatu, a także 2 płątów gatunku. Płat w części północnej uległ zmniejszeniu, a pojedyncze osobniki na północ od schodów utworzyły jeden niewielki płat gatunku.

łączna powierzchnia płątów roślinności z udziałem cieszynianki wiosennej w rezerwacie wynosi 1276 m², a powierzchnia zredukowana – 64 m².

Fot. 13. Cieszynianka wiosenna na powierzchni próbnej nr 17.

Ryc. 10. Rozmieszczenie cieszynianki wiosennej w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Olzą” i w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”. Stan na rok 2023.

Rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”

W roku 2023 cieszynianka wiosenna została stwierdzona tylko w dwóch miejscach w części południowej. W porównaniu do roku 2001 nastąpił ubytek stanowisk tego gatunku. Stwierdzono wówczas 2 większe płyty w części południowej i jeden mniejszy w części północnej oraz 5 miejsc z pojedynczymi osobnikami. Nie potwierdzono stanowisk z pojedynczymi osobnikami oraz płyty w północnej części rezerwatu.

Łączna powierzchnia płyt roślinności z udziałem cieszynianki wiosennej w rezerwacie wynosi 13125 m², a powierzchnia zredukowana – 656 m².

Fot. 14. Cieszynianka wiosenna na powierzchni próbnej nr 7.

Fot. 15. Cieszynianka wiosenna w płacie zdominowanym przez czosnek niedźwiedzi (powierzchnia próbna nr 20).

Ryc. 11. Rozmieszczenie cieszyńianki wiosennej w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” i w użytku ekologicznym „Łęg nad Puńcówką”. Stan na rok 2023.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Lasek Miejski w Błogocicach”

W roku 2023 cieszynianka wiosenna została stwierdzona tylko w jednym miejscu w części północnej. W porównaniu do roku 2001 nie nastąpiła zmiana stanowisk tego gatunku (ryc. 10).

Łączna powierzchnia płatów roślinności z udziałem cieszynianki wiosennej w zespole wynosi 540 m², a powierzchnia zredukowana – 27 m².

Fot. 16. Cieszynianka wiosenna na powierzchni próbnej nr 2.

Fot. 17. Cieszynianka wiosenna na powierzchni próbnej nr 13.

Użytek ekologiczny „Łęg nad Puńcówką”

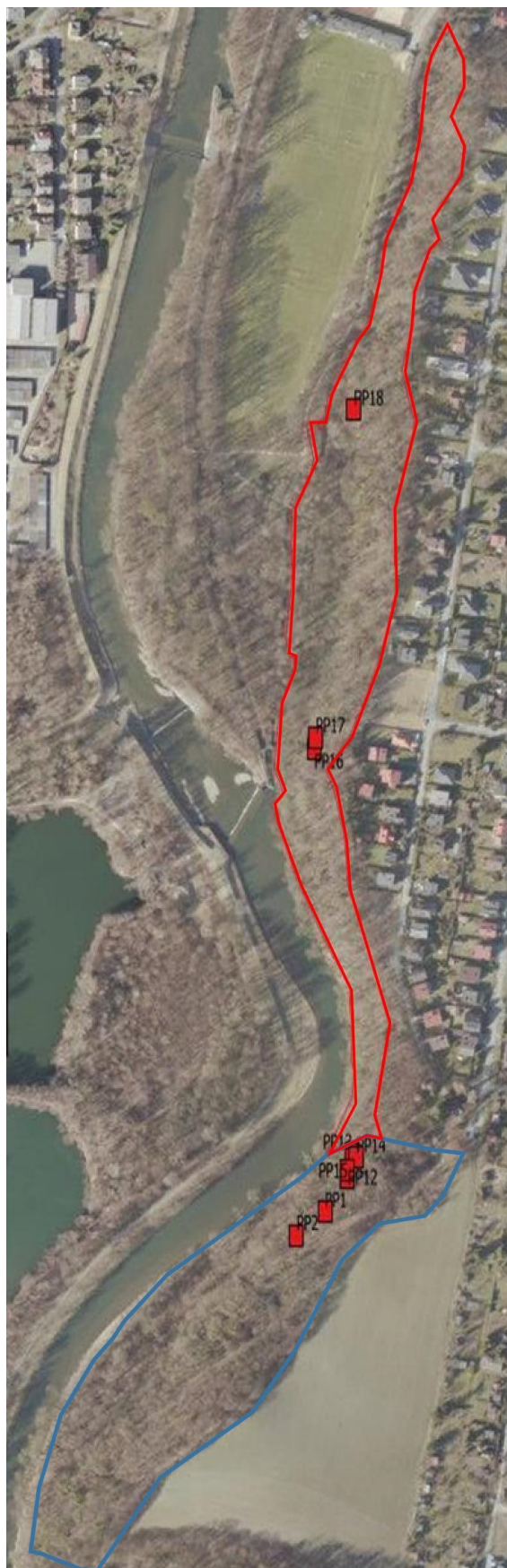
W roku 2023 cieszyńianka wiosenna została stwierdzona tylko w jednym miejscu w części północnej, w sąsiedztwie rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”. W porównaniu do roku 2001 nie nastąpiła zmiana stanowisk tego gatunku (ryc. 11).

Łączna powierzchnia płatów roślinności z udziałem cieszyńianki wiosennej w użytku wynosi 1107 m², a powierzchnia zredukowana – 55 m².

2.2.2 ZASOBY POPULACJI CIESZYŃIANKI WIOSENNEJ

W celu określenia zasobów populacji cieszyńianki wiosennej w opracowywanych obiektach chronionych, w roku 2023 przeprowadzono wstępne badania ekologiczne na 20 losowo wybranych poletkach badawczych (ryc. 12-13). Poletko badawcze miało wymiary 100 x 100 cm i powierzchnię 1 m². Dla każdego poletka określano: zespół roślinny, zwarcie warstwy A i B (w %), zwarcie warstwy C na poletku (w %), dominujące gatunki roślin i ich pokrycie w %. Dla cieszyńianki wiosennej na każdym poletku określano strukturę stanów wiekowych (Falińska 2021), wyróżniając osobniki (ramety): generatywne, wegetatywne, juwenilne i siewki (osobników senilnych nie wyróżniono z uwagi na brak doświadczenia w ich wydzieleniu u tego gatunku na podstawie jednorazowej obserwacji). Liczono także pędy kwiatowe. Całość wyników przeliczono na 1 m². Na podstawie struktury stanów wiekowych na poletkach oraz powierzchni zredukowanej zajmowanych płatów określono zasoby populacji cieszyńianki w poszczególnych obiektach.

Ryc. 12. Rozmieszczenie powierzchni badawczych w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Olzą” i w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”.

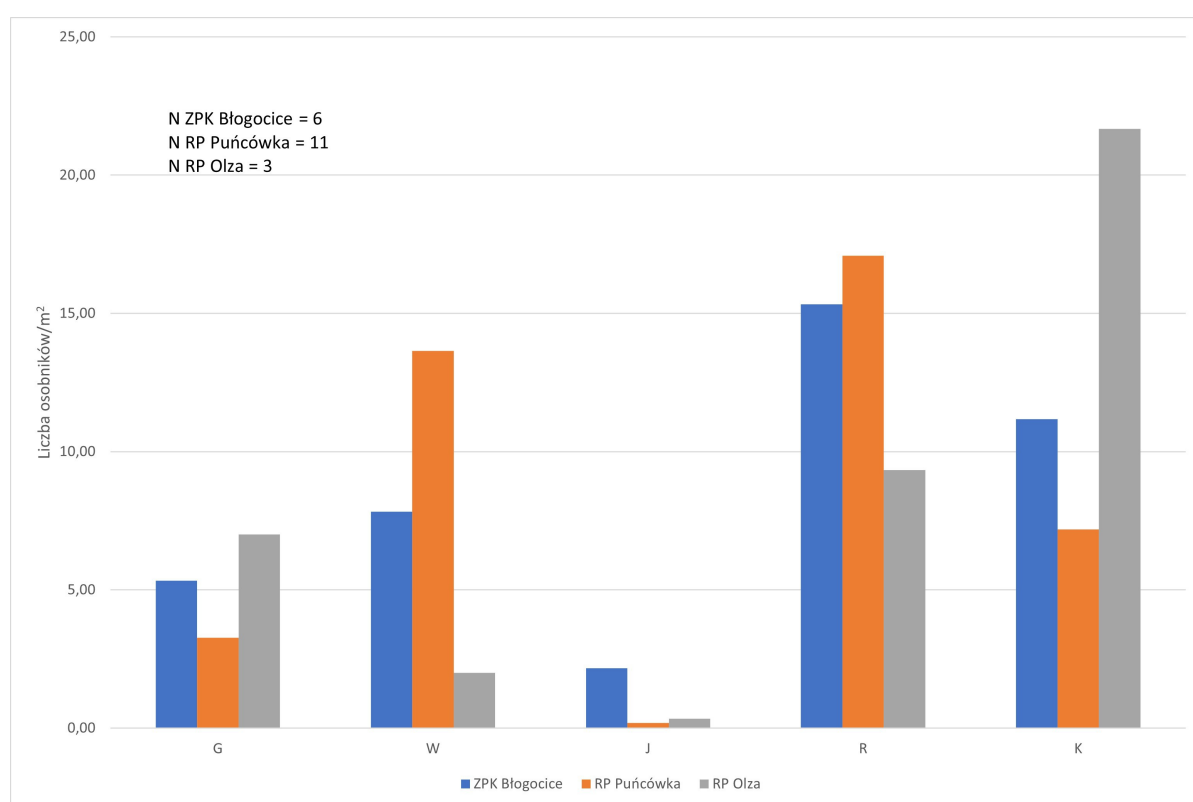

Rycina 13. Rozmieszczenie powierzchni badawczych w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”.

Struktura populacji cieszyńnianki wiosennej w opracowywanych obiektach chronionych

Wyniki pomiarów stanów wiekowych w badanych obiektach chronionych zestawiono w tabeli 1 oraz przedstawiono na rycinie 14. Średnie zagęszczenie osobników generatywnych było największe w rezerwacie nad Olzą ($7,00/m^2$), najmniejsze w Błogocicach ($3,27/m^2$). Osobników wegetatywnych najwięcej było w rezerwacie nad Puńcówką ($13,64/m^2$), najmniej w rezerwacie nad Olzą ($2,00/m^2$). Najwięcej osobników juwenilnych stwierdzono w Błogocicach ($2,17/m^2$), najmniej w rezerwacie nad Puńcówką ($0,18/m^2$). Ogółem, najwięcej osobników cieszyńnianki wiosennej policzono w rezerwacie nad Puńcówką ($17,90/m^2$) i w Błogocicach ($15,33/m^2$), najmniej w rezerwacie nad Olzą ($9,33/m^2$). Najwięcej pędów kwiatowych stwierdzono w rezerwacie nad Olzą ($21,67/m^2$), najmniej w rezerwacie nad Puńcówką ($7,18/m^2$). W badanych obiektach nie stwierdzono siewek cieszyńnianki wiosennej (osobniki bez liścieni mogły zostać zaklasyfikowane do osobników juwenilnych).

Należy zwrócić uwagę na dużą zmienność uzyskanych wyników, o czym świadczą duże wartości odchylenia standardowego (SD) i współczynnika zmienności (V%). Wskazuje to, że liczba prób była zbyt mała do oszacowania badanych parametrów populacji cieszyńnianki wiosennej.

Ryc. 14. Średnia liczba osobników w poszczególnych stanach wiekowych i razem oraz liczba kwiatów w badanych obiektach chronionych. Objaśnienia: stany wiekowe: G – osobniki generatywne, W – osobniki wegetatywne, J – osobniki juwenilne; R – osobniki razem; K – liczba pędów kwiatowych; obiekty chronione: ZPK Błogocice – zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Lasek Miejski w Błogocicach”, RP Puńcówka – rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”, RP Olza – rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Olzą”.

Tabela 1. Struktura stanów wiekowych populacji cieszyńianki wiosennej w badanych obiektach chronionych

Lokalizacja	ZPK Błogocice			RP Puńcówka			RP Olza		
Liczba powierzchni próbných	N = 6			N = 11			N = 3		
Statystyki	Średnia	SD	V%	Średnia	SD	V%	Średnia	SD	V%
Zwarcie warstwy A [%]	91,67	9,83	10,73	94,55	7,89	8,35	93,33	2,89	3,09
Zwarcie warstwy B [%]	31,67	27,69	87,44	18,18	19,78	108,81	41,67	31,75	76,21
Pokrycie warstwy C na powierzchni [%]	93,33	4,08	4,37	90,45	9,61	10,62	95,00	5,00	5,26
<i>Hacquetia epipactis</i>	41,00	39,34	95,96	25,00	22,36	89,44	31,67	27,54	86,96
<i>Anemone nemorosa</i>	10,00	8,94	89,44	34,55	34,38	99,53	36,67	40,41	110,22
<i>Carex sylvatica</i>	5,00	12,25	244,95	0,91	3,02	331,66	0,00	0,00	0,00
<i>Galeobdolon luteum</i>	5,00	8,37	167,33	0,45	1,51	331,66	3,33	2,89	86,60
<i>Allium ursinum</i>	1,83	4,02	219,32	24,09	41,28	171,35	0,33	0,58	173,21
<i>Hedera helix</i>	0,33	0,82	244,95	0,00	0,00	0,00	10,00	17,32	173,21
<i>Asperula odorata</i>	5,00	12,25	244,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Viola sylvestris</i>	3,67	8,04	219,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Hepatica nobilis</i>	3,33	8,16	244,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Pulmonaria obscura</i>	3,33	8,16	244,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Fragaria moschata</i>	3,33	8,16	244,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Primula elatior</i>	0,17	0,41	244,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Ficaria verna</i>	0,00	0,00	0,00	2,73	9,05	331,66	0,00	0,00	0,00
<i>Fraxinus excelsior</i>	0,00	0,00	0,00	1,82	6,03	331,66	0,00	0,00	0,00
<i>Acer platanoides</i>	0,00	0,00	0,00	0,91	3,02	331,66	0,00	0,00	0,00
<i>Asarum europaeum</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10,00	17,32	173,21
<i>Adoxa moschatelina</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,33	5,77	173,21
<i>Mercurialis perennis</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,33	0,58	173,21
Liczba osobników generatywnych/m ²	5,33	5,28	98,98	3,27	2,37	72,42	7,00	5,57	79,54
Liczba osobników wegetatywnych/m ²	7,83	5,38	68,71	13,64	7,71	56,54	2,00	2,00	100,00
Liczba osobników juwenilnych/m ²	2,17	3,43	158,32	0,18	0,60	331,66	0,33	0,58	173,21
Razem liczba osobników/m ²	15,33	10,41	67,86	17,09	9,61	56,21	9,33	3,79	40,56
Liczba pędów kwiatowych/m ²	11,17	11,70	104,81	7,18	4,75	66,14	21,67	21,01	96,96

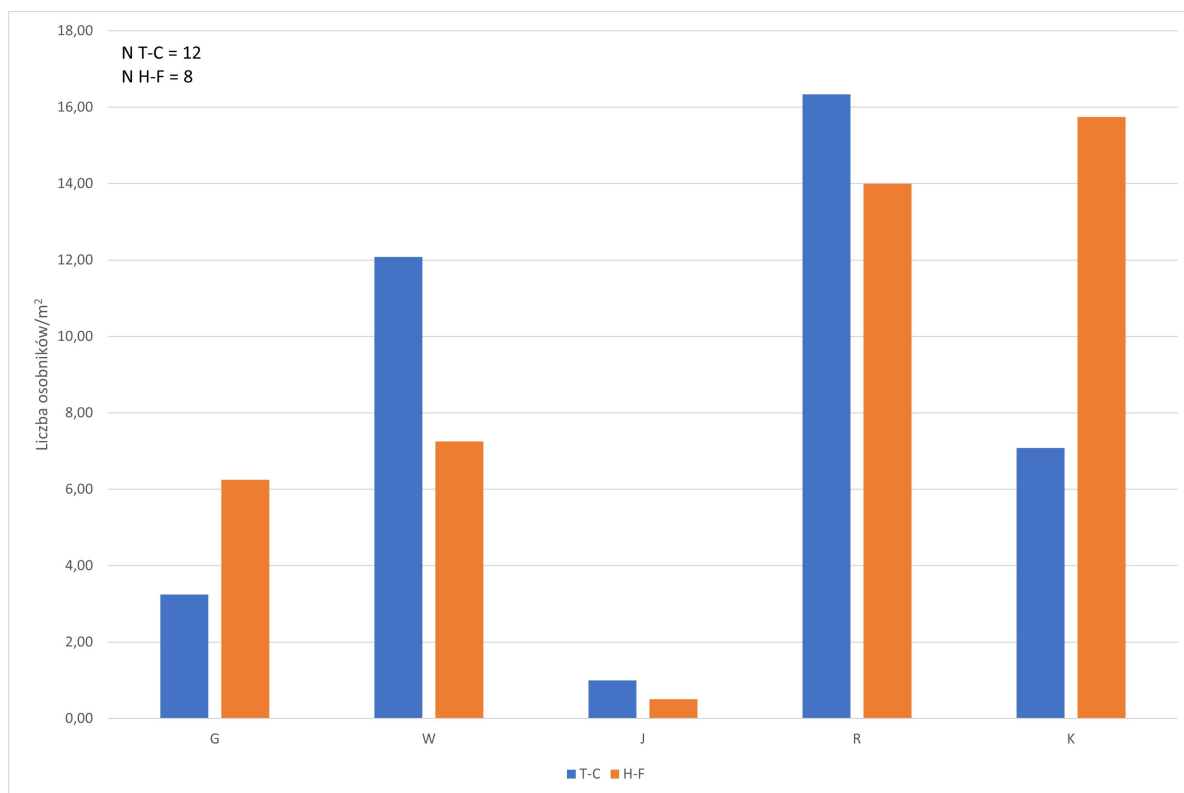

Struktura populacji cieszynianki wiosennej w opracowywanych zbiorowiskach roślinnych

Wyniki pomiarów stanów wiekowych w badanych zbiorowiskach leśnych zestawiono w tabeli 2 oraz przedstawiono na rycinie 15. Średnie zagęszczenie osobników generatywnych było największe w zespole podgórskiego lasu brzostowo-jesionowego *Hacquetio-Fraxinetum excelsioris* (6,25/m²), najmniejsze w zespole grądu subkontynentalnego *Tilio-Carpinetum* (3,25/m²). Osobników wegetatywnych najwięcej było w zespole grądu (12,08/m²), najmniej w zespole podgórskiego lasu brzostowo-jesionowego (7,25/m²). Osobników juwenilnych było niewiele (1,00/m² w grądzie i 0,50/m² w lesie brzostowo-jesionowym). Liczba osobników ogółem, mimo odwróconych proporcji zagęszczenia osobników generatywnych i wegetatywnych, była dość podobna: 16,33/m² w grądzie i 14,00/m² w lesie brzostowo-jesionowym. Najwięcej pędów kwiatowych stwierdzono w lesie brzostowo-jesionowym (15,75/m²), najmniej, ponad dwukrotnie, w grądzie (7,08/m²). W badanych obiektach nie stwierdzono siewek cieszynianki wiosennej (osobniki bez liścieni mogły zostać zaklasyfikowane do osobników juwenilnych).

Tabela 2. Struktura stanów wiekowych populacji cieszynianki wiosennej w badanych zbiorowiskach leśnych

Zbiorowisko roślinne	<i>Tilio-Carpinetum</i>			<i>Hacquetio-Fraxinetum</i>		
Liczba powierzchni próbnych	12			8		
Statystyki	Średnia	SD	V%	Średnia	SD	V%
Zwarcie warstwy A [%]	95,42	7,82	8,20	90,63	7,29	8,04
Zwarcie warstwy B [%]	14,58	19,12	131,13	42,50	22,68	53,36
Pokrycie warstwy C na powierzchni [%]	90,42	9,16	10,13	94,38	4,17	4,42
<i>Anemone nemorosa</i>	34,17	32,25	94,39	17,50	27,65	157,98
<i>Hacquetia epipactis</i>	23,00	22,42	97,47	42,50	33,59	79,05
<i>Allium ursinum</i>	7,50	25,98	346,41	23,38	39,74	170,02
<i>Galeobdolon luteum</i>	2,50	6,22	248,63	1,88	2,59	138,01
<i>Viola sylvestris</i>	1,67	5,77	346,41	0,25	0,71	282,84
<i>Carex sylvatica</i>	3,33	8,88	266,29	0,00	0,00	0,00
<i>Asperula odorata</i>	2,50	8,66	346,41	0,00	0,00	0,00
<i>Ficaria verna</i>	2,50	8,66	346,41	0,00	0,00	0,00
<i>Fragaria moschata</i>	1,67	5,77	346,41	0,00	0,00	0,00
<i>Fraxinus excelsior</i>	1,67	5,77	346,41	0,00	0,00	0,00
<i>Hepatica nobilis</i>	1,67	5,77	346,41	0,00	0,00	0,00
<i>Pulmonaria obscura</i>	1,67	5,77	346,41	0,00	0,00	0,00
<i>Acer platanoides</i>	0,83	2,89	346,41	0,00	0,00	0,00
<i>Hedera helix</i>	0,00	0,00	0,00	4,00	10,53	263,22
<i>Asarum europaeum</i>	0,00	0,00	0,00	3,75	10,61	282,84
<i>Adoxa moschatelina</i>	0,00	0,00	0,00	1,25	3,54	282,84
<i>Mercurialis perennis</i>	0,00	0,00	0,00	0,13	0,35	282,84
<i>Primula elatior</i>	0,00	0,00	0,00	0,13	0,35	282,84
Liczba osobników generatywnych/m ²	3,25	2,38	73,20	6,25	5,23	83,69
Liczba osobników wegetatywnych/m ²	12,08	8,62	71,32	7,25	5,12	70,62
Liczba osobników juwenilnych/m ²	1,00	2,59	259,37	0,50	0,76	151,19
Razem liczba osobników/m ²	16,33	10,69	65,44	14,00	7,09	50,65
Liczba pędów kwiatowych/m ²	7,08	4,78	67,43	15,75	15,49	98,35

Ryc. 15. Średnia liczba osobników w poszczególnych stanach wiekowych i razem oraz liczba kwiatów w badanych zbiorowiskach leśnych. Objaśnienia: stany wiekowe: G – osobniki generatywne, W – osobniki wegetatywne, J – osobniki juwenilne; R – osobniki razem; K – liczba pędów kwiatowych; zbiorowiska leśne: T-C – *Tilio-Carpinetum*, H-F – *Hacquetio-Fraxinetum*.

Zasoby populacji cieszynianki wiosennej w opracowywanych obiektach chronionych

Zasoby populacji cieszynianki wiosennej w opracowywanych obiektach chronionych oszacowano zgodnie z metodyką zaproponowaną w punkcie 1.2.2. Dla obliczenia liczby nasion w tych obiektach przyjęto średnią liczbę nasion w kwiatostanie, stwierdzoną przez Sitek i Nowak (2013). Przyjęto także, za Sitek i Nowak (2009), że kielkuje średnio 3% nasion w populacji. Liczbę kielkujących nasion można uznać za potencjalną liczbę siewek w populacji.

Wyniki oszacowania zasobów osobników w różnych stanach wiekowych i ogółem oraz liczby kwiatów, nasion i siewek w badanych obiektach zestawiono w tabeli 3. Brak danych dla użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką”.

Tabela 3. Zasoby populacji cieszyńnianki wiosennej w badanych obszarach chronionych

Obszar chroniony	ZPK Błogocice		RP Puńcówka		RP Olza	
	Ogółem	SD	Ogółem	SD	Ogółem	SD
Statystyki						
Liczba osobników generatywnych	144	143	2148	1555	447	355
Liczba osobników wegetatywnych	212	145	8949	5060	128	128
Liczba osobników juwenilnych	59	93	119	396	21	37
Razem liczba osobników	414	281	11216	6304	595	242
Liczba pędów kwiatowych	302	316	857	3117	1382	1340
Liczba nasion	5397	5656	15339	55799	24744	23991
Liczba kiełkujących nasion	162	170	460	1674	742	720

Największą liczbę osobników generatywnych stwierdzono w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” (2148), najmniejszą w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach” (144). Podobnie jest w przypadku osobników wegetatywnych – odpowiednio 8949 i 212 – i w osobników juwenilnych – odpowiednio 119 i 59. Liczba osobników ogółem była największa w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” (11216), najmniejsza w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach” (414). Największą liczbę pędów kwiatowych stwierdzono w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Olzą” (1382), najmniejszą w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach” (302). Największa liczba nasion była w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Olzą” (24744), najmniejsza w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach” (5397). Podobny był rozkład potencjalnej liczby siewek – odpowiednio 742 i 162.

Jak wskazano już powyżej, zaznacza się duża zmienność wyników szacowania zasobów populacji cieszyńnianki wiosennej w badanych obszarach chronionych.

2.2.3 PODSUMOWANIE BADAŃ NAD POPULACJĄ CIESZYŃNIANKI WIOSENNEJ I WSKAZANIA OCHRONNE

Populacja cieszyńnianki wiosennej

Największe zasoby osobników stwierdzono w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”, natomiast największą liczbę pędów kwiatowych w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Olzą”, co przekłada się także na największą liczbę nasion i siewek w tym rezerwacie.

W tym miejscu należy przytoczyć wyniki ilościowe oszacowania zasobów cieszyńnianki wiosennej (Henel 2006), która w roku 2005 stwierdziła w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Olzą” 196 kęp oraz 816 pędów generatywnych, a w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” 11500 kęp i mniej więcej 30000 pędów generatywnych. Danych tych nie można jednak uwzględnić i porównywać wprost, gdyż autorka nie określiła pojęć kępa i pęd generatywny. Dla porównania, w rezerwacie nad Olzą stwierdzono w sumie 595 osobników i 1382 pędy kwiatowe, natomiast w rezerwacie nad Puńcówką 11216 osobników i 857 pędów kwiatowych. Zestawienie tych wyników mogłoby wskazywać na wzrost zasobów populacji cieszyńnianki wiosennej w rezerwacie nad Olzą oraz utrzymywanie się liczebności osobników na tym samym poziomie w rezerwacie nad Puńcówką i drastycznym zmniejszeniem się liczby pędów generatywnych w tym rezerwacie?

Prezentowane wyniki badań nad populacją cieszyńnianki wiosennej w opracowywanych obszarach chronionych należy traktować jako wstępne. Biorąc pod uwagę stwierdzoną dużą zmienność badanych parametrów, w przyszłych badaniach ekologicznych nad cieszyńnianką wiosenną należy więc zwiększyć liczbę powierzchni próbnych.

Wskazania ochronne

Wskazania ochronne dla cieszyńnianki wiosennej zostały określone tylko dla populacji występującej w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”. Dla rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Odrą” zadania ochronne, które obowiązywały do dnia 13 czerwca 2021 r., nie zawierały zadań ochronnych dla tego gatunku. W przypadku zespołu przyrodniczo-krajobrazowego i użytku ekologicznego uchwały Rady Miejskiej Cieszyna nie zawierają żadnych ustaleń z zakresu czynnej ochrony tak ekosystemów, jak i gatunków.

Dla rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” obowiązujący plan zadań ochronnych określił następujące sposoby ochrony czynnej populacji cieszyńnianki wiosennej:

- wprowadzanie nasadzeń rodzimych gatunków drzew (lipa, klon, wiąz, jesion i dąb) w miejscach luk, celem ograniczania dostępu nadmiaru światła, stymulującego rozwój jeżyny,
- bieżące usuwanie zagłuszających i ograniczających dostęp światła gatunków podszytowych, w celu zapewnienia rozwoju gatunku w jego wybranych, najbardziej reprezentatywnych płatach,
- przeredzenie podrostu, głównie klona (do 80%, jednorazowo lub dwukrotnie), w celu poprawy warunków świetlnych w runie.

Działania te wyznaczono w obrębach ochronnych 1-3.

Wymienione wyżej działania ochrony czynnej dotyczą regulacji warunków świetlnych, które uznano za istotne dla utrzymania właściwego stanu ochrony cieszyńnianki wiosennej w rezerwacie. Zarządzenie nie wskazuje jednak parametrów i wskaźników tego stanu, nie zawierają ich także podręczniki metodyczne wydawane przez GIOŚ, gdyż gatunek ten nie jest gatunkiem wymienionym w Dyrektywie Siedliskowej. Nadmierne zwarcie warstwy podszytu i roślin runa wskazywane jest jednak jako zagrożenie dla gatunku w publikacjach dotyczących cieszyńnianki wiosennej (Duda i in. 2001, Malara i in. 2004, Sitek i in. 2009, Gajewski i in. 2011). Diagnoza ta nie jest jednak poparta żadnymi wynikami badań. Tylko w jednej publikacji (Malara i in. 2004) mamy informację o pomiarach natężenia światła na stanowisku cieszyńnianki wiosennej, jednakże pomiarów tych nie odniesiono do zagęszczenia populacji tego gatunku na badanej powierzchni próbnej, więc są one nieużyteczne dla diagnozowania właściwego stanu ochrony gatunku. Należy także przytoczyć w tym miejscu informację o jednej z ekologicznych liczb wskaźnikowych dla tego gatunku – wskaźniku świetlnym L (Zarzycki i in. 2002), który został określony jako umiarkowany cień/półcień.

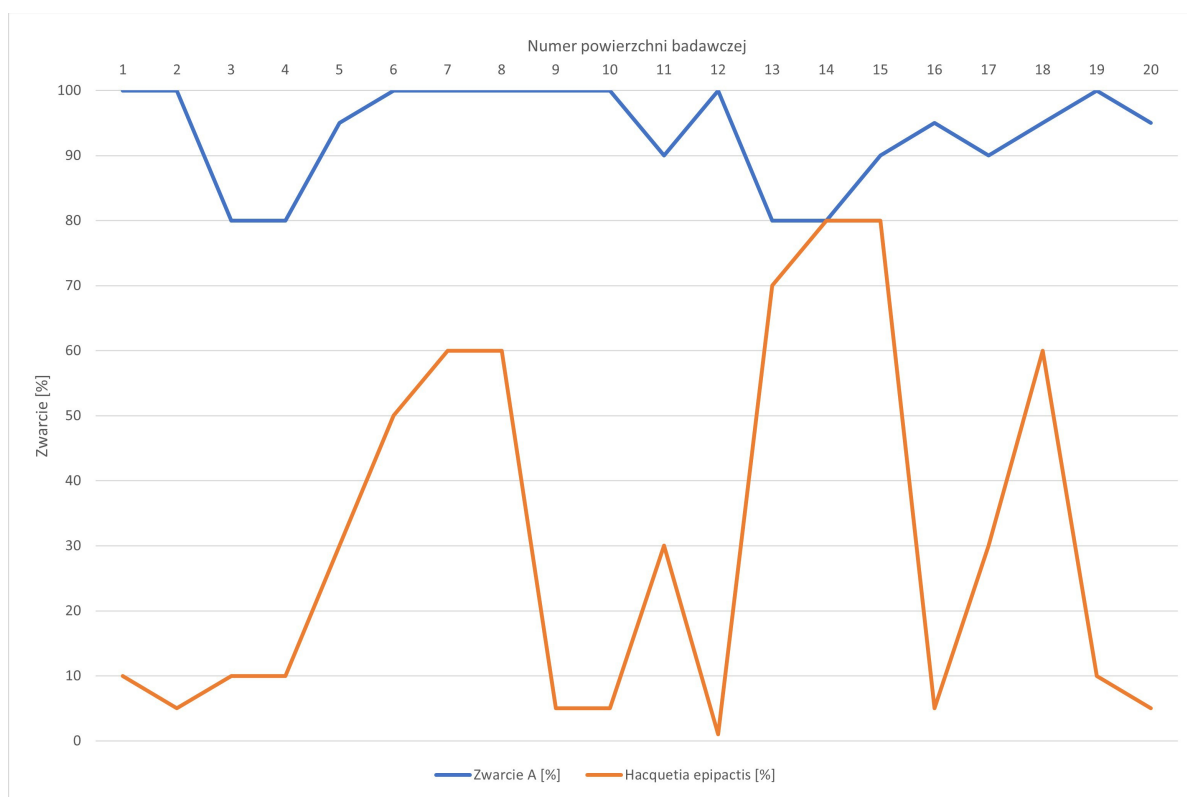
Badania własne na powierzchniach próbnych nie potwierdzają zależności pokrycia cieszyńnianki wiosennej i struktury stanów wiekowych od zwarcia warstwy drzew, podrostów i podszytów i roślinności runa (ryc. 16-22). Struktura stanów wiekowych cieszyńnianki wiosennej jest więc prawdopodobnie kształtowana poprzez właściwości biologiczne gatunku, determinujące odnawianie się generatywne i pomnażanie wegetatywne, oraz uwarunkowania ekologiczne siedliska i konkurencję międzygatunkową w warstwie runa. Należy również mieć na uwadze ewentualny wpływ na biologię i ekologię cieszyńnianki emisji Pb z huty w Trzyńcu (Kowol i in. 2012). Zawartość Pb w glebach rezerwatów cieszyńskich przekraczała około dwukrotnie wartość dopuszczalną dla gleb obszarów chronionych, a cieszyńnianka wiosenna posiada zdolność akumulacji Pb z postaci Pb bezpośrednio biodostępnej z gleby.

Z dużą ostrożnością należy więc przeprowadzać działania ochrony czynnej cieszyńnianki wiosennej, zapisane w planie zadań ochronnych. Wskazane jest eksperymentalne prowadzenie zabiegów zapisanych w planie i ich naukowe udokumentowanie. Należy jednak pamiętać, że reakcja populacji cieszyńnianki wiosennej na przeprowadzone zabiegi może odbywać się w czasie dłuższym niż jeden rok od momentu wykonania określonych zadań ochronnych.

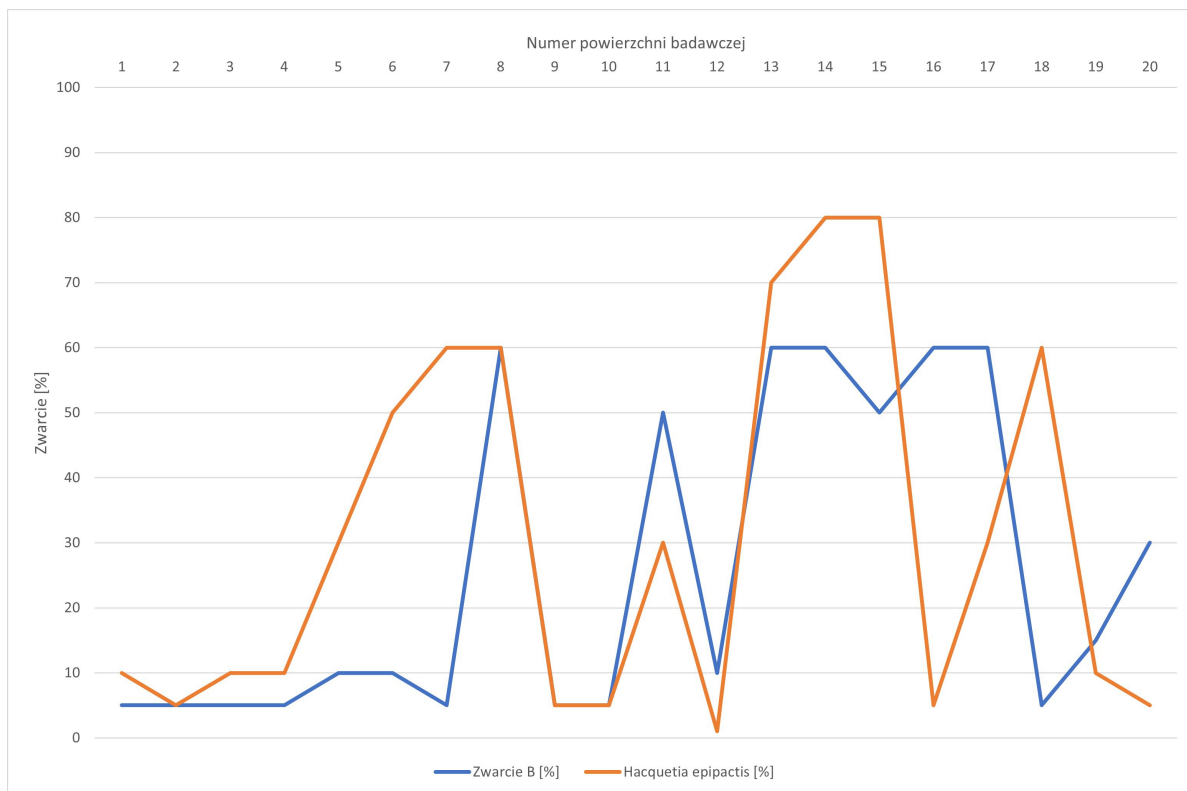
Plan zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody nie zawiera żadnych działań wzmacniających populację cieszyńnianki wiosennej. W planie ochrony dla rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Odrą” na lata 2001-2020 zaproponowano podsiew nasion pochodzących z rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” (Plan Puńcówka 2001). Z kolei w waloryzacji zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Lasek Miejski w Błogocicach”

proponowano przeprowadzenie prób rekolonizacji cieszynianki wiosennej w tym zespole na stałych poletkach badawczych, najlepiej przez podsiew nasion zebranych z populacji występującej w pobliskich rezerwatach. Za ciekawą uznano również próbę podsadzania osobników wyhodowanych z tych nasion w warunkach sztucznych (Różański i Dziedzic 2003). Dane literaturowe wskazują, że uprawa cieszynianki wiosennej w warunkach „*ex situ*” jest możliwa, zawierają także wskazówki hodowlane dla działań „*ex situ*” i „*in situ*” (Duda i in. 2001, Sitek i Nowak 2013). Na niski potencjał rozmnażania generatywnego „*in situ*” wskazują Duda i in. (2001), Malara i in. (2004), Sitek i Nowak (2009, 2013) oraz Gajewski i in. (2011).

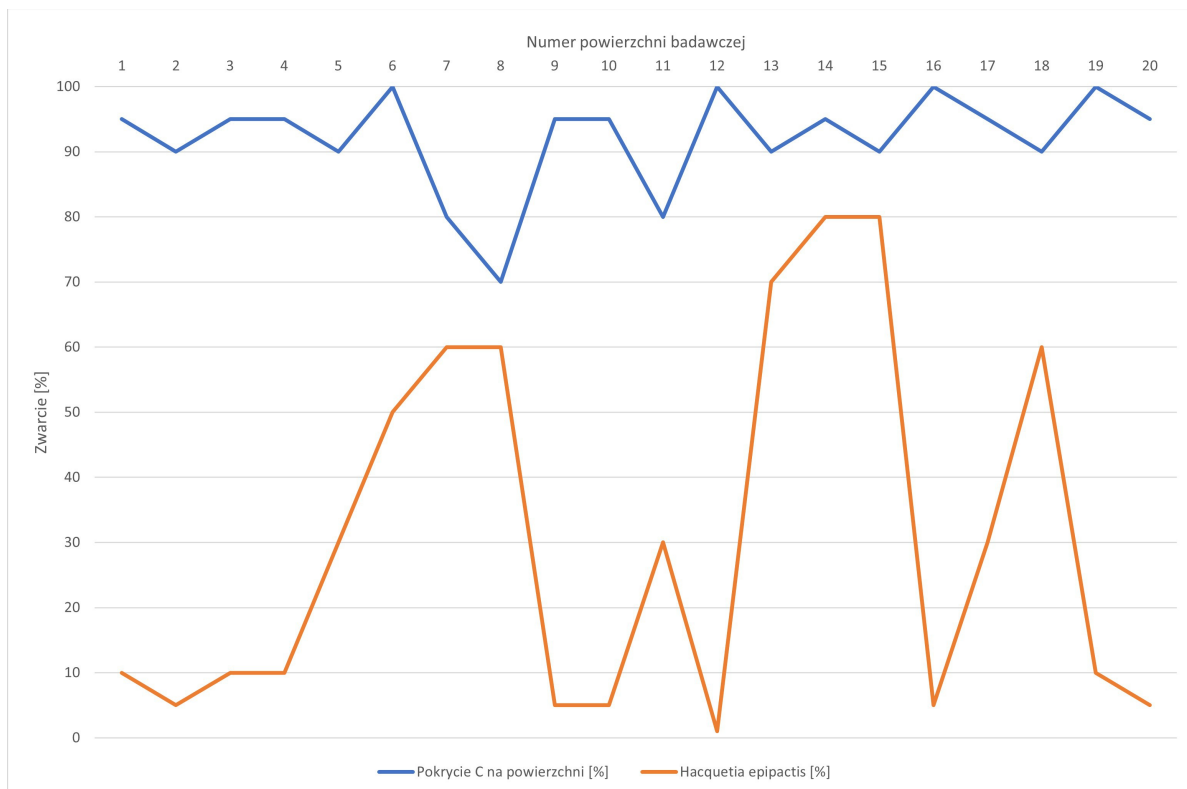
Należy rozważyć także przeprowadzenie działań wspomagających rozwój populacji cieszynianki wiosennej poprzez ograniczanie populacji gatunków konkurujących z przedmiotem ochrony w rezerwacie, a także w pozostałych obszarach chronionych. Dotyczy to w szczególności populacji czosnku niedźwiedziego, który w badanych obszarach chronionych występuje łanowo. Działanie to powinno być przeprowadzone na zasadzie dobrze udokumentowanego eksperymentu, którego wykonanie będzie wymagało uzyskania odrębnej zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach. Niniejsza propozycja nie jest przedmiotem opracowanej dokumentacji wykonawczej, lecz wnioskiem wynikającym z przeprowadzonych badań ekologicznych nad populacją cieszynianki wiosennej.

Ryc. 16. Zwarcie warstwy drzew i pokrycie cieszynianki wiosennej na badanych powierzchniach próbnych.

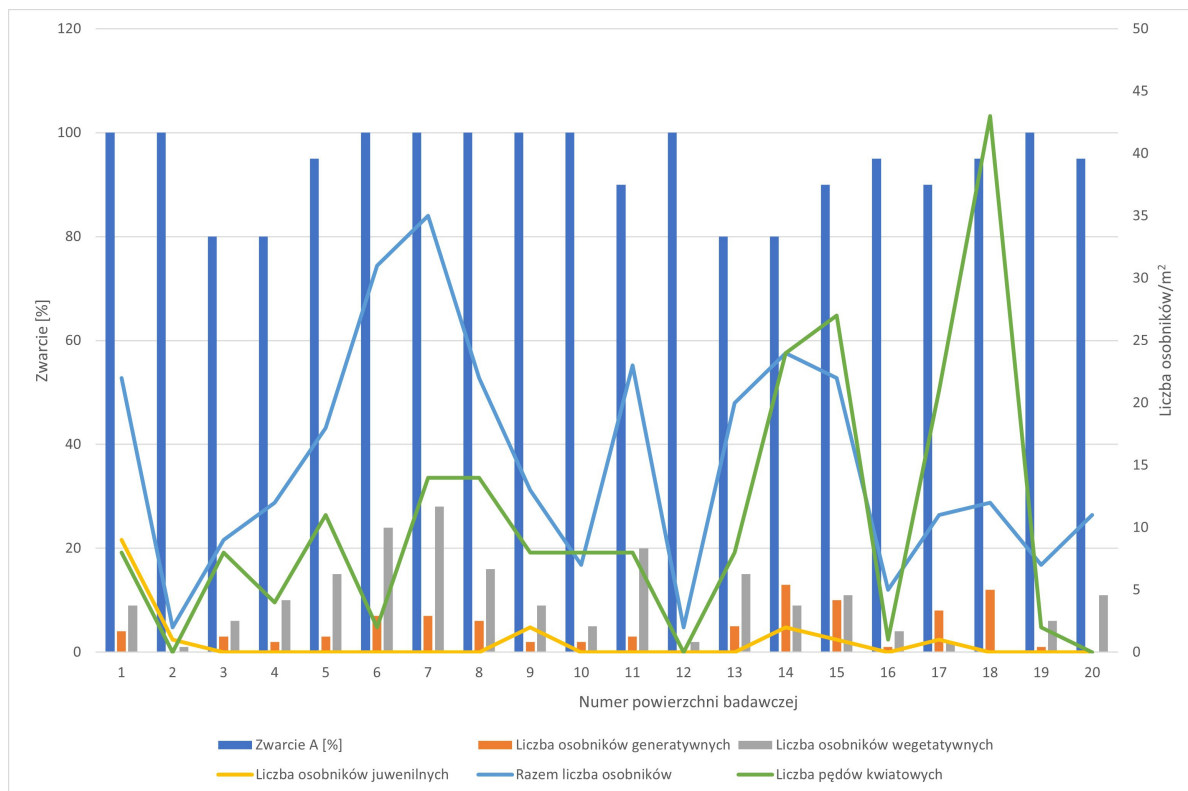

Ryc. 17. Zwarcie warstwy podrostów i podszytów oraz pokrycie cieszyńianki wiosennej na badanych powierzchniach próbnych.

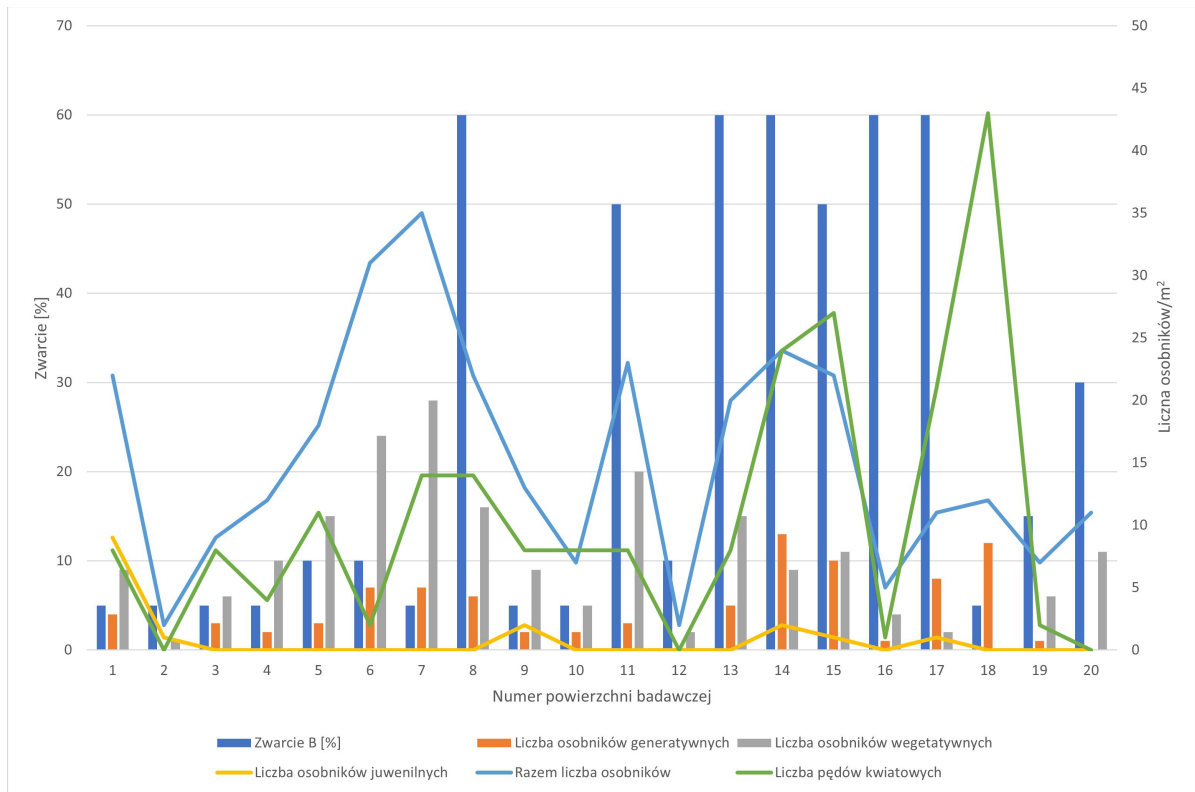

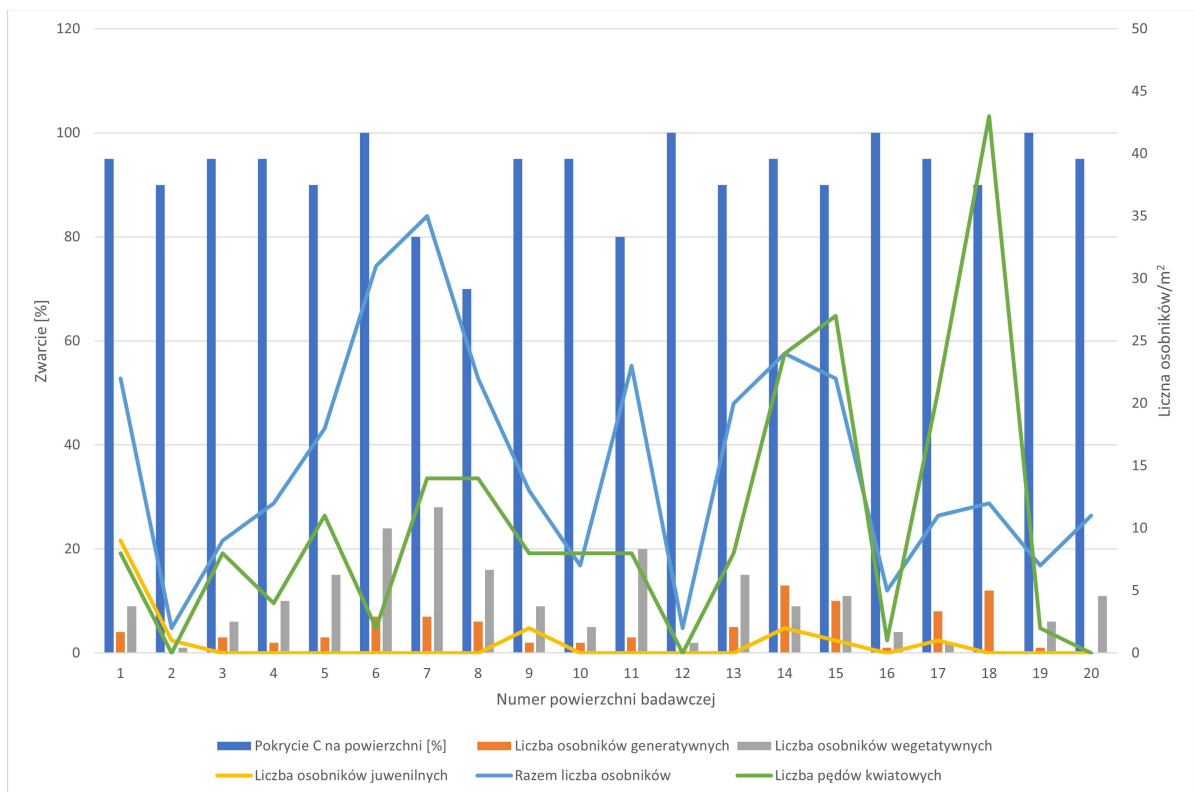
Ryc. 18. Zwarcie warstwy runa i pokrycie cieszynianki wiosennej na badanych powierzchniach próbnych.

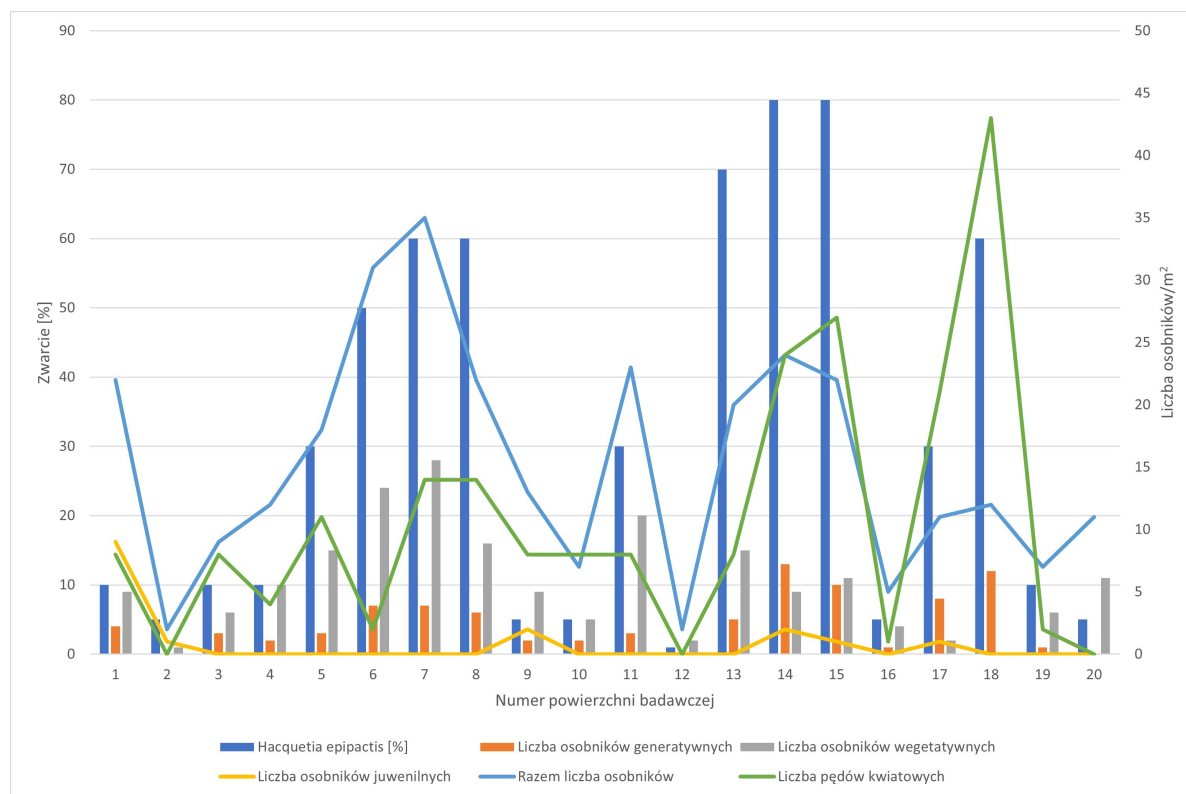
Ryc. 19. Zwarcie warstwy drzew i liczebność osobników oraz pędów kwiatowych cieszynianki wiosennej na badanych powierzchniach próbnych.

Ryc. 20. Zwarście warstwy podrostów i podszytów oraz liczebność osobników i pędów kwiatowych cieszyńianki wiosennej na badanych powierzchniach próbnych.

Ryc. 21. Zwarcie warstwy runa oraz liczebność osobników i pędów kwiatowych cieszynianki wiosennej na badanych powierzchniach próbnych.

Ryc. 22. Zwarcie oraz liczebność osobników i pędów kwiatowych cieszynianki wiosennej na badanych powierzchniach próbnych.

2.3 OBCE GATUNKI INWAZYJNE – DANE WSPÓŁCZESNE

W roku 2023 skartowano wielkopowierzchniowe płyty gatunków obcych w opracowywanych obszarach chronionych. Największą powierzchnię zajmował rdestowiec japoński (r. ostrokończysty) *Reynoutria japonica*, stwierdzono również jeden płat ze śnieguliczką białą *Symphoricarpos albus*. Łącznie stwierdzono 4 płyty tych gatunków, które zajmowały powierzchnię 12512 m², w tym 787 m² to populacja śnieguliczki białej. Poniżej scharakteryzowano populacje tych gatunków w badanych obszarach.

Rdestowiec japoński (r. ostrokończysty) *Reynoutria japonica*

Rdestowiec japoński został stwierdzony (ryc. 23-24) w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Olzą”, gdzie zajmuje niewielką powierzchnię 455 m², w użytku ekologicznym „Łęg nad Puńcówką” (2055 m²) oraz w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach” – na terasie zalewowej Olzy gatunek ten zajmuje powierzchnię 9215 m² (22,4% powierzchni zespołu). W płacie rdestowca obserwowano pojedyncze osobniki niecierpka gruczołowatego *Impatiens glandulifera* i orzecha włoskiego *Juglans regia*.

Fot. 18. Płat rdestowca ostrokończystego *Reynoutria japonica* w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Olzą”.

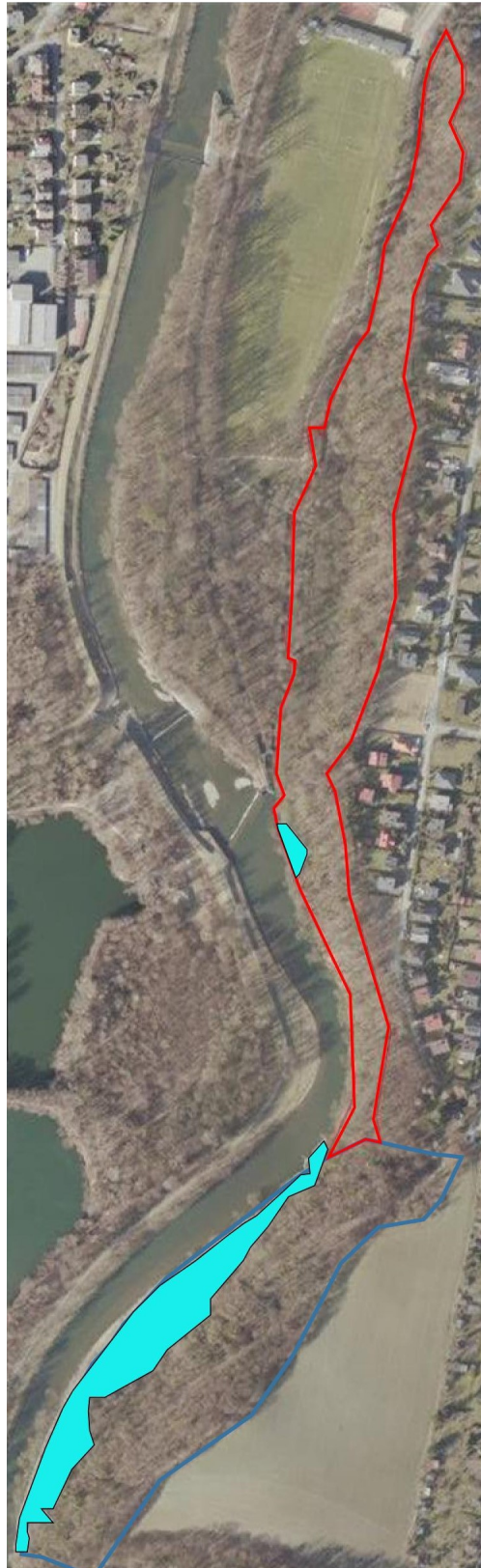
Fot. 19. Rdestowiec ostrokończysty na terasie zalewowej Olzy w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach”.

Fot. 20. Rdestowiec ostrokończysty na terasie zalewowej Puńcówki w użytku ekologicznym „Łęg nad Puńcówką”.

Ryc. 23. Rozmieszczenie rdestowca japońskiego (r. ostrokończysty) *Reynoutria japonica* w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach” i w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Olzą”.

Ryc. 24. Rozmieszczenie rdestowca japońskiego (r. ostrokończysty) *Reynoutria japonica* w użytku ekologicznym „Łęg nad Puńcówką”.

Śnieguliczka biała *Symphoricarpos albus*

Śnieguliczka biała została stwierdzona w użytku ekologicznym „Łęg nad Puńcówką” (762 m²), niewielki fragment także w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” (25 m²) (ryc. 25). W płacie śnieguliczki obserwowano licznie rdestowca japońskiego.

Zakres opracowania do mapy do celów projektowych, który został przekazany od geodety – nie dotyczy tych opracowań. Zakres opracowania zlecony geodecie

Ryc. 25. Rozmieszczenie śnieguliczki białej *Symphoricarpos albus* w użytku ekologicznym „Łęg nad Puńcówką” oraz w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”.

Wskazania ochronne

Rdestowiec japoński (r. ostrokończysty) *Reynoutria japonica*

Gatunek określany jako bardzo inwazyjny gatunek obcy (https://dane.gov.pl/pl/dataset/1760/resource/21068,inwazyjne-gatunki-obce-roslin-i-zwierzat/table?page=2&per_page=50&q=&sort=). Zamieszczony w załączniku nr 2 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów (Dz. U. z dnia 16 grudnia 2022 r., poz. 2649), w którym wymieniono inwazyjne gatunki obce stwarzające zagrożenie dla Polski podlegające szybkiej eliminacji. § 4. 1. Rozporządzenia określa działania zaradcze, a § 5 wymienia środki niezbędne do podjęcia w celu przywrócenia naturalnego stanu ekosystemów, które zostały zdegradowane, uszkodzone lub zniszczone przez inwazyjne gatunki obce.

Działania powyższe należałoby podjąć w stosunku do populacji rdestowca w zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Lasek Miejski w Błogocicach” i w użytku ekologicznym „Łęg nad Puńcówką”. Możliwe do zastosowania metody zwalczania tego gatunku zostały zaprezentowane w specjalnych publikacjach (Tokarska-Guzik i in. 2017, Bzdęga i in. 2022).

Śnieguliczka biała *Symphoricarpos albus*

Śnieguliczka biała jest gatunkiem obcym, który w bazie Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie ma status inwazyjnego gatunku obcego (<https://www.iop.krakow.pl/ias/gatunki/170>).

Populacja tego gatunku w użytku ekologicznym „Łęg nad Puńcówką” powinna być usunięta.

3 WYTYCZNE DO REALIZACJI

3.1 WYTYCZNE PIELĘGNACJI DRZEW PRZY SZLAKACH KOMUNIKACYJNYCH

Przeгляд drzewostanu przy ciągach komunikacyjnych na terenie rezerwatów, użytku ekologicznego i zespołu przyrodniczo – krajobrazowego, polegał na wytypowaniu drzew w dwóch kategoriach: wymagających pielęgnacji i obserwacji oraz drzew w złym stanie, zagrażających bezpieczeństwu ludzi i mienia w najbliższym otoczeniu oraz obumarłych. Z uwagi na charakter miejsca, wszelkie zabiegi pielęgnacyjne muszą być wykonywane tylko w sytuacjach pilnych, a martwe drzewa o stabilnym pniu powinny pozostać jako tzw. świadki. Wszelkie pozostałości drzew muszą być pozostawione w terenie do naturalnego rozkładu. Dopuszcza się wykorzystywanie pozostałego drewna do urządzania terenu, np. kłód do barykadowania dzikich przejść lub jako element spowalniający spływ wody w jarach. Wyjątkiem jest drewno wiązów porażonych holenderską chorobą wiązów, które należy wywieźć poza teren rezerwatu. Kłody należy pociąć na części umożliwiające ich bezinwazyjny dla otoczenia transport.

Na terenie opracowanie będą modernizowane ciągi pieszce oraz remontowane schody terenowe, które w wielu miejscach przeprowadzone są blisko pni drzew, czyli w strefie ich ochrony. W takich miejscach konieczne jest zachowanie szczególnej ostrożności podczas wykonywania prac terenowych. Należy szczególnie chronić system korzeniowy drzew. Dodatkowo należy zachować szczególną ostrożność przy pracach wykonywanych na drzewach w obszarach czynnego osuwiska, w miejscach tych drzewa narażone są na wykroty.

3.1.1 GATUNKI CHRONIONE

Prowadząc prace na i wokół drzewa, należy pamiętać, iż może być ono siedliskiem innych, towarzyszących mu organizmów. Wszelkie prace wykonywane na drzewach oraz w ich otoczeniu powinny uwzględniać ewentualną obecność organizmów towarzyszących, a w szczególności gatunków chronionych.

Bezwzględnie należy dochować należytej staranności w celu zapobiegania uszkodzeniu i zniszczeniu siedlisk gatunków cennych i chronionych (jak również płoszenia zwierząt przebywających na drzewie) zarówno podczas samego dostępu na drzewo (np. uszkodzenie chronionych porostów podczas wspinaczki, strącenie gniazda ptasiego), jak i samych prac na drzewie (np. odcięcie dziupli zasiedlonych przez ptaki, nietoperze, bezkręgowce) lub w jego otoczeniu.

Przed przystąpieniem do prac należy wykonać przegląd pod kątem występowania na drzewie potencjalnego siedliska gatunków chronionych.

Należy pamiętać, że:

- W przypadku stwierdzenia występowania gatunków chronionych i posiadania zezwolenia Regionalnej lub Generalnej Dyrekcji i Ochrony Środowiska na odstępstwa od zakazów związanych z ochroną gatunkową roślin, zwierząt (w tym ptaków i owadów) oraz grzybów (np. na zniszczeniu siedliska w postaci gniazda ptasiego) należy dochować należytej staranności (tak aby nie uszkadzać / niszczyć innych stanowisk przyrodniczych), a prace powinny być prowadzone pod odpowiednim nadzorem przyrodniczym. Należy pamiętać, że zakazem również jest objęcie płoszenia i niepokojenie zwierząt, w tym ptaków w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu i wychowywania młodych lub miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub żerujących, a więc wszelkie prace na drzewie muszą uwzględniać ten warunek.

W miarę możliwości uszkodzenia / zniszczenia stanowisk / siedlisk gatunków chronionych powinny być minimalizowane.

3.1.2 TECHNIKA WYKONYWANIA CIĘĆ

- Prace w koronie

Podstawowe metody dostępu do koron drzew obejmują techniki linowe, stosowane są również drabiny. Niedopuszczalne jest stosowanie drzewołazów oraz innych narzędzi uszkadzających drzewa; niewłaściwe użytkowanie lin (np. bez ochraniacza kambium); uszkadzanie innych części drzewa oraz obiektów w sąsiedztwie poprzez niekontrolowane zrzucanie usuniętych fragmentów; zmiany stanu siedliska w otoczeniu drzewa, w tym zagęszczanie gleby przez pojazdy.

- Narzędzia

Do cięcia żywych części drzewa powinno się korzystać z narzędzi ręcznych. Narzędzia powinny być ostre, czyste i dezynfekowane oraz dostosowane do wykonywanej czynności. Piły łańcuchowe, ze względu na ograniczone możliwości wykonania precyzyjnych cięć oraz brak praktycznej możliwości dezynfekcji, powinny być wykorzystywane głównie do ścinki drzew oraz mogą być używane do usuwania suszu. Do pracy w wierzchołkowych i peryferyjnych częściach koron, gdzie nie można dostać się bezpośrednio, można korzystać z sekatorów i pił ręcznych na wysięgniku. Pilarki na wysięgnikach nie powinny być wykorzystywane do cięcia żywych gałęzi i konarów drzew, dopuszcza się pracę pilarkami żelazkowymi.

- Rany po cięciach

Maksymalna średnica ran po usuwaniu żywych gałęzi nie powinna przekraczać:

- 10 cm dla rodzajów drzew dobrze grodziujących, takich jak: dąb (gatunki rodzime), lipa (gatunki rodzime), grab, klon jawor, klon polny

- 5 cm dla pozostałych rodzajów drzew (do tych należą m.in. jesion, kasztanowiec, drzewa owocowe).

Podczas wykonywania cięć należy ograniczać liczbę usuwanych gałęzi. Cięcia gałęzi należy wykonywać tak, aby powierzchnia rany była gładka oraz wykonana w odpowiednim miejscu i pod odpowiednim kątem. W trakcie jednego nawrotu cięć nie powinno się usuwać gałęzi sąsiadujących ze sobą, zarówno obwodowo, jak i osiowo. Odległość między ranami nie powinna być mniejsza niż trzykrotność średnicy większej z usuwanych gałęzi.

- Pora wykonywania cięć

Najlepszym okresem na wykonywanie cięć jest druga połowa lata. Optymalnym czasem jest sezon wegetacyjny. Dopuszczalnym okresem jest sezon spoczynku roślin. Na optymalną porę wykonywania cięć może mieć wpływ specyfika gatunkowa, witalność drzewa, warunki siedliskowe i każdorazowo należy je ocenić.

Cięć żywych gałęzi gatunków liściastych nie powinno się wykonywać:

- po okresie spoczynku – od czasu rozpoczęcia rozwoju pąków do pełnego rozwoju liści,

- przed okresem spoczynku – od czasu rozpoczęcia przebarwiania liści do czasu pełnego zatrzymania ich funkcjonowania.

Optymalnym terminem przycinania roślin iglastych jest wiosna oraz lato, zwykle do końca sierpnia (to cięcie jest z reguły mniej intensywne). Należy unikać cięć w czasie mocnego działania promieni słonecznych i upałów, zarówno drzew liściastych i iglastych. Drzewa należy ciąć w dni pogodne, bez przymrozków i opadów.

- Pozostawianie i usuwanie urobku drzewnego z terenu

Pnie i gałęzie należy składować poza terenem licznego występowania gatunków chronionych, które zostały oznaczone na mapie. Sugeruje się wykorzystanie pni do barykadowania dzikich przepiętów oraz jako element konstrukcji spowalniającej spływ wody w jarach. Pnie należy zabezpieczyć przed przemieszczeniem. Nie należy składować kłód i urobku drzewnego, które łatwo wrzucić do wody w okolicach Młynówki. Gałęzie układać w pryzmy i składować w miejscu występowania gatunków inwazyjnych (rdestowca, śnieguliczki, jeżyny) po ich wcześniejszym wykarczowaniu. Zabrania się wywożenia urobku drzewnego poza teren objęty opracowaniem z wyjątkiem drewna wiązów porażonych holenderską chorobą wiązów (nie stwierdzono w terenie) i urobku po ściętych gatunkach inwazyjnych i ekspansywnych. **Szczegóły , w tym projektowana długość bali i sposób zabezpieczenia przed przesunięciem w opracowaniu technicznym.**

3.1.3 SPECYFIKACJA CIĘĆ DRZEW ZNISZCZONYCH LUB USZKODZONYCH

- **Cięcia strukturalne drzew zniszczonych**
Celem jest utrzymanie zrównoważonej i stabilnej budowy korony z uwzględnieniem cech gatunkowych, a także utrzymanie ryzyka w otoczeniu na poziomie akceptowalnym. Preferowaną metodą cięć są cięcia usuwające, redukujące i pośrednie. Usuwane są gałęzie w koronie tymczasowej, gałęzie mechanicznie osłabione, gałęzie suche w przypadku osłabionej stabilności. Suma powierzchni przekrojów cięć nie powinna przekraczać 40% powierzchni przekroju pnia. Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r., poz. 916 z późn. zm.) - art. 87a ust. 2 - prace w obrębie korony drzewa nie mogą prowadzić do usunięcia gałęzi w wymiarze przekraczającym 30% korony, która rozwinęła się w całym okresie rozwoju drzewa, chyba że mają na celu usunięcie gałęzi obumarłych lub nadłamanych lub wykonanie specjalistycznego zabiegu w celu przywrócenia statyki drzewa. Usunięcie gałęzi w wymiarze przekraczającym 30% korony w celu innym niż wyżej wymienione stanowi uszkodzenie drzewa. Usunięcie gałęzi w wymiarze przekraczającym 50% korony w celu innym niż wyżej wymienione stanowi zniszczenie drzewa. Jeśli jednak osiągnięcie celu wymagałoby usunięcia powyżej 50% korony, należy rozważyć usunięcie drzewa z pozostawieniem tzw. „świadka”. Cięcia okazjonalne, w zależności od potrzeb, co 5-10 lat.
- **Cięcia boczne drzew zniszczonych**
Celem jest utrzymanie zrównoważonej i stabilnej budowy korony przez poprawę stabilności oraz ograniczenie konfliktu z infrastrukturą. Preferowaną metodą cięć jest redukcja, cięcia pośrednie i usuwające. Usuwane są gałęzie mechanicznie osłabione, wchodzące w konflikt z infrastrukturą, gałęzie w skrajni, gałęzie suche i martwe. Suma powierzchni przekrojów cięć nie powinna przekraczać 40% powierzchni przekroju pnia. Cięcia okazjonalne w zależności od potrzeb, co 5-10 lat.
- **Cięcia wierzchołkowe drzew zniszczonych**
Jest to wyjątkowy rodzaj interwencji, który musi być związany z potrzebą przywrócenia stabilności drzewa po odpowiednim uzasadnieniu wyboru tej metody. Zabieg nie może być wykonywany w połączeniu z innymi zabiegami. Preferowaną metodą cięć są cięcia redukujące, pośrednie i usuwające. Usuwane są gałęzie wierzchołkowe, których skracanie lub usuwanie podyktowane jest potrzebą obniżenia korony drzewa. Suma powierzchni przekrojów cięć nie powinna przekraczać 50% powierzchni przekroju pnia. Jeśli osiągnięcie celu wymagałoby usunięcia powyżej 50% korony, należy rozważyć usunięcie drzewa z pozostawieniem tzw. „świadka”. Cięcia wymagają ponowienia interwencji i oceny.

3.1.4 ROŚLINY NA DRZEWACH

- Pnącza - Jeżeli pnącze zaczyna dominować nad drzewem i pokrywa jego koronę, należy je radykalnie przyciąć. Rozrost pnączy powinien być ograniczany do miejsc, które nie wpływają negatywnie na możliwości asymilacyjne drzewa.
- Jemioła - jeżeli występuje niezbyt licznie, nie są konieczne żadne zabiegi. Kiedy zaczyna się nadmiernie rozprzestrzeniać, konieczna jest interwencja. Jemioła jest szczególnie niebezpieczna w sytuacji osłabienia drzewa – gospodarza. Najczęściej usuwamy jemiołę wraz z pędami, na których rośnie, wycinając je w odległości od kilku do kilkudziesięciu centymetrów od miejsca wzrostu, zależnie od wielkości drzewa, analizując przy tym, czy wycięliśmy wszystkie widoczne na przekroju pędu haustoria. W przypadku znacznego opanowania drzewa przez krzewy jemioły zabieg jej usuwania należy rozłożyć na kilka lat.

3.2 LIKWIDACJA GATUNKÓW INWAZYJNYCH OBCYCH

Na terenie opracowania, szczególną wartość mają rodzime gatunki roślin, w tym chronione. W związku z tym pojawiające się gatunki obce, które są bardzo ekspansywne i stanowią zagrożenie dla rodzimej fauny, powinny być wyeliminowane.

W szczegółowych opracowaniach dla poszczególnych obszarów (zał. I – III) przedstawiono zajmowane powierzchnie i wytyczne do wycinki gatunków obcych inwazyjnych rozłożonych w czasie.

Zgodnie z wynikiem przeprowadzonej analizy przyrodniczej eliminacji wymagają **rdestowiec japoński (r. ostrokończysty) *Reynoutria japonica*** oraz **śnieguliczka biała *Symphoricarpos albus***.

Na badanym obszarze zaleca się zwalczanie **rdestowca japońskiego** poprzez **wycinanie pędów**. Ścinka jest jedną z podstawowych metod zwalczania rdestowców. Można to zrobić ręcznie (kosi spalinowe, maczety, sekatory itp.) lub mechanicznie przy użyciu specjalnego sprzętu. Pierwsze cięcie należy wykonać w pierwszej połowie maja, zanim roślina będzie w pełni rozwinięta i zacznie transportować asymilaty do kłacza. Na tym etapie sezonu wegetacyjnego łodygi nie są jeszcze zdrewniałe, więc łatwo je przycinać. Częstotliwość koszenia zależy od tempa wzrostu rośliny. Optymalna wysokość roślin do koszenia to 40 cm, a koszenie powinno być jak najniższe. W pierwszym roku zabiegów koszenie należy wykonać około 8 razy w sezonie wegetacyjnym i około 6 razy w kolejnych latach. W okresie maj-czerwiec zaleca się wykonanie 4-6 wycinek (w okresie wzrostu roślin). Większa ilość zabiegów wiąże się z dodatkowymi kosztami bez zwiększania skuteczności metody. Na podstawie ostatnich eksperymentów przeprowadzonych na Słowacji autorzy zalecają następujący **optymalny harmonogram wycinki rdestowca:**

Kosić cztery razy wiosną (maj-czerwiec) i trzy razy jesienią (od sierpnia do końca wegetacji). W zależności od zabiegu zaleca się zwiększenie skuteczności tej metody poprzez pokrycie obszaru zajmowanego wcześniej przez roślinę grubą czarną folią, agrowłókniną lub kilkoma warstwami tektury po ścięciu rośliny (nawet przez cały okres wegetacji). Należy zadbać o to, aby rdestowiec nie przedostał się przez nałożoną osłonę. Kluczowym elementem tej metody jest odpowiednia ochrona rozdrobnionej biomasy. W sprzyjających warunkach (wystarczająca wilgotność) roślina może również regenerować się z fragmentów pędów. Nadziemne części roślin można rozdrabniać (zmielić) bezpośrednio na miejscu. To rozwiązanie zmniejsza ogólne koszty zabiegów i eliminuje koszty wywozu i utylizacji biomasy. Jednak w tym przypadku lepiej jest przeprowadzić zabieg przy suchej pogodzie, aby zapewnić szybkie zasuszenie zmielonego materiału. Zalety tej metody: Pozyskiwanie

drewna jest metodą przyjazną dla środowiska. Wady metody: Efekt zależy od regularności i czasu trwania zabiegów. Kilukrotnie (do 6 razy) powtórzenie zabiegu w okresie wegetacyjnym, a następnie powtarzanie zabiegu przez dłuższy okres czasu (nawet kilka 4-7 lat, w przypadku dużych płatów z pewnością jeszcze dłuższego, obecnie brak precyzyjnych danych) może przynieść pożądane rezultaty. Okazjonalne stosowanie tego sposobu nie eliminuje – a jedynie ogranicza – wzrost, ogólną biomasę i rozprzestrzenianie się roślin. Po 4 latach populacja wyraźnie spada i w pojedynczych małych gniazdach zanika. Jednak trudno jest całkowicie wyeliminować rdest japoński przez koszenie. Należy pamiętać, że proces ten może prowadzić również do usuwania innych gatunków roślin rosnących z rdestowcem. Koszty zabiegów zależy od częstotliwości i czasu stosowania. Im szybciej (przy mniejszych rozmiarach roślin) zostaną zapoczątkowane regularne zabiegi usuwania rdestowców, tym mniejsze jest prawdopodobieństwo zniszczenia miejsc bytowania zwierząt, w tym gniazd niektórych ptaków (np. łożówki *Sylvia atricapilla*), których obecności w pełni rozwiniętych zaroślach rdestowców jest ciężka do wykrycia. W razie konieczności poprawy skuteczności walki z rdestowcem można rozważyć stosowanie mat, które wprowadzicie ograniczają wzrost rdestowców, jednak podobnie działają w przypadku rodzimych gatunków roślin, nie dopuszczając do ich kiełkowania i wzrostu. Zaleca się rozważenie potencjalnego energetycznego wykorzystania biomasy. W takim przypadku konieczne jest wcześniejsze podjęcie decyzji o sposobie udostępnienia biomasy (np. z firmą zajmującą się produkcją pelletu lub pośredniczącą w dostarczaniu materiału opałowego do dużych elektrociepłowni). (Bzdęga 2022).

Śnieguliczka biała jest krzewem plennym i inwazyjnym. Na terenach już zajętych bardzo skutecznie rozmnaża się wegetatywnie, tworząc podziemne zdrewniałe odrośli korzeniowych do 60 cm od pędu macierzystego. Jednocześnie w dolnej części łodygi tworzą się liczne korzenie przybyszowe, które po zetknięciu z podłożem mają zdolność ukorzeniania się. Najlepszym sposobem na ich usunięcie jest wykopanie całej rośliny. To efekt doświadczeń zdobytych w Polsce i poza nią. Pozostawione w ziemi nawet niewielkie fragmenty podziemnych części mogą szybko doprowadzić do samodzielnej regeneracji, dlatego przy wykonywaniu tych zabiegów należy zachować niezwykłą precyzję. (Gilbert 1995).

Bez czarny również jak śnieguliczka jest gatunkiem inwazyjnym i należy usuwać go analogicznie.

3.3 NASADZENIA DRZEW I KRZEWÓW

Zaplanowano cztery typy nasadzeń:

- uzupełnienie szpalerów wzdłuż cieków wodnych,
- blokady przeddeptów nasadzeniami ochronnymi,
- nasadzenia ekotonowe,
- żywopłoty stanowiące przegrodę wizualną.

3.3.1 WSKAZANIA DO REALIZACJI

Realizację należy prowadzić według niżej ustalonej kolejności prac :

- prace związane z gospodarką istniejącą zielenią: cięcia, likwidacją inwazyjnych gatunków obcych, przerzedzeniem warstwy podszytu;
- sadzenie drzew, krzewów, stabilizacja drzew, ściółkowanie;
- pielęgnacja zieleni w okresie gwarancyjnym.

Termin wykonania prac ogrodniczych winien być dostosowany do polskiego okresu wegetacyjnego, przy czym sadzenie drzew i krzewów należy wykonywać w okresie od 15 marca do 30 listopada z zastrzeżeniem

dostosowania do panujących warunków atmosferycznych, tj. przy temperaturze nie niższej niż 0°C oraz nie wyższej niż 30°C. Prace realizacyjne objęte niniejszym projektem powinny być wykonywane przez specjalistyczną firmę ogrodniczą, posiadającą odpowiednie udokumentowane doświadczenie oraz potencjał sprzętowy, z użyciem materiałów o odpowiednim standardzie oraz według zasad sztuki ogrodniczej, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

PRACE AGROTECHNICZNE I PRZYGOTOWAWCZE

Przed przystąpieniem do prac ogrodniczych, zaleca się wykonać badanie odczynu oraz zasobności gleby w makroelementy, następnie ustalić zalecenia nawozowe i zgodnie z nimi wykonać nawożenie startowe. Z powierzchni warstwy ziemi należy usunąć zanieczyszczenia znajdujące się w warstwie ziemi urodzajnej (kamienie, perz, itp.), jak też pozostałości i resztki budowlane (jeśli występują). Zanieczyszczenia, wstępnie gromadzone w przyzmy na terenie, należy usunąć poza teren inwestycji.

SADZENIE DRZEW

Sadzenie drzew należy wykonać zgodnie z rysunkiem projektu. Drzewa powinny być właściwie oznaczone etykietami szkółkarskimi zawierającymi nazwę łacińską oraz oznaczenie parametrów wielkościowych i sposób zabezpieczenia sadzonki. Sadzonki drzew powinny być prawidłowo uformowane z zachowaniem pokroju charakterystycznego dla danego gatunku oraz odmiany, powinny mieć równomiernie rozwiniętą koronę z wyraźnym przewodnikiem. System korzeniowy powinien być dobrze wykształcony, nie uszkodzony, odpowiedni dla danego gatunku, odmiany i wieku roślin. Bryła korzeniowa powinna być prawidłowo uformowana i nie uszkodzona. Rośliny pojemnikowe powinny posiadać silnie przerośniętą bryłę korzeniową i być uprawiane w pojemnikach o pojemności dostosowanej do wielkości rośliny. Roślina musi rosnąć w pojemniku minimum jeden sezon wegetacyjny i nie dłużej niż dwa sezony w tym samym pojemniku. Wszystkie części rośliny muszą być pozbawione ran i śladów po świeżych cięciach. Rośliny muszą być wolne od szkodników i patogenów.

W wyznaczonych na podstawie załączonego projektu miejscach należy wykonać wykop o głębokości stosownej dla poszczególnych gatunków drzew. Rozmiar wykopu musi być dostosowany do wielkości bryły korzeniowej. Dno wykupu należy rozluźnić na 40 cm tak aby wykluczyć możliwość stagnowania wody i gnicia korzeni, następnie doły na całej głębokości zaprawić ziemią urodzajną. Drzewo należy sadzić na taką samą głębokość na jakiej rośło w szkółce lub do 2 cm poniżej gruntu. Ziemię żyzną wraz z hydrożelem stanowiącą wypełnienie należy delikatnie zagęszczać, następnie uformować okrągłą misę, a pień drzewa od szyjki korzeniowej do miejsca, w którym zaczyna się korona owinąć jutą, obficie podlać i wyściółkować powierzchnię 10 - 15 cm warstwą kory średniomielonej.

Po posadzeniu należy przeprowadzić niezbędne cięcia formujące odpowiednio kształtujące koronę w celu jej prawidłowego rozwoju.

Taśmy jutowe zabezpieczające pnie zdemontować wraz z elementami stabilizującymi młode drzewa.

STABILIZACJA DRZEW

Drzewa należy stabilizować syntetyczną taśmą elastyczną oraz trzema toczonymi palikami drewnianymi o średnicy minimum 60 mm, wbitymi równomiernie z trzech stron w podłoże poza bryłą korzeniową, tak aby stabilizować roślinę. Paliki powinny być wbite na 1/4 swojej długości do ziemi, a ich wysokość powinna sięgać pod koronę, dodatkowo powinny być zwieńczone listwami drewnianymi (jedna na górze, dwie na dole). Żaden z drewnianych elementów stabilizujących roślinę nie może bezpośrednio dotykać drzewa, a taśma mocująca oraz więźba stelażu musi znajdować się poniżej korony.

PIELĘGNACJE OGÓLNE I UTRZYMANIE DRZEW

Zasadniczo nowo posadzony materiał drzewiasty jest objęty trzyletnim okresem gwarancyjnym – wtedy też powinna nastąpić niezbędna regeneracja systemu korzeniowego i przyjęcie rośliny. W tym okresie, nawet w latach bez ekstremalnych upałów i długotrwałej suszy, ujawniają się ewentualne wady powstałe w czasie uprawy roślin w szkółce i ekspedycji. Zaleca się więc nowo posadzone drzewa objąć 3-letnią opieką i pielęgnacją, w następującym zakresie:

- W zależności od naturalnych opadów należy rozpocząć podlewanie drzew zaraz po posadzeniu. Drzewa sadzone jesienią, także należy podlewać od okresu posadzenia do okresu zamarznięcia gleby zimą.
- Drzewa podlewać nie rzadziej niż raz na 7 dni dawką około 30 l na drzewo w przypadku drzew o obwodzie 12-20 cm i dawką 80 l w przypadku drzew 20-40 cm, w okresie od rozpoczęcia wegetacji do końca pierwszego okresu wegetacyjnego, następującego po posadzeniu drzewa. W drugim roku okresu pielęgnacyjnego przedłuża się odstęp pomiędzy podlewaniem do dwóch tygodni, w trzecim roku do 3 tygodni. Uwaga: Podlewanie powinno być uzależnione od przebiegu pogody.
- Misy (zagłębienia) wokół drzew należy regularnie odwaszczać i ściółkować z zachowaniem odstępu ściółki od pnia. Minimalna warstwa zabezpieczająca przed zachwaszczeniem to 5 cm.
- Odrosty korzeniowe (z podkładek) oraz z pni należy wycinać, nie wolno ich wyłamywać. Cięcia wykonywać na klasyczną obręczkę – najlepiej latem (wtedy łatwiej zablźniają się kalusem przyrannym) lub wczesną wiosną. Unikać cięcia przed rozwojem liści, grubych gałęzi gatunków "płaczących" wiosną (brzozy, buki, graby).
- Rany zabezpieczać środkami przeznaczonymi do tego celu, natychmiast po cięciu. Wtedy zabezpieczamy świeżą ranę przed wnikaniem zarodników i wysychaniem prowadzącym do pęknięcia drewna. Malowanie/ smarowanie nawet z kilkudniowym opóźnieniem nie zabezpiecza ran, a może przyspieszać proces infekcji i rozwoju choroby.
- Usuwać połamane/wyłamane, oraz zaschnięte pędy i gałęzie bez pozostawiania czopów. Głębokość cięcia, termin wykonania, kształt korony i rozgałęzień powinien być zgodny z typem formowania i właściwy dla danego gatunku i odmiany.
- Wymieniać połamane paliki oraz zniszczone i wrzynające się wiązania po 2 i 3 sezonie wegetacyjnym. Brak właściwej stabilizacji może skutkować nie tylko wychyleniem/pochyleniem pnia i korony – ruchy korony, przenoszone przez pień na system korzeniowy powodują zrywanie odradzających się drobnych korzeni, w niedostatecznie jeszcze ustabilizowanym podłożu. U drzew już przyjętych tego typu drgania sprzyjają wzmocnieniu systemu korzeniowego i stabilizacji drzewa.
- Zakładać oraz stale kontrolować osłony ochraniające podstawy pni.
- Wymieniać uszkodzone i zamierające/zaschnięte rośliny. Należy kontrolować stan drzew pod kątem ryzyka wyłamania i upadku – z częstotliwością uzależnioną od rodzaju i intensywności użytkowania obiektu/terenu.

SADZENIE KRZEWÓW

Sadzenie krzewów należy wykonać zgodnie z rysunkiem projektu. Krzewy szkółkowane należy dostarczyć w pojemnikach z prawidłowo ukształtowaną bryłą korzeniową. Rośliny muszą mieć formę charakterystyczną dla gatunku i odmiany, bez uszkodzeń mechanicznych czy oznak fitopatologicznych. Pokrój powinien być symetryczny, równomiernie rozkrzewiony, ujednoczony pod względem wielkości i kształtu dla danego gatunku i odmiany. Wszystkie części rośliny muszą być pozbawione ran i śladów po świeżych cięciach. Rośliny muszą być wolne od szkodników i patogenów. W wyznaczonych na podstawie projektu miejscach należy wykonać wykop

o stosownej głębokości. Krzewy rozmieścić stosując równe odległości pomiędzy nimi. Rozmiar dołu w miejscach nasadzeń musi być dostosowany do wielkości bryły korzeniowej. Dno wykopu należy rozluźnić na głębokość 30 cm, tak aby wykluczyć możliwość stagnowania wody i gnicia korzeni. Należy zastosować całkowitą zaprawę dołów ziemią urodzajną. Krzewy przed posadzeniem należy nawodnić poprzez zanurzenie w wodzie oraz, jeśli zajdzie taka potrzeba, rozluźnienie ich przerosniętego systemu korzeniowego. Krzewy należy sadzić na taką samą głębokość na jakiej rosły w szkółce. Ziemię stanowiącą wypełnienie dołu, delikatnie zagęszczać podczas wypełniania. Rośliny po posadzeniu obficie podlać. Podlewać obficie raz w tygodniu.

4 PROJEKT OCHRONY ZIELENI

Projekt ochrony zieleni (POZ) zawiera wykaz działań zabezpieczających przed uszkodzeniem lub zniszczeniem roślin rosnących na terenie przedsięwzięcia oraz w zasięgu jego oddziaływania i opracowany został w odniesieniu do ustaleń projektów wykonawczych oraz projektu organizacji budowy. Zawiera opis zabezpieczeń i sposób ich realizacji w nawiązaniu do kolizji wskazanych w operacie dendrologicznym. Prace wynikające ze wskazań tego dokumentu należy uwzględnić w harmonogramach robót i kosztorysach inwestycyjnych.

4.1.1 SPOSÓB POSTĘPOWANIA Z DRZEWAMI W CZASIE INWESTYCJI

- Ustalenia formalne pomiędzy zamawiającym a wykonawcą prac

Umowa z wykonawcą prac

Konieczne jest, aby w umowie z wykonawcą prac precyzyjnie określić: sposoby ochrony zieleni poprzez odniesienia do dokumentów przetargowych, np. projekt ochrony zieleni, zakres pielęgnacji roślin istniejących i wprowadzanych, konsekwencje za zniszczenie zieleni (tj. drzew, krzewów, pnączy lub darni) – np. odpowiedzialność finansową w zakresie wartości odtworzeniowej zieleni, konieczność prowadzenia nadzoru w zakresie ochrony zieleni.

Umowa dzierżawy terenu i przekazanie terenu na potrzeby robót

Przekazanie terenu na potrzeby robót (budowlanych, remontowych, rozbiórkowych) lub dzierżawy, następuje na podstawie protokołu lub umowy przekazania terenu. W obu tych dokumentach należy precyzyjnie określić kwestie związane z ochroną zieleni na przedmiotowym terenie (opisane powyżej).

Przekazanie terenu powinno być poprzedzone oględzinami terenowymi, udokumentowanymi:

- dokumentacją fotograficzną drzew i innych form zieleni, w szczególności tych, które wymagają ochrony ;
- protokołem oględzin opisującym stan terenu, w szczególności drzew i krzewów;

Konieczne jest zabezpieczenie zieleni przed wejściem na teren wykonawcy prac)

Konieczne jest, aby uwzględnić ochronę zieleni:

- przy ciągach dojazdowych i drogach technicznych;
- na sąsiednich działkach przy terenie inwestycji;
- w sąsiedztwie inwestycji liniowych.

- Zakazy na terenie budowy

Na terenie budowy niedopuszczalne są wszelkie działania mogące mieć negatywny wpływ na kondycję drzew i innych form zieleni lub w sąsiedztwie budowy.

W strefie ochrony SOD (obejmującej cały obszar opracowania) niedopuszczalne jest lokowanie:

- obiektów tymczasowych (np. biura i budynków socjalnych budowy, toalet, itp.);
- placów postojowych i składowisk materiałów budowlanych, kruszyw, gruntów i środków chemicznych;
- dróg poruszania się sprzętu, maszyn i pojazdów obsługujących budowę, bez odpowiedniego zabezpieczenia podłoża przed zagęszczeniem i ingerencją w system korzeniowy drzewa;
- miejsc wysypywania lub wylewania odpadów powstających w procesie budowlanym, w tym z płukania i mycia maszyn i narzędzi oraz resztek substancji chemicznych wykorzystywanych w procesie budowlanym.

Niedopuszczalne jest montowanie elementów obcych na drzewach z wyjątkiem obiektów służących ochronie przyrody (np. budki lęgowe, karmniki, znakowanie drzew).

4.1.2 WYTYCZNE DOTYCZĄCE ZABEZPIECZEŃ

Ze względu na specyfikę terenu objętego ochroną, liczne występowanie roślin chronionych i duże zagęszczenie drzew, cały teren obejmuje się strefą ochrony, w której obowiązują następujące zasady:

A) Sposób zabezpieczania roślin

Konieczne jest zabezpieczenie przed uszkodzeniem wszystkich form zieleni rosnących na terenie narażonych na uszkodzenie podczas prac budowlanych, za wyjątkiem gatunków inwazyjnych wymienionych w niniejszym opracowaniu. **Zabezpieczenie dotyczy wszystkich części: korzeni, pni, koron.**

Ze względu na specyfikę terenu (wąskie ścieżki) nie jest możliwe wygrodenienie strefy ochrony drzewa, która powinna wynosić powierzchnię minimum równą rzutowi korony. W związku z tym należy zastosować osłony przypniowe, które mogą być wykonane w formie odeskowania (dolna część desek powinna opierać się o podłoże, deski powinny ściśle przylegać do pnia, oszalowanie należy opasać drutem co 40 – 60 cm), osłon z maty słomianej lub juty, od poziomu gruntu na wysokość minimum 1,5 m. Gałęzie narażone na uszkodzenie należy podwiązać na czas budowy.

B) Zabezpieczenie korzeni – ciągi techniczne

W przypadku konieczności poruszania się sprzętu, maszyn i środków transportu należy zrealizować drogi technologiczne z zachowaniem następujących zasad:

- ochrona gruntu i znajdujących się w nim korzeni przed nadmiernym zagęszczeniem;
- konstrukcja i nawierzchnia drogi technologicznej muszą zapewniać równomierny rozkład punktowo przyłożonych sił nacisku kół pojazdów na większą powierzchnię, zmniejszając jednostkowy nacisk na jednostkę powierzchni;
- zaleca się oddzielenie nienaruszonego gruntu rodzimego od konstrukcji drogi technologicznej warstwą geowłókniny celem ograniczenia mieszania się kruszyw z podbudowy drogi z gruntem rodzimym oraz dla łatwiejszego demontażu konstrukcji drogi po zakończeniu prac;

C) Zasady ochrony systemu korzeniowego

Wydmuchiwanie gruntu sprężonym powietrzem – prace ziemne polegające na stopniowym wydmuchiwaniu wierzchnich warstw gruntu przy pomocy strumienia sprężonego powietrza, które nie powoduje istotnego uszkodzenia systemu korzeniowego.

Metoda ta pozwala na dokonywanie wykopów do głębokości kilkudziesięciu centymetrów w celu poprawy właściwości gleby oraz ochrony korzeni:

- określenia rzeczywistego zasięgu systemu korzeniowego drzewa (odkrywka kontrolna) i dostosowanie rozwiązań projektowych do wyników tego badania;
- diagnostyki stanu systemu korzeniowego i poprawy warunków siedliskowych, w tym nawożenia i wymiany gleby;
- bezkolizyjnego posadowienia budowli lub zachowania systemu korzeniowego w podłożu strukturalnym jako podbudowy ciągu komunikacyjnego.

Po odkryciu korzeni i wykonaniu niezbędnych czynności należy niezwłocznie ponownie przykryć korzenie gruntem (lub ziemią urodzajną) oraz podlać.

D) Zabezpieczenie korzeni w otwartych wykopach

Zabezpieczenia korzeni w otwartych wykopach należy wykonać tego samego dnia po wykonaniu wykopów.

Ze względu na czas pozostawienia niezasypanego wykopu rozróżnia się następujące sposoby zabezpieczenia ścian wykopów oraz korzeni drzew i krzewów:

a. dla wykopów krótkotrwałych (do 1 tygodnia):

- przykrycie ścian wykopu materiałem utrzymującym wilgoć w przypadku dodatniej temperatury powietrza lub chroniącym przed przemarzaniem w przypadku temperatury ujemnej – można do tego celu użyć grubej agrowłókniny (o gramaturze minimum 100g/m²), maty kokosowej (lub podobnej) i tym podobnego materiału. Niezależnie od użytego materiału powinien on być przymocowany do ścian wykopu za pomocą odpowiednich kołków lub szpilek;
- ściany wykopu, zabezpieczone materiałem utrzymującym wilgoć, należy regularnie zraszać wodą w okresach posuchy i suszy celem zabezpieczenia odpowiedniej wilgotności gruntu i korzeni;

b. dla wykopów długotrwałych (powyżej 1 tygodnia):zaleca się zastosowanie trwalszego zabezpieczenia ścian wykopu np. poprzez budowę:

- tymczasowej ściany z desek;
- przy dużych wykopach: zastosowanie technologii budowlanych do zabezpieczenia głębokich wykopów (tzw. „ściany berlińskie”, ściany szczelne, ściany rozporowe, itp.), które zwykle są wystarczające do ochrony korzeni, gdyż zabezpieczają je także przed przesychnaniem;
- w przypadku ścian budowanych na krawędzi wykopu zaleca się zastosowanie dodatkowej warstwy umożliwiającej regenerację uszkodzonych korzeni (np. z torfu, mieszanki torfowo-piaskowej, ziemi urodzajnej, kompostu);
- w wykopach liniowych pod układanie sieci uzbrojenia podziemnego należy w miarę możliwości zachować nienaruszone wszystkie korzenie o średnicy powyżej 3 cm, odpowiednio je zabezpieczając przed przesychnaniem lub przemarzaniem (np. poprzez obandażowanie agrowłókniną o gramaturze minimum 100g/m², sieć układać pod korzeniami).

Otwarte wykopy powinny być zabezpieczone przed wpadaniem zwierząt lądowych. W tym celu należy miejsce / miejsca wykopów zabezpieczyć ogrodzeniami tymczasowymi (można w tym celu skorzystać z doświadczeń w zakresie ochrony zwierząt przy inwestycjach drogowych (zob. Kurek 2007, 2010, Kurek i in. 2011).

W przypadku konieczności usunięcia części korzeni kolidujących z infrastrukturą lub budowlą, cięcia należy wykonać odkażoną piłą ręczną lub sekatorem. Ranę należy przepłukać wodą i zabezpieczyć przed infekcjami (np. posmarowanie sproszkowanym węglem drzewnym).

4.1.3 ZALECENIA TECHNICZNE W CELU UNIKNIĘCIA KOLIZJI

Celem uniknięcia kolizji należy zaproponować zmianę technologii prowadzenia robót (np. wybór technologii palowania, która nie koliduje z drzewami). Dopuszcza się wprowadzenie zmian niebędących istotnymi zmianami w projekcie po uzgodnieniu z autorem dokumentacji. Wykonawca może przedstawić propozycje zmiany zapisów w projekcie organizacji budowy oraz zalecenia do prowadzenia dokumentacji w zakresie pielęgnacji drzewostanu.

4.1.4 ZALECENIA DO PROWADZENIA DOKUMENTACJI W ZAKRESIE PIELĘGNACJI I OCHRONY DRZEW NA TERENIE BUDOWY

A) Pielęgnacja roślin podczas robót budowlanych

Pielęgnacja i bieżące utrzymanie roślin jest obowiązkowe dla:

- wszystkich roślin znajdujących się na terenie budowy;
- roślin rosnących poza terenem budowy, lecz objętych oddziaływaniem robót budowlanych.

Podstawowe zabiegi pielęgnacyjne roślin w czasie prac budowlanych obejmują:

- podlewanie w okresach posuchy i suszy;
- regularne przeglądy stanu zdrowia roślin i ich zabezpieczeń przed oddziaływaniem robót budowlanych – co 2 tygodnie lub z inną częstotliwością według wskazań zamawiającego;
- korekta i naprawa zabezpieczeń roślin na terenie budowy;
- odpowiednie zabezpieczenie powstałych podczas budowy ewentualnych uszkodzeń roślin (pod nadzorem dendrologicznym);
- w razie potrzeby podejmowanie innych odpowiednich działań naprawczych.

Podlewanie – zabieg pielęgnacyjny polegający na dostarczaniu odpowiedniej ilości wody, zapewniającej nie tylko przeżycie rośliny, ale także jej prawidłowe funkcjonowanie. O rozpoczęciu podlewania powinno decydować już wystąpienie posuchy, a nie tylko suszy, która grozi zamieraniem roślin. Niezbędne jest każdorazowe obfite podlewanie rośliny zaraz po jej posadzeniu oraz regularne podlewanie w okresie gwarancyjnym po posadzeniu.

Ściółkowanie (mulczowanie) – pokrywanie obszaru korzeniowego drzewa ściółką składającą się ze zrębków, kory, opadłych liści lub innej materii organicznej, najlepiej przekompostowanej. Ściółkowanie polega na rozkładaniu 10 - 15 cm (nie więcej) warstwy przekompostowanej i odkwaszonej kory lub zrębków w obrębie systemu korzeniowego roślin. Dobrą praktyką jest wykorzystanie do ściółkowania zrębków po zmieleniu gałęzi pozostałych po pracach pielęgnacyjnych.

Nawożenie – zabieg pielęgnacyjny polegający na uzupełnieniu niedoborów składników pokarmowych w glebie lub korekcie jej właściwości chemicznych (np. odczynu).

Stosowanie nawożenia zmienia równowagę chemiczną i biologiczną gleby, w tym może zdestabilizować relacje drzewa z grzybami mikoryzowanymi. Dlatego zaleca się stosowanie nawożenia wtedy, gdy zostanie stwierdzona wyraźna potrzeba poprawy zaopatrzenia w określone minerały lub poprawy odczynu gleby. Stosowany skład i dawka muszą wynikać z wykonanych badań laboratoryjnych składu mechanicznego (uziarnienia) i chemicznego gleby (odczynu, zawartości biogenów – N, P, K, a także substancji organicznych oraz makro- i mikroelementów). Przed rozpoczęciem nawożenia teren należy w odpowiedni sposób oznakować w celu poinformowania użytkowników o przeprowadzonych zabiegach. Nie należy wykonywać nawożenia w dni deszczowe i wietrzne. Każde stosowanie preparatów chemicznych na terenach zieleni, w tym nawozów, musi być zgodne z zaleceniami producenta preparatu.

B) Prace porządkowe po zakończeniu prac budowlanych i rekultywacja gleby

Po zakończeniu głównych prac budowlanych niezbędne jest uporządkowanie terenu oraz rekultywacja gleby i jej przystosowanie do uprawy roślin. Zabiegi te obejmują (w zależności od potrzeb):

- usunięcie wszelkich odpadów i zanieczyszczeń;
- zdjęcie zanieczyszczonej wierzchniej warstwy ziemi (koniecznie z zachowaniem ostrożności, aby nie uszkodzić korzeni, zaleca się prace ręczne);
- rozluźnienie nadmiernie zagęszczonego gruntu poprzez jego uprawę kultywATOREM, a w przypadku zagęszczenia głębszych warstw poprzez orkę i bronowanie; w obszarze strefy ochrony drzewa rozluźnienie gleby musi być wykonywane w sposób bezpieczny dla korzeni drzew – przy użyciu sprężonego powietrza lub poprzez nakłuwanie gleby;
- w razie konieczności wymianę gleby, przy czym w rejonie strefy ochrony drzewa wymianę gleby wykonać w sposób bezpieczny dla korzeni drzew, np. przy użyciu sprężonego powietrza;
- w przypadku wątpliwości co do wpływu budowy na istniejącą zieleń należy opracować ekspertyzę specjalistyczną – określającą wieloaspektowy wpływ budowy na zieleń, w odniesieniu do kondycji drzew i krzewów, warunków siedliskowych, itp.

4.1.5 STREFA OCHRONY DRZEW I KRZEWÓW (SOD)

Strefa ochrony drzew i krzewów (SOD) - jest obszarem wokół drzewa i krzewów, w obrębie którego ochronie podlega całe drzewo (system korzeniowy, pień i korona) oraz jego siedlisko.

Ze względu na specyfikę terenu zasięg SOD obejmuje cały teren opracowania. Teren jest objęty ochroną, występuje duże zagęszczenie drzew i krzewów oraz bylin chronionych (cieszynianki i czosnku), w związku z tym prace należy wykonywać ze szczególną ostrożnością i pod nadzorem przyrodniczym.

4.1.6 NADZÓR W OKRESIE OCHRONY ZIELENI

A) Kompetencje inspektora nadzoru w zakresie ochrony zieleni

Konieczne jest powołanie osób sprawujących nadzory w zakresie ochrony zieleni w przypadku realizacji prac inwestycyjnych w sąsiedztwie drzew. Zaleca się, aby ochrona zieleni realizowana była w ramach nadzorów inwestorskich.

Nadzór w zakresie ochrony zieleni – nadzór mający na celu ochronę zieleni w ramach inwestycji, zgodnie z przepisami prawa, dokumentacją projektową oraz standardami branżowymi. Nadzór ten jest w przypadku:

- realizacji prac związanych z urządzeniami zieleni na terenach zieleni,
- realizacji prac na terenie inwestycji, w której skład wchodzi drzewa w kolizji z projektowanymi elementami;
- realizacji prac, które wchodzi w kolizję z drzewami (kolizje SOD).

Obowiązki nadzoru w okresie ochrony zieleni:

- weryfikowanie dokumentacji projektowej w zakresie ochrony zieleni (projektu budowlanego, projektu wykonawczego, specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót), w tym w szczególności operatu operatu dendrologicznego oraz projektu ochrony zieleni;
- kontrola prawidłowości realizacji zadań wynikających z dokumentacji projektowej, a także ich zgodności z przepisami prawa, umową z zamawiającym, zasadami przyjętymi w ogrodnictwie, arborystyce, kształtowaniu terenów zieleni, itp.;
- monitorowanie i dokumentacja stanu roślin objętych ochroną oraz ich zabezpieczeń na terenie budowy;
- nadzorowanie i dokumentacja prac prowadzonych przy ochronie zieleni, w szczególności prac zanikowych;
- prowadzenie dziennika nadzoru;
- formułowanie zaleceń dotyczących ochrony drzew i krzewów oraz minimalizowania kolizji z roślinami;
- udział w naradach technicznych, koordynacyjnych oraz radach budowy w zakresie spraw dotyczących ochrony zieleni;
- bezzwłoczne informowanie podstawowych stron procesu inwestycyjnego (inwestor, nadzór inwestorski, kierownik robót) w przypadku stwierdzenia istotnych uchybień oraz propozycji rozwiązań zamiennych w zakresie ochrony zieleni, a w przypadku zagrożenia dla drzew zgłoszenie kierownikowi robót potrzeby wstrzymania ich;
- proponowanie własnych rozwiązań zamiennych lub działań naprawczych.

B) Monitoring stanu zdrowotnego roślin

Celem nadrzędnym monitoringu zdrowotnego roślin i statystyki drzew na placu budowy (terenie budowy) jest nie tylko bieżąca kontrola stanu roślin, ale przede wszystkim skuteczność wdrażania rozwiązań służących ich ochronie w procesie budowlanym.

Przy przeglądach stanu zdrowotnego drzew należy zwrócić uwagę na regularność tych czynności oraz mnogość czynników powodujących pogorszenie kondycji i stabilności roślin. Mogą to być:

- czynniki abiotyczne (środowiskowe): susza, nadmierne zagęszczenie gleby, uszkodzenia mechaniczne (w tym zwłaszcza uszkodzenia korzeni), poparzenia słoneczne, przemarznięcia, niewłaściwy skład mechaniczny i chemiczny gleby, skażenia środowiska, itp.
- czynniki biotyczne: patogeny (wirusy, bakterie, grzyby), organizmy szkodliwe (głównie pajęczaki, owady, ślimaki, ale też zwierzęta kręgowce) oraz pasożyty (roślinne i zwierzęce).

Monitoring stanu zdrowotnego roślin powinien być zlecany przez zarządcę terenu lub wykonawcę prac pod ścisłym nadzorem zarządcy terenu.

C) Kontrola skuteczności ochrony zieleni

Konieczne jest, aby inspektor nadzoru w zakresie zieleni lub zarządca terenu / zamawiający na bieżąco sprawdzał skuteczność zastosowanych sposobów ochrony zieleni.

Inspektor w szczególności weryfikuje oznaki nieskutecznej ochrony zieleni:

- otarcia i uszkodzenia mechaniczne roślin;
- uszkodzenia korzeni w strefie ochrony drzewa (SOD);
- naruszenie struktury gruntu (wykop, zagęszczenie, ślady poruszania się pojazdów lub składowanie materiałów) w strefie ochrony drzewa (SOD);
- ślady materiałów chemicznych (w tym cementu, betonu, wapna, zapraw, klejów, farb, lakierów, rozpuszczalników, paliw, środków czyszczących i konserwujących, popłuczyn po myciu zbiorników i maszyn, itp.) w strefie ochrony drzewa (SOD);
- lokalizacja toalet przenośnych w strefie ochrony drzewa (SOD);
- połamane gałęzie i konary roślin;
- zasypanie szyi korzeniowej;
- zmiany fizjologiczne lub obumieranie roślin i ich części.

W przypadku stwierdzenia braku lub nienależytej skuteczności zastosowanych sposobów ochrony zieleni konieczne jest wprowadzenie działań naprawczych oraz poprawę / zmianę sposobów ochrony.

D) Notatki i dokumentacje fotograficzne

Konieczne jest, aby wyniki monitoringu stanu zdrowotnego roślin oraz kontroli skuteczności ochrony zieleni dokumentować w postaci notatek służbowych / raportów / wpisów do Dziennika Budowy oraz dokumentacji fotograficznej, z autorem i datą ich sporządzenia. Także pokontrolne oraz zalecane działania naprawcze muszą być dokumentowane (utrwalane).

5 WNIOSKI

Teren objęty niniejszym opracowaniem ma wysokie walory przyrodnicze, jak wykazała przeprowadzona analiza przyrodnicza. Szczególnie cennym gatunkiem jest cieszyńianka wiosenna, której występowanie w 2023 roku jest mniej liczne w porównaniu ze stanem w 2001 roku. W związku z powyższym, planowane prace związane z likwidacją gatunków inwazyjnych oraz ekspansywnych, blokadą dzikich przedęptów i poprawa infrastruktury (ścieżki, mosty, schody oraz mała architektura, itp.) są pilne i wymagają natychmiastowych działań.

Zgodnie z przedmiotem zamówienia w zakresie części II przyrodniczej opracowaniem objęto następujące miejsca:

1. Rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”, gdzie wykonano analizę i projekt w następującym zakresie:

- *kształtowanie właściwego składu gatunkowego poprzez usunięcie gatunków obcych, w tym inwazyjnych (m. in. czeremcha amerykańska, dąb czerwony, klon jesionolistny, grochodrzew, winobluszcz pięciolistkowy, niecierpek gruczołowaty oraz rdestowce Reynoutria sp.);*

PODSUMOWANIE:

Przeprowadzona analiza przyrodnicza wykazała, że na terenie niniejszego rezerwatu przyrody występuje w dużej ilości jeżyna gruczołowata. Niestety nie opracowano dotąd skutecznej metody na jej eliminację. Jedynym sposobem może być pogorszenie warunków świetlnych, co sugeruje się w niniejszym opracowaniu. Nie zaobserwowano natomiast czeremchy amerykańskiej, dębu czerwonego, klonu jesionolistnego, grochodrzewu, winobluszczu pięciolistkowego, niecierpka gruczołowatego oraz rdestowców Reynoutria sp., w ilościach wymagających interwencji. Stan jest porównywalny do analizy z 2001 roku, co dowodzi że wymienione gatunki nie zagrażają na przedmiotowym terenie. W związku z powyższym należy utrzymać monitoring stanu ilościowego w kolejnych latach i w razie rażących zmian podjąć interwencję.

- *kształtowanie właściwych warunków siedliskowych (głównie świetlnych), przede wszystkim z uwagi na wymagania i stan populacji cieszyńianki wiosennej (Hacquetia epipactis) oraz ograniczenie możliwości wnikania gatunków synantropijnych i światłoządných, wraz ze sporządzeniem mapy jej siedlisk;*

PODSUMOWANIE:

Wykonano analizę siedlisk cieszyńianki wiosennej i sporządzono mapę obszarów występowania oraz określono strukturę stanów wiekowych i zasoby populacji tego gatunku (badania te wykonano we wszystkich obszarach chronionych). W porównaniu do zasięgu występowania z 2001 roku nastąpił jej ubytek. Nie ma jasnych przesłanek, które wskazywałyby zależność między warunkami świetlnymi, a występowaniem cieszyńianki. Zauważono natomiast zależność między występowaniem cieszyńianki w stosunku do konkurujących gatunków runa, w szczególności populacji czosnku niedźwiedziego, który w badanych obszarach chronionych występuje łanowo i w porównaniu do stanu z 2001 roku zdominował teren. Celem ochrony i wzmocnienia populacji cieszyńianki proponuje się ograniczenie zasięgu czosnku niedźwiedziego (objęty ochroną) oraz próbę uprawy cieszyńianki.

- *ograniczenie penetracji rezerwatu przez ludzi (poza wytyczonymi szlakami komunikacyjnymi) i skanalizowanie ruchu pieszego;*

PODSUMOWANIE:

Wykonano analizę terenową stanu przedęptów i zaprojektowano blokady terenowe w postaci nasadzeń oraz miejsca na kłody lub ławki blokujące.

- *przeгляд drzewostanu z wskazaniem drzew do usunięcia (w szczególności porażonych holenderską chorobą wiązów) oraz określeniem niezbędnych zabiegów pielęgnacyjnych (w szczególności drzew rosnących wzdłuż ciągów pieszych oraz granic rezerwatu, stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i mienia);*

PODSUMOWANIE:

Przeprowadzono przegląd drzewostanu. Nie zaobserwowano wiązków z oznakami porażenia holenderską chorobą wiązków. Oznaczono na mapie i opisano drzewa wymagające interwencji.

- *projekt nasadzeń drzew w formie nieregularnego szpaleru wzdłuż wschodniego brzegu Młynówki (poza granicami rezerwatu);*

PODSUMOWANIE:

Zaprojektowano drzewa wzdłuż wschodniego brzegu Młynówki, jako uzupełnienie istniejącego szpaleru.

- *projekty nasadzenia drzew i krzewów „ekotonowe” wzdłuż zachodniej granicy rezerwatu;*

PODSUMOWANIE:

Zaprojektowano nasadzenia „ekotonowe” wzdłuż rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”, na terenie zielonym, który powstał po odsunięciu nowobudowanej drogi od strefy rezerwatu. (Uwaga: Punt został przeniesiony z zakresu dla rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Olzą”.)

- **DODATKOWO WYKONANO:**

- analizę dostępnych dokumentów dotyczących terenu,
- analizę zasięgu czosnku niedźwiedziego.

2. Użytek ekologiczny „Łęg nad Puńcówką”, gdzie wykonano analizę i projekt w następującym zakresie:

- *projekt pielęgnacji drzewostanu (w ograniczonym zakresie, pod kątem zagrożeń dla terenów położonych poza granicami chronionego obszaru, w tym koryta Puńcówki);*

PODSUMOWANIE:

W terenie nie odnaleziono drzew stanowiących zagrożenie. Proponuje się obserwację w kolejnych latach.

- *projekt nasadzeń drzew, głównie wzdłuż brzegu Puńcówki;*

PODSUMOWANIE:

Analiza terenu wykazała konieczność wprowadzenia nowych nasadzeń na obszarze występowania rdestowca. W pierwszej kolejności należy rozpocząć działania zwalczania gatunku inwazyjnego, a następnie wykonać nasadzenia zacieniające.

- **DODATKOWO WYKONANO:**

- analizę dostępnych dokumentów dotyczących terenu,
- analizę zasięgu cieszyńnianki wiosennej,
- analizę zasięgu czosnku niedźwiedziego,
- analiza zasięgu rdestowca.

3. Rezerwat przyrody „ Lasek Miejski nad Olzą”, gdzie wykonano analizę i projekt w następującym zakresie:

- WYKONANO:
  - analizę dostępnych dokumentów dotyczących terenu,
  - analizę zasięgu cieszyńianki wiosennej wraz z szczegółowym badaniem
  - analizę zasięgu czosnku niedźwiedziego,
  - analizę zasięgu rdestowca,
  - analiza zasięgu śnieguliczki,
  - przegląd drzewostanu.

Uwaga: W zapytaniu ofertowym dotyczącym części przyrodniczej był błędnie podany zakres dla rezerwatu przyrody „ Lasek Miejski nad Olzą”, jednak dla spójności i zasadności opracowania części przyrodniczej i technicznej rozszerzono zakres.

4. Zespół przyrodniczo krajobrazowy „Lasek Miejski w Błogocicach”, gdzie wykonano następujący zakres:

- analizę dostępnych dokumentów dotyczących terenu,
- przegląd drzewostanu przy szlaku komunikacyjnym,
- analizę zasięgu występowania cieszyńianki wiosennej,
- analizę zasięgu czosnku niedźwiedziego,
- analiza zasięgu występowania rdestowca.

Uwaga: W zapytaniu ofertowym dotyczącym części przyrodniczej nie był uwzględniony teren zespołu przyrodniczo krajobrazowego „Lasek Miejski w Błogocicach”, jednak dla spójności i zasadności opracowania części przyrodniczej i technicznej rozszerzono zakres.

Podsumowując, projekt przyrodniczy dotyczący rezerwatu przyrody „ Lasek Miejski nad Puńcówką”, użytku ekologicznego „Łęg nad Puńcówką”, rezerwatu przyrody „ Lasek Miejski nad Olzą”, zespołu przyrodniczo krajobrazowego „Lasek Miejski w Błogocicach”, został zmodyfikowany (rozszerzony). Celem było, aby niniejsze opracowanie było spójne oraz uwzględniające podstawowe prace konieczne do wykonania dla lepszego funkcjonowania terenu. Opracowaniem przyrodniczym objęto cały zakres, który uwzględniony został w części I technicznej, aby obydwie części wzajemnie się dopełniały. Całość stanowi merytoryczny materiał, który stanowić będzie podstawę do prac na terenach szczególnie cennych w Cieszynie.

I. OPRACOWANIE PRZYRODNICZE

- PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ”
ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK
PRZYLEGŁYCH

Spis treści

I. OPRACOWANIE PRZYRODNICZE.....	1
1 OPIS	2
1.1 ANALIZA TERENU – REZERWAT „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ”	2
1.1.1 DANE PODSTAWOWE	2
1.1.2 POŁOŻENIE.....	3
1.1.3 OCHRONA.....	4
1.2 ANALIZA TERENU – UŻYTEK EKOLOGICZNY „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ”	6
1.2.1 DANE PODSTAWOWE	6
1.2.2 POŁOŻENIE.....	6
1.2.3 OCHRONA.....	7
1.3 ZAKRES OPRACOWANIA PRZYRODNICZEGO DLA REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” I UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH.....	7
1.4 ZASIĘG TERYTORIALNY PRZEDSIĘWZIĘCIA.....	8
1.5 PROJEKT KSZTAŁTOWANIA ZIELENI ISTNIEJĄCEJ.....	8
1.5.1 PROJEKT KSZTAŁTOWANIA WŁAŚCIWEGO SKŁADU GATUNKOWEGO ORAZ WŁAŚCIWYCH WARUNKÓW SIEDLISKOWYCH	8
1.5.2 ANALIZA STANU WIAZÓW POD KĄTEM OZNAKI HOLENDERSKIEJ CHOROBY WIAZÓW.....	9
1.6 PROJEKT NASADZEŃ	10
1.6.1 PROJEKT NASADZEŃ WZDŁUŻ WSCHODNIEJ GRANICY REZERWATU.....	10
1.6.2 PROJEKT NASADZEŃ WZDŁUŻ WSCHODNIEGO BRZEGU MŁYNÓWKI.....	11
1.6.3 PROJEKT NASADZEŃ 'EKOTONOWYCH' WZDŁUŻ ZACHODNIEJ GRANICY REZERWATU.....	11
1.6.4 PROJEKT NASADZEŃ REGULUJĄCYCH CIĄGI KOMUNIKACYJNE.....	12
1.6.5 PROJEKT NASADZEŃ ZACIENIAJĄCYCH GATUNKI EKSPANSYWNE.....	13
1.7 PROJEKT PIELEGNACJI DRZEWOSTANU PRZY CIĄGACH PIESZYCH.....	13
1.8 UWAGI	27

1 OPIS

1.1 ANALIZA TERENU – REZERWAT „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ”

„Lasek Miejski nad Puńcówką”, jest rezerwatem florystycznym utworzonym w 1961 roku. Obejmuje izolowany niewielki kompleks leśny położony na prawym brzegu doliny Olzy, na wysokości ujścia Puńcówki do Olzy. Rezerwat utworzono dla ochrony populacji cieszyńnianki wiosennej oraz lasu grądowego. W drzewostanie dominuje jesion wyniosły, grab, dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, klon zwyczajny i polny oraz jawor. W podszyciu występują liczne gatunki krzewów z dominującym miejscami bzem czarnym. Do gatunków podlegających ochronie zaliczają się cieszyńnianka wiosenna, obrazek alpejski, śnieżyczka przebiśnieg, pierwiosnka wyniosła. Na terenie rezerwatu bardzo licznie występuje czosnek niedźwiedzi, który jest objęty ochroną częściową. Flora tego rezerwatu liczy ponad 180 gatunków roślin naczyniowych.

Rezerwat znajduje się pod silnym negatywnym oddziaływaniem człowieka. Jest wykorzystywany jako park i miejsce rekreacji, co powoduje synantropizację flory (na obszar objęty ochroną wkraczają liczne gatunki roślin rosnących w miejscach przekształconych przez człowieka) i degradację niektórych fragmentów rezerwatu. Na terenie rezerwatu są udostępnione ścieżki piesze, niestety ich zły stan sprzyja powstawaniu obejść i przedptów. W związku z powyższym, działania rewitalizacyjne podjęte w niniejszym opracowaniu mają charakter pilny.

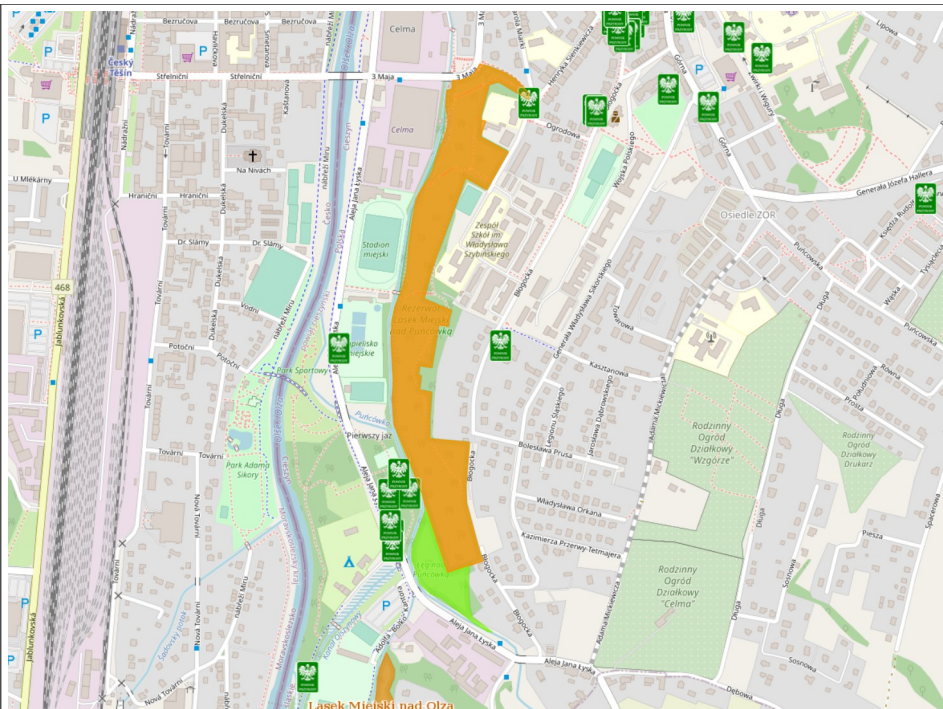
1.1.1 DANE PODSTAWOWE

NAZWA	Lasek Miejski nad Puńcówką
DATA USTANOWIENIA:	24.11.1961 r.
POWIERZCHNIA [ha]:	7,74
RODZAJ REZERWATU:	florystyczny
TYP REZERWATU:	florystyczny
PODTYP REZERWATU:	roślin zielnych i krzewinek
TYP EKOSYSTEMU:	Leśny i borowy
PODTYP EKOSYSTEMU:	lasów górskich i podgórskich
AKT PRAWNY	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 21 października 1961 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody; Dz. Urz. z 2007 r. Nr 206, poz. 4178

1.1.2 POŁOŻENIE

PAŃSTWO:	Polska
WOJEWÓDZTWO:	śląskie
POWIAT:	cieszyński
GMINA:	Cieszyn (gmina miejska)
MEZOREGION:	Pogórze Śląskie
OPIS GRANICY LUB POŁOŻENIA:	<p>Granica rezerwatu przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” rozpoczyna przebieg w punkcie zetknięcia się alejki wychodzącej z Lasku od strony zachodniej z narożnikiem ogrodzenia przy bramie wjazdowej nieruchomości położonej przy ul. Kraszewskiego 1 (punkt nr 1), dalej w kierunku północnym zachodnią krawędzią drogi wyjazdowej od ul. Miarki z nieruchomości Kraszewskiego 1, aż do punktu nr 2 położonego na zetknięciu z południową krawędzią drogi gruntowej utwardzonej – Aleja Jana Raszki, następnie południową krawędzią tej Alei w kierunku zachodnim, aż do punktu nr 3 położonego przy zetknięciu się Alei Jana Raszki z utwardzoną ścieżką, dalej w kierunku południowo-zachodnim wschodnią krawędzią utwardzonej ścieżki, aż do punktu nr 4 położonego na zetknięciu z zachodnią granicą działki ewidencyjnej nr 17/2 – chodnik przy ul. 3-go Maja, następnie w kierunku południowo-zachodnim zachodnią granicą działki nr 17/2, aż do punktu nr 5 położonego na zetknięciu ze wschodnią granicą działki ewidencyjnej nr 17/1, dalej w kierunku południowym oraz zachodnim, wschodnią i południową granicą działki nr 17/1, aż do ciek Młynówka, następnie w kierunku południowym zachodnią granicą działek 17/2 i 8/2, aż do zetknięcia z południową granicą działki nr 8/2 (punkt nr 6), dalej w kierunku wschodnim południową granicą działki 8/2 przebiegającą przez punkt nr 7, aż do punktu nr 8 położonego na załamaniu w kierunku zachodnim wschodniej granicy działki nr 8/2 - zachodnia krawędź ul. Błogockiej, następnie w kierunku północnym wschodnią granicą działki ewidencyjnej nr 8/2, aż do punktu nr 9 położonego na załamaniu w kierunku wschodnim granicy działki nr 8/2, a następnie w kierunku północnym po odcinku łączącym pkt nr 9 z punktem nr 10 (południowa granica działki ewidencyjnej nr 17/2), a następnie w kierunku północnym po odcinku łączącym punkt nr 10 z punktem zetknięcia się działek nr 17/2, 11/5 i 12/2 (punkt nr 11) i dalej w kierunku południowo-zachodnim i północnym, wschodnią granicą działki ewidencyjnej nr 17/2, aż do punktu zetknięcia się alejki wychodzącej z Lasku od strony zachodniej z narożnikiem ogrodzenia przy bramie wjazdowej nieruchomości położonej przy ul. Kraszewskiego 1. Współrzędne geograficzne punktów węzłowych granic rezerwatu przyrody określono w załączniku do rozporządzenia z 2007 r.</p>

OBIEKT NA MAPIE:

Teren rezerwatu oznaczony na mapie kolorem pomarańczowym. Źródło mapy: <https://geoserwis.gdos.gov.pl/>

1.1.3 OCHRONA

<p>OPIS CELÓW OCHRONY:</p>	<p>Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych stanowiska cieszyńianki wiosennej.</p>
<p>OBOWIĄZUJĄCE ZADANIA OCHRONNE:</p>	<p>Zarządzenie Nr 10/2020 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 25 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Lasek Miejski nad Puńcówką"</p>
<p>OBOWIĄZUJĄCE SZLAKI RUCHU PIESZEGO (ZARZĄDZENIE):</p>	<p>Zarządzenie Nr 12/2020 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 27 lipca 2020 r. w sprawie wyznaczenia szlaku ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką”.</p>

OBOWIĄZUJĄCE
SZLAKI RUCHU
PIESZEGO (MAPA):

Załącznik do zarządzenia Nr 12/2020 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 27 lipca 2020 r. w sprawie wyznaczenia szlaku ruchu pieszego w rezerwacie przyrody Lasek Miejski nad Puńcówką.

POWIERZCHNIA OCHRONY CZYNNEJ (Z AKTU) [ha]:	7,38
POWIERZCHNIA OCHRONY KRAJOBRAZOWEJ (Z AKTU) [ha]:	0,35
ZARZĄDZANIE:	Regionalny Konserwator Przyrody w Katowicach

1.2 ANALIZA TERENU – UŻYTEK EKOLOGICZNY „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ”

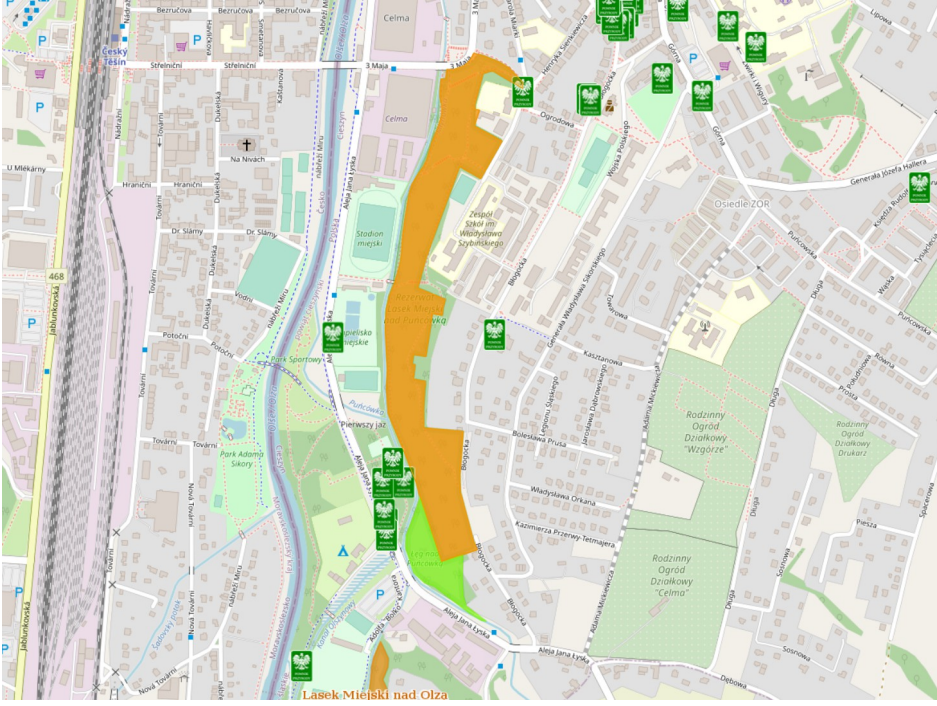
Użytek ekologiczny „Łęg Nad Puńcówką” obejmuje teren tzw. terasy zalewowej i przylega do rezerwatu „Lasek Miejski nad Puńcówką”. Jest to obszar o pow. ponad 1 ha, położony w zakolu Puńcówki, na wysokości zalewu kajakowego na Młynówce. Cały obszar użytku porasta młodnik olszy szarej oraz pojedynczo występują wierzby i klony jesionolistne. W runie dominują: pokrzywa, świerżbęk orzęsiony i przytulia czepna. Ponadto na terenie terasy występują: uczepek trójlistkowy, knieć błotna (kaczeniec), lepiężnik różowy, piżmaczek wiosenny, bodziszek żałobny, kielisznik zaroślowy oraz rdestowiec ostrokończysty. Teren ten był dawniej wykorzystywany jako zjazd skoczni narciarskiej, znajdującej się w Lasku Miejskim na zboczu skarpy od strony ul. Błogockiej. Skocznia ta przestała istnieć w latach 60-tych. Terasa została obsadzona drzewami i stała się terenem, na którym przebiega proces naturalnej sukcesji – następuje samorzutne tworzenie się zbiorowiska lasu łęgowego, typowego dla miejsc wilgotnych, rosnącego wzdłuż rzek i potoków.

1.2.1 DANE PODSTAWOWE

NAZWA	Łęg nad Puńcówką
DATA USTANOWIENIA:	18.03.2003 r.
POWIERZCHNIA [ha]:	1,07
RODZAJ UŻYTKU:	kępa drzew i krzewów
OPIS WARTOŚCI PRZYRODNICZEJ:	Las łęgowy z zachodzącymi naturalnymi procesami lasotwórczymi, rosnący na tarasie zalewowym Puńcówki
AKT PRAWNY	Uchwała Nr V/53/2003 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 23 stycznia 2003 r. w sprawie wprowadzenia ochrony w drodze uznania za użytek ekologiczny; Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 11 poz. 412 z dnia 3.03.2003 r.

1.2.2 POŁOŻENIE

PAŃSTWO:	Polska
WOJEWÓDZTWO:	śląskie
POWIAT:	cieszyński
GMINA:	Cieszyn (gmina miejska)
MEZOREGION:	Pogórze Śląskie

OPIS GRANICY LUB POŁOŻENIA:	„Łęg nad Puńcówką” przylega stroną północno-zachodnią do rezerwatu „Lasek Miejski nad Puńcówką”.
OBIEKT NA MAPIE:	 <p>Teren użytku ekologicznego oznaczony na mapie kolorem zielonym. Źródło mapy: https://geoserwis.gdos.gov.pl/</p>

1.2.3 OCHRONA

OPIS CELÓW OCHRONY:	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu łąkowego z zachodzącymi naturalnymi procesami lasotwórczymi, rosnącego na tarasie zalewowym Puńcówki
ZARZĄDZANIE:	"Konieczność zmiany przepisów wskazujących sprawującego nadzór"

1.3 ZAKRES OPRACOWANIA PRZYRODNICZEGO DLA REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” I UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGLYCH

Projekt obejmuje:

- kształtowanie właściwego składu gatunkowego poprzez usunięcie gatunków obcych, w tym inwazyjnych oraz wskazanych w zadaniach ochronnych dla rezerwatu „Lasek Miejski nad Puńcówką”, określonych w zarządzeniu Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach;
- kształtowanie właściwych warunków siedliskowych;
- wykonanie nasadzeń drzew/krzewów w postaci luźnych, nieformowanych żywopłotów głównie wzdłuż wschodniej granicy rezerwatu; przerzedzenie gęstego podrostu w wybranych fragmentach rezerwatu;
- analiza wiązków pod kątem obecności holenderskiej choroby wiązków – nie znaleziono oznak choroby;

- wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych (cięć) drzew rosnących wzdłuż ciągów pieszych oraz granic rezerwatu, stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i mienia;
- uzupełnienie nasadzeń drzew w formie nieregularnego szpaleru wzdłuż wschodniego brzegu Młynówki (poza granicami rezerwatu);
- analiza drzewostanu (w ograniczonym zakresie, pod kątem zagrożeń dla terenów położonych poza granicami chronionego obszaru, w tym koryta Puńcówki) – nie stwierdzono zagrożeń;
- nasadzenia drzew, głównie wzdłuż brzegu Puńcówki;
- nasadzenia drzew i krzewów „ekotonowe” wzdłuż zachodniej granicy rezerwatu;

1.4 ZASIĘG TERYTORIALNY PRZEDSIĘWZIĘCIA

Przedsięwzięcie będzie realizowane na obszarach objętych formami ochrony przyrody na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:

- rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Puńcówką” (dz. nr 17/2 obr. 54 i fragment działki nr 8/2 obr. 55, własność – Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg);
- użytek ekologiczny „Łęg nad Puńcówką” (fragment działki nr 8/2 obr. 55, własność – Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg);

Ponadto przedsięwzięcie obejmie następujące działki położone poza granicami ww. obszarów chronionych o łącznej powierzchni 6295 m², w tym:

- działka nr 26 obr. 54, działka nr 20 obr. 55, własność – Skarb Państwa, zarząd – Spółka Wodna dla utrzymania Młynówki Cieszyńskiej.
- część działki nr 18/2, obr. 55

1.5 PROJEKT KSZTAŁTOWANIA ZIELENI ISTNIEJĄCEJ

Na terenie rezerwatu i użytku ekologicznego występują ekspansywne gatunki obce, które wypierają rodzimą florę i uniemożliwiają jej właściwy rozwój. W związku z powyższym zaplanowano próbę ich eliminacji. Ponadto poprawa warunków siedliskowych świetlnych jest niezbędnym zabiegiem ochronnym. Wszelkie planowane zabiegi kształtowania zieleni są konieczne dla zachowania, a w niektórych miejscach odtworzenia charakteru rezerwatu.

1.5.1 PROJEKT KSZTAŁTOWANIA WŁAŚCIWEGO SKŁADU GATUNKOWEGO ORAZ WŁAŚCIWYCH WARUNKÓW SIEDLISKOWYCH

Na terenie rezerwatu i użytku ekologicznego występują gatunki inwazyjne obce i ekspansywne rodzime, które stanowią zagrożenie dla gatunków objętych ochroną. Do gatunków tych należą rdestowiec (gatunek inwazyjny obcy) oraz jeżyna (gatunek rodzimy ekspansywny), bez czarny (gatunek rodzimy ekspansywny) i śnieguliczka (ma status naukowy gatunku inwazyjnego obcego, nie ma statusu prawnego; mimo to wskazane jest usunięcie tego gatunku z obszarów chronionych z uwagi na ochronę siedlisk przyrodniczych). Poniższe zestawienie gatunków inwazyjnych i dominujących występujących w terenie, jest uzupełnione lokalizacją na załączonej mapie. Projekt kształtowania właściwych warunków siedliskowych, poprzez próbę eliminacji gatunków ekspansywnych i inwazyjnych. **Szczegóły w opisie głównym opracowania przyrodniczego pkt 3.2.**

Należy również przerzedzić warstwę podszytu w miejscach, gdzie jest duże zagęszczenie (szczegóły w tabeli 2). Zaleca się usuwać samosiejki orzecha włoskiego (gatunek inwazyjny obcy), który występuje pojedynczo na terenie opracowania. Nie stwierdzono dużych skupisk tego gatunku.

TABELA 1. PROJEKT ELIMINACJI GATUNKÓW INWAZYJNYCH I EKSPANSYWNYCH				
Obszar	Gatunek	Ilość [m2]	Zabiegi w pierwszym roku	Zabiegi w drugim roku odrostów (kontynuować w kolejnych latach w razie potrzeby)
1A	Rdestowiec ostrokończysty	2055	<p>1. Koszenie 100%:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4 x wiosną (V-VI), • 3 x jesienią (VIII-XI) <p>2. Wykonanie nasadzeń zacierających zgodnie z projektem</p>	<p>1. Koszenie 100%:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4 x wiosną (V-VI), • 3 x jesienią (VIII-XI)
1B	Jeżyna gruczołowata	5379	Wykonanie nasadzeń zacierających zgodnie z projektem. W miejscach nasadzeń ręczne usunięcie jeżyny. W wyznaczonych miejscach składowanie urobku drzewnego w przyzmach szerokości 1,5 m i wysokości 1,5 m.	Monitoring stanu populacji. Ręczne usunięcie odrostów na placówkach wykonanych nasadzeń zacierających.
1C	Jeżyna gruczołowata	442	Wykonanie nasadzeń zacierających zgodnie z projektem. W miejscach nasadzeń ręczne usunięcie jeżyny.	Monitoring stanu populacji. Ręczne usunięcie odrostów na placówkach wykonanych nasadzeń zacierających.
1D	Jeżyna gruczołowata	3091	Wykonanie nasadzeń zacierających zgodnie z projektem. W miejscach nasadzeń ręczne usunięcie jeżyny.	Monitoring stanu populacji. Ręczne usunięcie odrostów na placówkach wykonanych nasadzeń zacierających.
1E	Jeżyna gruczołowata	1838	W wyznaczonych miejscach składowanie urobku drzewnego w przyzmach szerokości 1,5 m i wysokości 1,5 m.	Monitoring stanu populacji.
1F	Bez czarny	261	Usunięcie z karpiną 100%	Monitoring stanu populacji oraz ewentualne usunięcie odrostów
1G	Śnieguliczka biała	787	Usunięcie z karpiną 100%	Monitoring stanu populacji oraz ewentualne

				usunięcie odrostów
--	--	--	--	--------------------

TABELA 2. PROJEKT PRZERZEDZENIA WARSTWY PODSZYTU – W 3 NAWROTACH				
Obszar	Ilość [m2]	Zabiegi w pierwszym roku	Zabiegi w drugim roku	Zabiegi w trzecim roku
P1	907	Redukcja o 30%	Redukcja o 30%	Redukcja o 30%
P2	1165	Redukcja o 30%	Redukcja o 30%	Redukcja o 30%
P3	1057	Redukcja o 30%	Redukcja o 30%	Redukcja o 30%
P4	503	Redukcja o 30%	Redukcja o 30%	Redukcja o 30%
P5	3300	Redukcja o 30%	Redukcja o 30%	Redukcja o 30%
P6	783	Redukcja o 30%	Redukcja o 30%	Redukcja o 30%

1.5.2 ANALIZA STANU WIĄZÓW POD KĄTEM OZNAKI HOLENDERSKIEJ CHOROBY WIĄZÓW

Na obszarze opracowania nie odnaleziono osobników wiązków porażonych holenderką chorobą.

1.6 PROJEKT NASADZEŃ

Projekt nasadzeń drzew i krzewów w postaci luźnych, nieformowanych żywopłotów głównie wzdłuż wschodniej granicy rezerwatu oraz wzdłuż wschodniego brzegu Młynówki oraz nasadzenia ekotonowe przy nowopowstałej drodze (poza granicami rezerwatu).

1.6.1 PROJEKT NASADZEŃ WZDŁUŻ WSCHODNIEJ GRANICY REZERWATU

Wzdłuż wschodniej granicy rezerwatu zaplanowano nasadzenie w postaci luźnego żywopłotu grabowego. Pierwszy pas oddzielający teren z pomnikiem Mieszka I od terenu Domu Dziecka przy ulicy Kraszewskiego (na planie 2B), kolejny w górnej części jaru od strony zaniedbanego ogrodzenia oraz od strony ul. Kraszewskiego za Urzędem Skarbowym (na planie 2C) i ul. Błogocickiej (na planie 2E). Nasadzenia mają charakter przegrody wizualnej.

Część nasadzeń wzdłuż ogrodzenia przy Domu Dziecka (na planie oznaczonym 2A) projektowana jest poza granicą działki objętej opracowaną, w celu wykonania projektowanych nasadzeń należy uregulować prawa własności.

Ponadto zaleca się obserwację obszaru (na planie oznaczonym 2D, 2E) przy Zespole Szkół i wprowadzenie punktowych nasadzeń w razie remontu lub przebudowy ogrodzenia wzdłuż ulicy Kraszewskiego.

Zaprojektowano blokadę przedceptu (oznaczona na planie).

TABELA 3. ZESTAWIENIE PROJEKTOWANYCH NASADZEŃ DRZEW I KRZEWÓW					
Obszar	Gatunek	Wielkość sadzonki	Powierzchnia [m ²]	Rozstawa [szt./m ²]	Ilość [szt.]
2A	Grab pospolity	Wysokość od bryły korzeniowej 1 – 1,2 m	65	3	195 Poza zakresem opracowania
2B	Grab pospolity	Wysokość od bryły korzeniowej 1 – 1,2 m	105	3	315
2C	Grab pospolity	Wysokość od bryły korzeniowej 1 – 1,2 m	58	3	174
2D	Grab pospolity	Wysokość od bryły korzeniowej 1 – 1,2 m	62	3	Planować w razie potrzeby
2E	Grab pospolity	Wysokość od bryły korzeniowej 1 – 1,2 m	-	5 m	3
2E	Buk pospolity	Wysokość od bryły korzeniowej 1 – 1,2 m	-	5 m	4
2F	Grab pospolity	Wysokość od bryły korzeniowej 1 – 1,2 m	66	3	198

1.6.2 PROJEKT NASADZEŃ WZDŁUŻ WSCHODNIEGO BRZEGU MŁYNÓWKI

Wzdłuż wschodniego brzegu Młynówki (poza granicami rezerwatu) zaplanowano uzupełnienie szpaleru drzew. Pierwotne nasadzenia szpaleru drzew wykonane były z kasztanowca, jednak warunki siedliskowe występujące wzdłuż brzegu Młynówki nie są odpowiednie dla tego gatunku. Wiekowe kasztanowce są w złym stanie fitosanitarnym i są problematyczne w utrzymaniu. W związku z tym zastąpiono je lipą drobnolistną i olszą czarną, które dobrze utrzymują się na tym terenie.

TABELA 4. ZESTAWIENIE PROJEKTOWANYCH NASADZEŃ DRZEW I KRZEWÓW				
Obszar	Gatunek	Wielkość sadzonki	Rozstawa	Ilość szt.
3A	Lipa drobnolistna	13 – 16 cm obw. na wys. 1 m	7 m	15 szt.
3A	Olsza czarna	13 – 16 cm obw. na wys. 1 m	7 m	13 szt.

1.6.3 PROJEKT NASADZEŃ 'EKOTONOWYCH' WZDŁUŻ ZACHODNIEJ GRANICY REZERWATU

Przy wejściu do rezerwatu od strony zachodniej, aktualnie trwają prace związane ze stabilizacją osuwiska i przebudową fragmentu drogi, która będzie oddalona od terenu objętego ochroną. Przebieg drogi z projektu został zaznaczony na planie. Na nowym pasie zieleni zostały zaprojektowane nasadzenia ekotonowe, które będą stanowiły płynne połączenie terenu zielonego ze zurbanizowanym. Na tym obszarze będzie wykonana skarpa przy nowym chodniku, którą proponuje się obsadzić. Zaprojektowano nasadzenia składające się z gatunków występujących na terenie rezerwatu.

Obszar	Gatunek	Wielkość sadzonki	Rozstawa	Ilość szt.
4A	Klon polny	13 – 16 cm obw. na wys. 1 m	5 m	15
4A	Grab pospolity	13 – 16 cm obw. na wys. 1 m	5 m	13
4A	Buk pospolity	13 – 16 cm obw. na wys. 1 m	5 m	12
4A	Głóg jednoszyjkowy	100-120 cm poj. C3	1,5-2 m	74
4A	Dereń jadalny	100-120 cm poj. C3	1,5-2 m	74
4A	Barwinek pospolity (na skarpe)	10 - 15 cm poj. P9	5 szt/m ²	3160
4A	Kopytnik pospolity	10 - 15 cm poj. P9	10 szt/m ²	5410

Szczegóły projektu nasadzeń ekotonowych oznaczonych na planie symbolem 4A na rysunku: „P_D_1 – DETAL 1 – NASADZENIA 'EKOTONOWE', PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:200”

1.6.4 PROJEKT NASADZEŃ REGULUJĄCYCH CIĄGI KOMUNIKACYJNE

Na terenie opracowania istnieją predepty przez miejsca nie udostępnione prawnie. W związku z tym, zaplanowano nasadzenia i miejsca na barykady z kłód lub ławki blokujące (szczegół do dopracowania w opracowaniu branży architektonicznej).

TABELA 6. ZESTAWIENIE PROJEKTOWANYCH NASADZEŃ DRZEW I KRZEWÓW				
Obszar	Gatunek	Wielkość sadzonki	Rozstawa	Ilość szt.
5A	Głóg jednoszyjkowy	100-120 cm poj. C3	1,5-2 m	4
5A	Dereń jadalny	100-120 cm poj. C3	1,5-2 m	4
5B	Głóg jednoszyjkowy	100-120 cm poj. C3	1,5-2 m	9
5B	Dereń jadalny	100-120 cm poj. C3	1,5-2 m	9
5B	Klon polny	150 – 180 cm poj. 2l	5 m	9
5B	Buk pospolity	150 – 180 cm poj. 2l	5 m	6
5C	Głóg jednoszyjkowy	100-120 cm poj. C3	1,5-2 m	6
5C	Dereń jadalny	100-120 cm poj. C3	1,5-2 m	6
5C	Klon polny	100-120 cm poj. C3	-	1
5D	Głóg jednoszyjkowy	100-120 cm poj. C3	1,5-2 m	4
5D	Dereń jadalny	100-120 cm poj. C3	1,5-2 m	5
5E	Głóg jednoszyjkowy	100-120 cm poj. C3	1,5-2 m	3
5E	Dereń jadalny	100-120 cm poj. C3	1,5-2 m	3
5E	Klon polny	150 – 180 cm poj. 2l	-	1
5F	Głóg jednoszyjkowy	100-120 cm poj. C3	1,5-2 m	36

Szczegóły projektowanych nasadzeń regulujących ciągi komunikacyjne, obszary oznaczone na mapie symbolami 5A-5F na rysunkach:

Obszar 5A: „P_D_2 – DETAL 2 – NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE -5A, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:200”

Obszar 5B: „P_D_3 – DETAL 3 – NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5B, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:200”

Obszar 5C: „P_D_4 – DETAL 4 – NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5C, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:200”

Obszar 5D: „P_D_5 – DETAL 5 – NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5D, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:200”

Obszar 5E: „P_D_6 – DETAL 6 – NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5E, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:200

Obszar 5F: „P_D_7 – DETAL 7 – NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5F, PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH, SKALA 1:200

1.6.5 PROJEKT NASADZEŃ ZACIENIAJĄCYCH GATUNKI EKSPANSYWNE

TABELA 7. ZESTAWIENIE PROJEKTOWANYCH NASADZEŃ DRZEW I KRZEWÓW				
Obszar	Gatunek	Wielkość sadzonki	Rozstawa	Ilość szt.
6A	Trzmielina pospolita	100-120 cm poj. C3	15 szt./ar	654
6B	Trzmielina pospolita	100-120 cm poj. C3	15 szt./ar	66
6C	Trzmielina pospolita	100-120 cm poj. C3	15 szt./ar	463
6D	Olsza szara	13 – 16 cm obw. na wys. 1 m	3 szt./ar	39
6E	Wierzba krucha	13 – 16 cm obw. na wys. 1 m	3 szt./ar	19
6F	Czeremcha zwyczajna	100-120 cm poj. C3	20 szt./ar	390

1.7 PROJEKT PIELĘGNACJI DRZEWOSTANU PRZY CIĄGACH PIESZYCH

Wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych (cięć) drzew rosnących wzdłuż ciągów pieszych oraz granic rezerwatu, stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i mienia;

Podstawowa inspekcja drzew została przeprowadzona w oparciu o Standard inspekcji i diagnostyki drzew.

Ocenę przeprowadzono w stanie bezlistnym drzew w marcu oraz w stanie ulistnionym w maju 2023 roku.

Lokalizacja drzew poddanych ocenie została naniesiona na mapę do celów projektowych, każde drzewo dodatkowo jest identyfikowane poprzez numer odpowiadający numeracji w zestawieniu tabelarycznym. W tabeli podano nazwy rodzajowe i gatunkowe ocenianych drzew, fazę rozwoju drzewa oraz stopień użytkowania, a także ocenę parametrów takich jak: vitalność, kondycja, stabilność. W oparciu o kondycję i stabilność drzewa oceniono również perspektywę życia drzewa, która wyraża potencjał drzewa do jego dalszego prawidłowego funkcjonowania.

W zestawieniu tabelarycznym zastosowano ocenę następujących parametrów:

1. Intensywność użytkowania - uzależniona jest od natężenia ruchu i jest w każdym przypadku szacowana indywidualnie odpowiednio do charakterystyki terenu:
  - Brak - brak obecności człowieka w promieniu 1,5 wysokości drzewa, lub jego sporadyczna obecność.
  - Rzadkie - może występować przy drogach o niskim natężeniu ruchu, w parkach i ogrodach poza głównymi ścieżkami, w lasach miejskich itp.
  - Częste - dotyczy dróg o średnim natężeniu ruchu, ścieżek i szlaków dla pieszych i rowerzystów w parkach i ogrodach, obiektów sportowych, oraz okolic popularnych miejsc i obiektów przyciągających znaczną liczbę ludzi.
  - Ciągłe - dotyczy miejsc z najczęstszym użytkowaniem przez ludzi. Do tej kategorii należą centra miast, najczęściej uczęszczane drogi, miejsca bardzo często i regularnie odwiedzane przez ludzi. Ciągłość użytkowania nie polega na tym, że pod drzewem cały czas ktoś się znajduje, jednak ta obecność jest przez większość dnia.
2. Faza rozwoju drzewa: :
  - MŁODOŚĆ (drzewo młode) - charakteryzuje się silną dominacją wierzchołkową i przeważa wzrost na wysokość. Struktura korony może mieć charakter przejściowy pomiędzy koroną tymczasową i docelową (w przypadku konieczności utrzymania skrajni) i podlega zabiegom formowania korony. Zazwyczaj faza ta obejmuje okres do ok. 20 lat po posadzeniu.
  - DOJRZAŁOŚĆ (drzewo dojrzałe) - drzewo o stabilnej wysokości i objętości korony przy osłabionej dominacji wierzchołkowej. Struktura korony posiada stały charakter (brak korony tymczasowej). Drzewo osiągnęło lub jest bliskie osiągnięcia maksymalnych rozmiarów korony (z uwzględnieniem specyfiki gatunkowej, lokalizacji i siedliska).

- SĘDZIWOŚĆ (drzewo sędziwe) - drzewo, które osiągnęło wyjątkowy wiek jako reprezentant swojego gatunku, często charakteryzujące się wyjątkową grubością pnia. W przypadku gatunków długowiecznych faza ta może być najdłuższą fazą życia drzewa. W koronie możliwe obumieranie peryferyjnych części korony i powstawanie wtórnej korony poniżej (wycofywanie korony). Często posiada wysoką wartość przyrodniczą i kulturową. W fazie tej wewnątrz pnia posiada rozległe ubytki, tworząc mikrosiedliska.
- ZNISZCZONE - drzewo, którego funkcje zostały znacząco zmienione w wyniku naturalnych zdarzeń lub nieprawidłowych zabiegów (np. ogłowienie, uszkodzenie korony, pnia, korzeni, drastyczna zmiana warunków siedliskowych). Stan ten może być stwierdzony zazwyczaj w fazie młodości i dojrzałości drzewa.

3. Witalność drzewa:

- 1 - drzewo w fazie silnego przyrostu pędów na długość; zarówno wierzchołkowe, jak i boczne pędy rosną dynamicznie i równomiernie, wytwarzając głównie długopędy. Latem drzewo wytwarza gęste, równomierne listowie.
- 2 - drzewo o lekko zahamowanym przyroście pędów, pędy boczne mocniej skrócone niż wierzchołkowe, przez co gałęzie mają włócznieowaty pokrój, a między nimi pojawiają się wolne przestrzenie w koronie, także w stanie ulistnionym.
- 3 - drzewo o wyraźnie zahamowanym przyroście wszystkich pędów (występują tylko krótkopędy), wzrost drzewa na wysokość stagnuje, w stanie ulistnionym widać wyraźne luki w koronie.
- 4 - drzewo o zamierających fragmentach korony bądź obumierające.
- 5 - drzewo martwe.

4. Kondycja drzewa:

- 1 bardzo dobra - brak uszkodzeń w obrębie korzeni, pnia korony wartych odnotowania; nieznaczny susz gałęziowy i konarowy powstający w procesach naturalnych (tzw. susz fizjologiczny) – wielkości do 10%, bez wpływu na fizjologię drzewa; brak uszkodzeń aparatu asymilacyjnego; brak oznak chorób i obecności patogenów wartych odnotowania; dopuszczalne rany po prawidłowo wykonanych zabiegach (bardzo dobra reakcja na rany, silnie przyrastająca tkanka przyrana, rany zarośnięte lub zarastające).
- 2 dobra - oznaki uszkodzenia korzeni o niewielkim znaczeniu dla kondycji drzewa; nieznaczne uszkodzenia na pniu i głównych konarach, które mają nieznaczny wpływ na fizjologię drzewa; susz gałęziowy i konarowy do 30%, które wpływają nieznacznie na fizjologię drzewa; uszkodzenie aparatu asymilacyjnego do 30%, mające nieznaczny wpływ na fizjologię drzewa; występowanie chorób bez większego znaczenia dla kondycji drzewa; zauważalna reakcja na zranienia, przyrastająca tkanka

przyrana, rany zarastające; obecność owocników gatunków grzybów o niewielkim znaczeniu dla kondycji drzewa.

- 3 osłabiona - uszkodzenia obejmujące do około połowy korzeni, mające wyraźny wpływ na kondycję drzewa; uszkodzenia podstawy pnia, pnia i głównych konarów (obejmujące około połowę obwodu), które wyraźnie wpływają na fizjologię drzewa; obecność na pniu i głównych konarach pojedynczych owocników gatunków grzybów mających duże znaczenie dla fizjologii drzewa; susz gałęziowy i konarowy do 50%, mający wyraźny wpływ na kondycję drzewa; uszkodzenie około połowy aparatu asymilacyjnego, mające wyraźny wpływ na kondycję drzewa; znaczące zmiany siedliskowe (wykopy, zmiana poziomu gruntu itp.) mające wyraźny wpływ na kondycję drzewa; reakcja na rany (na pniu i głównych konarach) osłabiona, tkanka przyrana słabo przyrastająca, rany nie zarośnięte; obecność chorób osłabiających kondycję całego drzewa.

(jeśli główne cechy wskazujące na kondycję „osłabiona” występują w liczbie większej niż 2, kondycja drzewa powinna być określona jako 4 mocno osłabiona)

- 4 mocno osłabiona - uszkodzenia obejmujące powyżej połowy korzeni, mające poważny wpływ na kondycję całego drzewa, mające duży wpływ na kondycję drzewa; uszkodzenia podstawy pnia, pnia i głównych konarów (obejmujące powyżej połowy ich obwodu), które znacząco wpływają na fizjologię całego drzewa; rozległe rany na pniu i głównych konarach powyżej połowy ich obwodów pni/konarów, mające znaczący wpływ na fizjologię drzewa, które utrudniają przewodzenie asymilatów, reakcja na zranienia bardzo słaba lub brak (tkanka przyrana nie przyrasta); obecność na pniu i głównych konarach licznych owocników gatunków grzybów mających znaczenie dla fizjologii drzewa; susz gałęziowy i konarowy pow. 50% objętości korony; uszkodzenie powyżej połowy aparatu asymilacyjnego; obecność chorób prowadzących do poważnego osłabienia kondycji drzewa.
- 5 krytyczna - większość drzewa martwa lub zamierająca (z nieodwracalnymi uszkodzeniami).

5. Stabilność drzewa:

- 1 bardzo dobra - brak obecności cech osłabiających stabilność drzewa i jego części; drzewo jest zbyt małe / młode, aby stanowiło zagrożenie w przypadku wystąpienia ryzyka upadku całego drzewa bądź jego części (lub wyrwocenia się drzewa); obecność nielicznego suszu gałęziowego fizjologicznego o grubości do 3 cm; zakres cech diagnostycznych jest tak niewielki, że drzewo nie wymaga jakichkolwiek zabiegów drzewo w fazie silnego przyrostu pędów na długość; zarówno wierzchołkowe, jak i boczne pędy rosną dynamicznie i równomiernie, wytwarzając głównie długopędy. Latem drzewo wytwarza gęste, równomierne listowie.
- 2 dobra - brak obecności cech osłabiających stabilność całego drzewa; występowanie nieznacznego rozkładu drewna w pniu i głównych konarach, pojedyncze występowanie dziupli; osłabienie rozwidleń w koronie; obecność cech osłabiających stabilność gałęzi o średnicy do 10 cm; niewielki (do 10% i o średnicy do 10 cm) susz gałęziowy; obecność pojedynczych drobnych zawieszonych, złamanych gałęzi w koronie (o średnicy do 10 cm); zakres cechy zazwyczaj może być ograniczony poprzez podstawowe zabiegi (np. usunięcie suszu gałęziowego, cięcia redukujące koronę), bez potrzeby wykonywania specjalistycznych prac.

- 3 osłabiona - rozkład lub utrata do połowy korzeni szkieletowych; nienaturalne pochylenie drzewa z oznakami wzrostu kompensacyjnego; rozkład i uszkodzenia obejmujące nie więcej niż połowę przekroju poprzecznego pnia; występowanie pojedynczych owocników gatunków grzybów powodujących osłabienie stabilności drzewa, występujące na nabiegach korzeniowych, u podstawy pnia i na pniu; osłabione rozwidlenia głównych konarów; susz gałęziowy i konarowy znaczący, obejmujący do 50% korony; obecność kilku cech na wczesnym etapie rozwoju; zakres cechy może wymagać wykonania specjalistycznych prac ograniczających ryzyko (cięcia techniczne, wiązania itp.).
  - 4 mocno osłabiona - rozkład lub utrata powyżej połowy korzeni szkieletowych; rozkład i uszkodzenia obejmujące więcej niż połowę przekroju poprzecznego pnia; niedawne pochylenie drzewa z oznakami utraty stabilności korzeni w gruncie; masowy pojaw owocników grzybów na nabiegach korzeniowych, wokół pnia, na pniu lub na głównych konarach; rozległe i liczne występowanie ubytków na pniu i w głównych konarach; obecność poważnych pęknięć na pniu i głównych konarach; poważne osłabienie rozwidleń głównych pni i konarów; susz gałęziowy i konarowy obejmujący powyżej 50% korony; obecność zawieszonych, złamanych dużych konarów w koronie; zakres cechy zazwyczaj może wymagać wykonania zabiegów specjalistycznych mogących znacząco osłabić całe drzewo i skrócić jego dalszą perspektywę życia (np. silna redukcja drzewa) – stanowić może alternatywę do usunięcia całego drzewa.
  - 5 krytyczna - stan drzewa stwarza bezpośrednie zagrożenie dla mienia lub życia i zdrowia ludzi; stabilizacja drzewa nie jest możliwa bez jego znaczącego uszkodzenia bądź zniszczenia, przy braku innej możliwości zabezpieczenia otoczenia drzewa; zakres cechy/defektu wymaga usunięcia drzewa – alternatywą może być pozostawienie tzw. świadka; często wymaga niezwłocznej interwencji.
6. Perspektywa życia wyraża potencjał drzewa do jego dalszego prawidłowego funkcjonowania, oceniana w oparciu o kondycję oraz stabilność drzewa:
- A - długoterminowa perspektywa - drzewo z przewidywaną długością życia i prawidłowym zachowaniem ogółu procesów życiowych przez co najmniej 10 lat.
  - B - krótkoterminowa (tymczasowa) perspektywa - drzewo z przewidywaną długością życia i prawidłowym zachowaniem ogółu procesów życiowych przez okres ok. 3–10 lat.
  - C - brak perspektywy - drzewo utraciło lub utraci żywotność w ciągu kolejnych 3 lat.

TABELA 7. ZESTAWIENIE DRZEW OBJĘTYCH PRZEGLĄDEM I ICH OCENA

Nr inw.	Gatunek	Faza rozwoju drzewa 1)	Stopień użytkowania 2)	Witalność 3)	Kondycja 4)	Stabilność 5)	Perspektywa 6)	OZNACZENIE W TERENIE	Nr działki
D1	modrzew europejski	ZNISZCZONE	CZĘSTE	5	5	5	C	POMARAŃCZOWY	8/2
D2	modrzew europejski	DOJRZAŁOŚĆ	CZĘSTE	5	5	5	C	POMARAŃCZOWY	8/2
D3	grab pospolity	DOJRZAŁOŚĆ	CZĘSTE	2	2	2	B	POMARAŃCZOWY	8/2
D4	lipa drobnolistna	ZNISZCZONE	CZĘSTE	5	5	5	C	POMARAŃCZOWY	8/2
D5	lipa drobnolistna	DOJRZAŁOŚĆ	CZĘSTE	2	2	2	A	ZIELONY	8/2
D6	grab pospolity	DOJRZAŁOŚĆ	CZĘSTE	2	2	2	B	ZIELONY	8/2
D7	grab pospolity	DOJRZAŁOŚĆ	CZĘSTE	1	2	2	A	ZIELONY	8/2
D8	jesion wyniosły	MŁODOŚĆ	CZĘSTE	2	2	2	B	ZIELONY	17/2
D9	jesion wyniosły	MŁODOŚĆ	CZĘSTE	2	2	2	B	ZIELONY	17/2
D10	lipa drobnolistna	DOJRZAŁOŚĆ	CZĘSTE	2	2	2	A	ZIELONY	17/2
D11	grab pospolity	DOJRZAŁOŚĆ	CZĘSTE	1	2	2	A	ZIELONY	17/2
D12	jesion wyniosły	MŁODOŚĆ	CZĘSTE	2	2	2	A	ZIELONY	17/2
D13	jesion wyniosły	MŁODOŚĆ	CZĘSTE	2	2	3	B	ZIELONY	17/2

D14	jesion wyniosły	MŁODO ŚĆ	CZĘSTE	1	1	1	A	ZIELONY	17/2
D15	lipa drobno- listna	ZNISZCZ ONE	CZĘSTE	5	5	5	C	POMARAŃCZOWY	8/2
D16	modrzew europejski	ZNISZCZ ONE	CZĘSTE	5	5	5	C	POMARAŃCZOWY	17/2

TABELA 8. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

D1		
D2		
D3		

TABELA 8. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

D4

D5

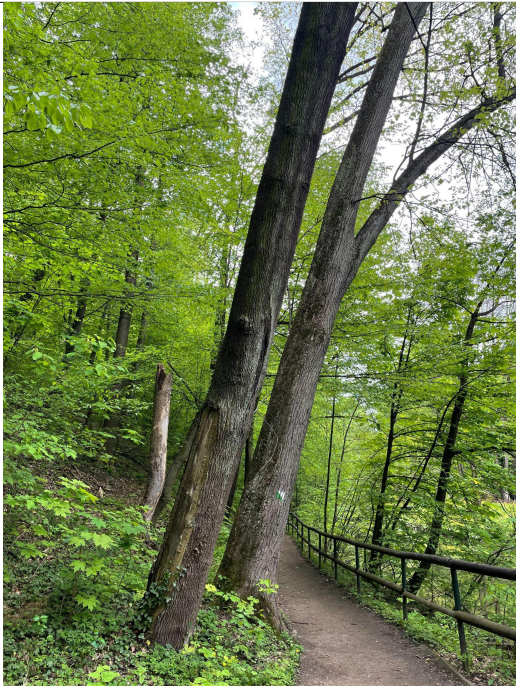
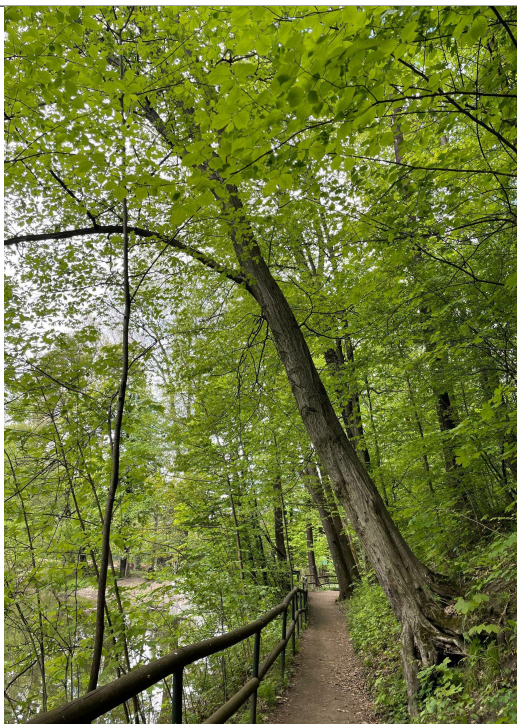

TABELA 8. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

D6

D7

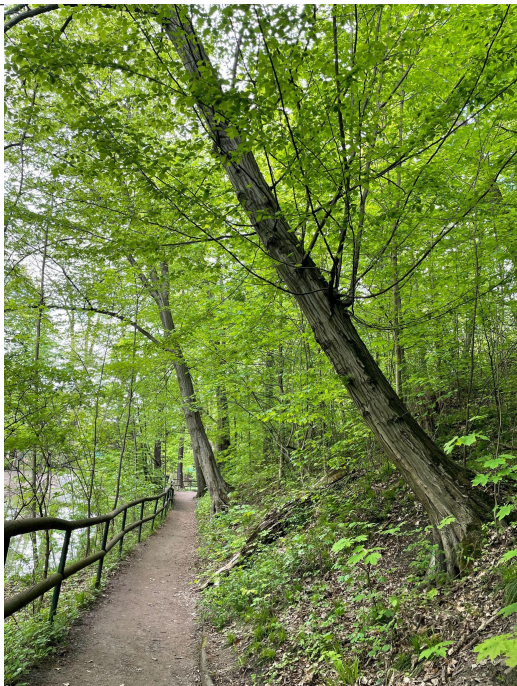

TABELA 8. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

D8
D9

D10

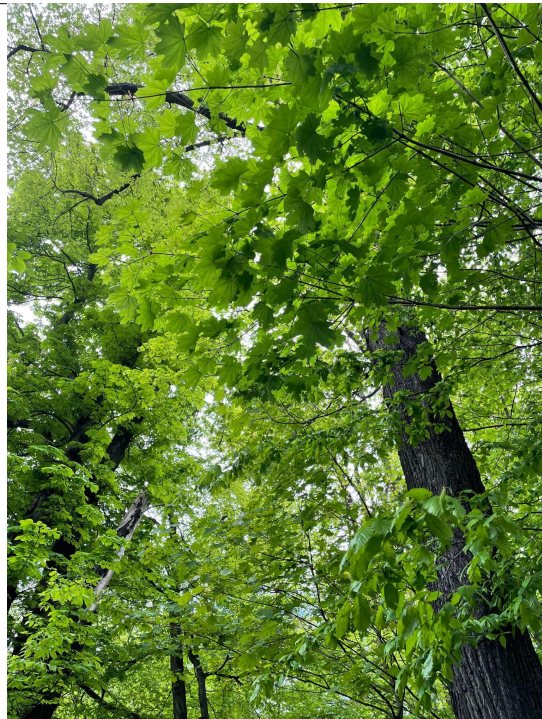
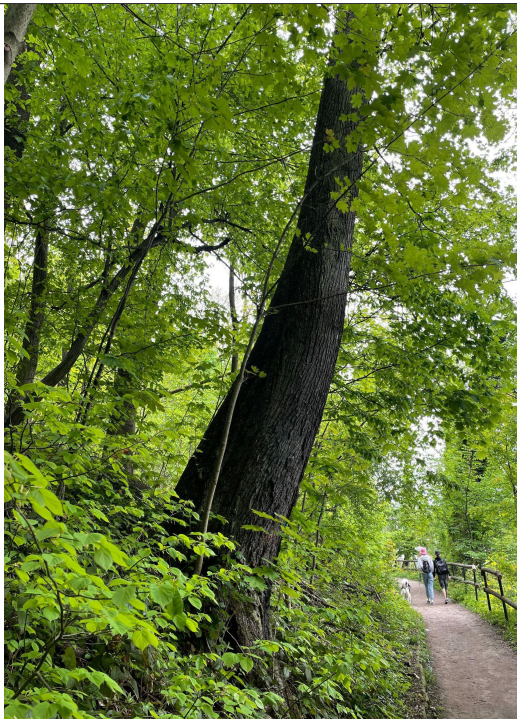

TABELA 8. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

D11

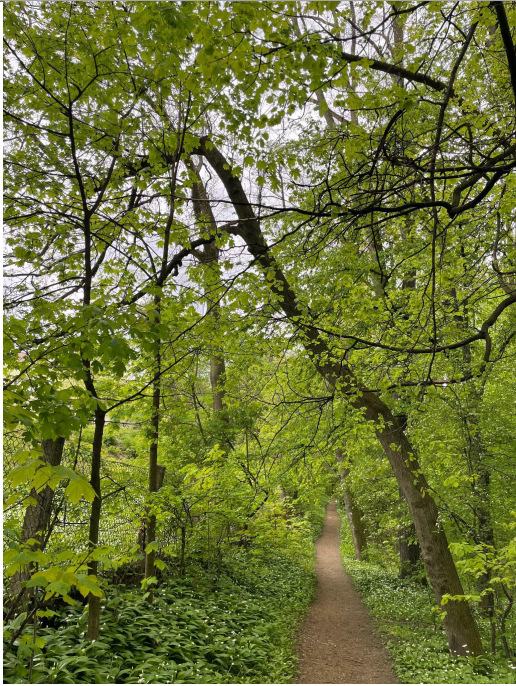
D12
D13

TABELA 8. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

D14

D15

TABELA 8. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

D16

TABELA 9. ZALECENIA WYNIKAJĄCE Z PRZEGLĄDU DRZEW					
Nr inw.	Gatunek	Rodzaj prac	Pilność 1)	Cykliczność	Nr działki
D1	modrzew europejski	rozciąć drzewo w miejscu ścieżki by umożliwić przejście	1	jednorazowo	8/2
D2	modrzew europejski	pochylone bardzo mocno w stronę ścieżki, rozważyć usunięcie	2	jednorazowo	8/2
D3	grab pospolity	drzewo mocno pochylone w stronę ścieżki, posusz, na drzewie opierają się konary co może wpłynąć na stabilność, rozważyć usunięcie	2	jednorazowo	8/2
D4	lipa drobnolistna	uszkodzenie powierzchniowe, próchnica, brak korony, mocno pochylone nad ścieżką, rozważyć usunięcie	2	jednorazowo	8/2
D5	lipa drobnolistna	pochylone w stronę ścieżki, rozważyć usunięcie	2	jednorazowo	8/2
D6	grab pospolity	pochylone w stronę ścieżki, próchnica, rozważyć usunięcie	2	jednorazowo	8/2
D7	grab pospolity	drzewo mocno pochylone nad ścieżką, do obserwacji	3	Co 6 miesięcy	8/2
D8	jesion wyniosły	drzewo mocno pochylone nad ścieżką, do obserwacji	3	Co 6 miesięcy	17/2
D9	jesion wyniosły	drzewo mocno pochylone nad ścieżką, do obserwacji	3	Co 6 miesięcy	17/2
D10	lipa drobnolistna	drzewo mocno pochylone nad ścieżką, do obserwacji	3	Co 6 miesięcy	17/2
D11	grab pospolity	drzewo mocno pochylone nad ścieżką, do obserwacji	3	Co 6 miesięcy	17/2
D12	jesion wyniosły	drzewo mocno pochylone nad ścieżką, do obserwacji	3	Co 6 miesięcy	17/2

D13	jesion wyniosły	drzewo mocno pochylone nad ścieżką, ze względów bezpieczeństwa wycięcie	1	jednorazowo	17/2
D14	jesion wyniosły	drzewo mocno pochylone nad ścieżką, do obserwacji	3	Co 6 miesięcy	17/2
D15	lipa drobnolistna	spróchniały pień bez korony, skrócić do 3 m	1	jednorazowo	8/2
D16	modrzew europejski	spróchniały pień bez korony, skrócić do 3 m	1	jednorazowo	17/2

1. Pilność:

1 - natychmiast - zabiegi do natychmiastowej realizacji (niezwłocznie)

2 - bardzo pilne - zrealizować w ciągu 1–3 miesięcy.

3 - umiarkowanie pilne - zrealizować w ciągu 3–12 miesięcy

4 - niepilne - zrealizować w ciągu 6–24 miesięcy

UWAGA: Ze względu na dużą dynamikę zmian zachodzących w terenie, które zaobserwowano podczas prowadzonych prac terenowych, należy kontrolować stan drzew cyklicznie. Drzewa wiekowe, a w szczególności kasztanowce rosnące wzdłuż koryta rzeki należy monitorować, a konieczne prace pielęgnacyjne dla bezpieczeństwa ludzi i mienia przeprowadzać na bieżąco.

1.8 UWAGI

Niniejszy załącznik do opracowania przyrodniczego należy traktować jako uzupełnienie opisu głównego i traktować całościowo wraz z częścią graficzną. Wytyczne do realizacji zostały opracowane w opisie głównym.

- LEGENDA:**
- granica rezerwatu "Lasek Miejski nad Puńcówką"
  - granica użytku ekologicznego "Łęg nad Puńcówką"
  - granica wybranych działek przyległych objętych opracowaniem
  - ▲ wejście na teren opracowania
- komunikacja:**
- ścieżki na terenie rezerwatu "Lasek Miejski nad Puńcówką" - udostępnione do ruchu pieszego w zarządzeniu - do utrzymania
  - przeđepty na terenie rezerwatu "Lasek Miejski nad Puńcówką" - do likwidacji
  - X ścieżki/przeđepty do likwidacji
  - miejsca powierzchni badawczych
- zieleni - gospodarka:**
- D50 drzewa istniejące w średnim stanie
  - D50 drzewa istniejące w złym stanie
  - ▭ gęste podrosty zacierające (P1 - P6) - do przerzedzenia
  - ▭ obszary z dominacją rdestowca ostrokończystego (1A) - usunięcie
  - ▭ obszary z dominacją jeżyny gruczołowatej (1B - 1E) - zacinienie
  - ▭ obszar z dominacją bzu czarnego (1F) - usunięcie
  - ▭ obszary występowania śnieguliczki (1G) - usunięcie
  - ▭ obszary występowania cieszyńki - ochrona
  - ▭ obszary występowania czosnku - ochrona
- projektowane nasadzenia:**
- + lipa drobnolistna
  - + olsza czarna
  - + klon polny
  - + grab pospolity
  - + buk pospolity
  - głóg jednoszyjkowy
  - dereń jadalny
  - ▨ bluszcz pospolity
  - ▨ kopytnik pospolity
  - ▭ żywopłot naturalny z grabu pospolitego (2B, 2C, 2F)
  - ▭ żywopłot z grabu pospolitego poza terenem objętym opracowaniem (2A)
  - ▭ punktowe nasadzenia uzupełniające (2D)
  - x nasadzenia zacierające jeżynę gruczołowatą - trzmielina pospolita (6A, 6B, 6C)
  - x nasadzenia zacierające rdestowca ostrokończystego - olsza szara (6D)
  - x - wierzbina krucha (6E)
  - x - czeremcha (6F)
  - miejsca składowania urobku drzewnego w przyzmac
  - 2E - nasadzenia wzdłuż wschodniej granicy rezerwatu - blokada przeđeptu
  - 3A - nasadzenia wzdłuż wschodniego brzegu Młynówki
  - 4A - projekt nasadzeń "Ekotonowych" - szczegóły rys. P_D_1
- Nasadzenia regulujące ciągi komunikacyjne:**
- 5A - szczegóły rys. P_D_2
  - 5B - szczegóły rys. P_D_3
  - 5C - szczegóły rys. P_D_4
  - 5D - szczegóły rys. P_D_5
  - 5E - szczegóły rys. P_D_6
  - 5F - szczegóły rys. P_D_7
- UWAGA:** Zaznaczone obszary występowania gatunków chronionych wskazują lokalizację o największym zagęszczeniu, nie wykluczają się występowania roślin w innych miejscach na terenie opracowania.

Niniejsza mapa została wykonana bez ustalenia obciążenia dotyczących służebności gruntowych. Nowejsza mapa zawiera w swojej treści projektowane sieci uzbrojenia terenu uzgodnione w ZUDP.

Nie wyklucza się istnienia w terenie innych nie wykazanych na niniejszej mapie urządzeń podziemnych, które nie były zgłoszone do inwentaryzacji lub o których brak jest informacji w istniejących branżach.

Granice przedmiotowych działek nie były analizowane. Niniejsza mapa może służyć do projektowania budynków i budowli zgodnie z przepisami prawa budowlanego.

Na przedmiotowym terenie nie obowiązują MPZP. Przedmiotowe działki są objęte rezerwatem ścisłym.

sekcja nr 6.118.26.19.14 - 12 - 14 - 23 - 12 - 21 - 14.43 - 14.34	
MAPA DO CELÓW PROJEKTOWYCH SKALA 1:500	
Ukr. 10/2023	objekt: dz. nr 17/2 obr. 0054 - 8/2 obr. 0055
ID: GK06640.111.2023	Miasto: Cieszyń 240301 i Cieszyń Obręb: 0054, 0055
Planom odniesienia: PL-EVRP2007-NH	Mapa zgodna ze stanem w terenie na MARZEC 2023 r.
Układ współrzędnych: 2000	Trójmiejski Urząd Geodezyjno-Kartograficzny ul. Piłsudskiego 73/83 40-002 Katowice tel. 71 324 52 53 REGON 522799028
	Wykonano: 17.03.2023 r. 17.03.2023 r. GEODETA UPRAWNIONY WSP. OS. NR 18392

	Funkcja	Imię i nazwisko	Nr uprawnień	Podpis
	Główny projektant / Korespondent	mgr inż. Szymon Kita	SKL4919/PBK/16	
PRIMTECH Szymon Kita	Projekt zrealizacji / Architekt krajoznawczy	mgr inż. arch. kraj. Katarzyna Wajda-Hmitla		
	Projekt zrealizacji / Architekt krajoznawczy	mgr inż. arch. kraj. Agnieszka Krasuska		
tel: 506-340-000 www.primtech.pl	Lokalizacja: dz. nr 17/2 obr. 54 i fragment dz. nr 8/2 obr. 55, ew. 240301_1 CIESZYŃ			
Investor: GMINA CIESZYŃ UL. RYNEK 1 43-400 CIESZYŃ	Nazwa projektu/Cieki: PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGLYCH			
Data: maj 2023 r.	Nazwa rysunku: PLAN - INWENTARYZACJA I PROJEKT	Faza proj.: OPRACOWANIE PRZYRODNICZE	Nr rysunku: P P 1	Nr egz.: 1
	Skala: 1:1000			

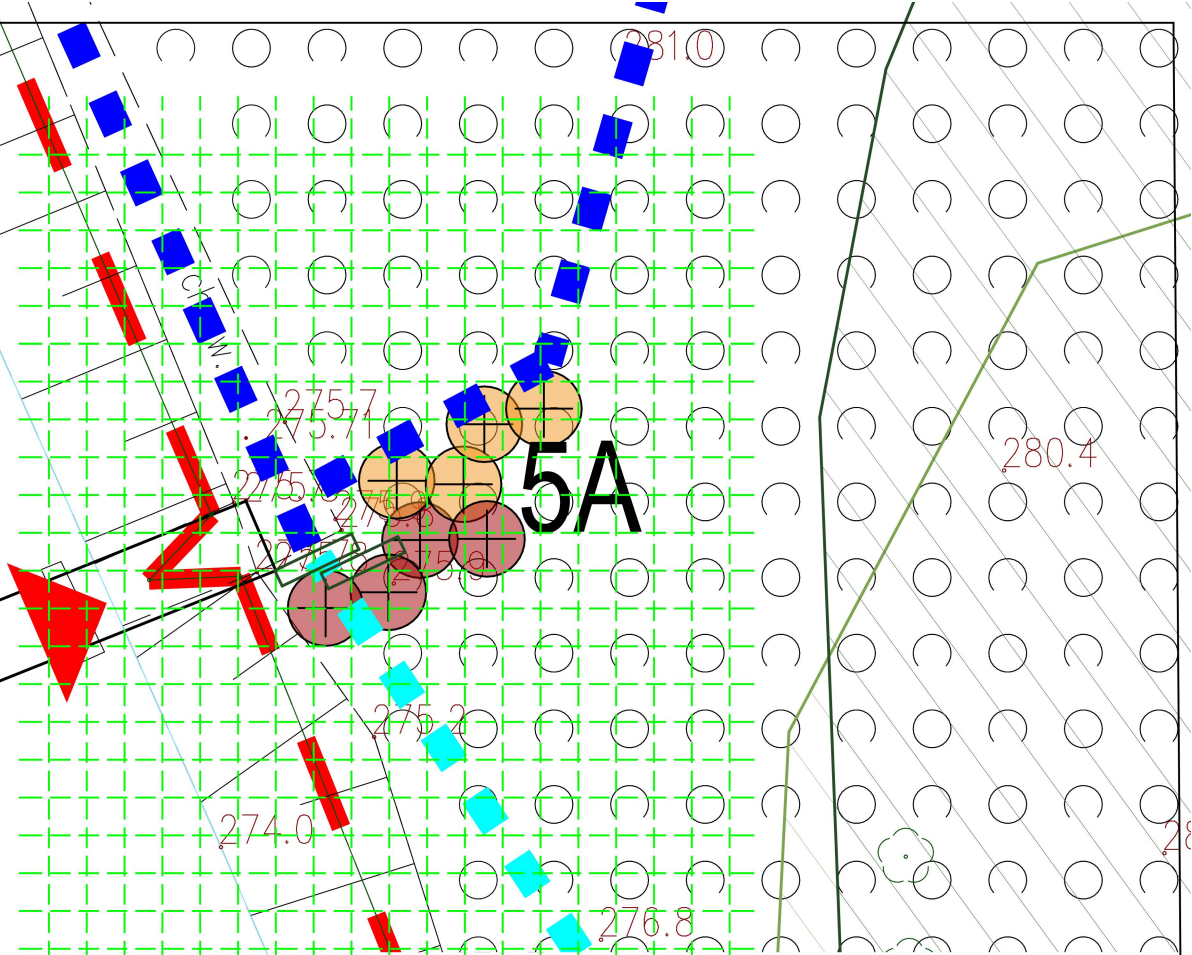

LEGENDA:

- granica rezerwatu "Lasek Miejski nad Puńcówką"
- wejście na teren opracowania
- ścieżki na terenie rezerwatu "Lasek Miejski na Puńcówką" udostępnione do ruchu pieszego - do utrzymania
- przedepty na terenie rezerwatu "Lasek Miejski na Puńcówką" - do likwidacji
- siatka 1x1m
- glóg jednoszyjkowy / 4 szt.
- dereń jadalny / 4 szt.

PRIMTECH Szymon Kita
tel: 506-340-000
www.primtech.pl

Inwestor:
GMINA CIESZYN
UL. RYNEK 1
43-400 CIESZYN

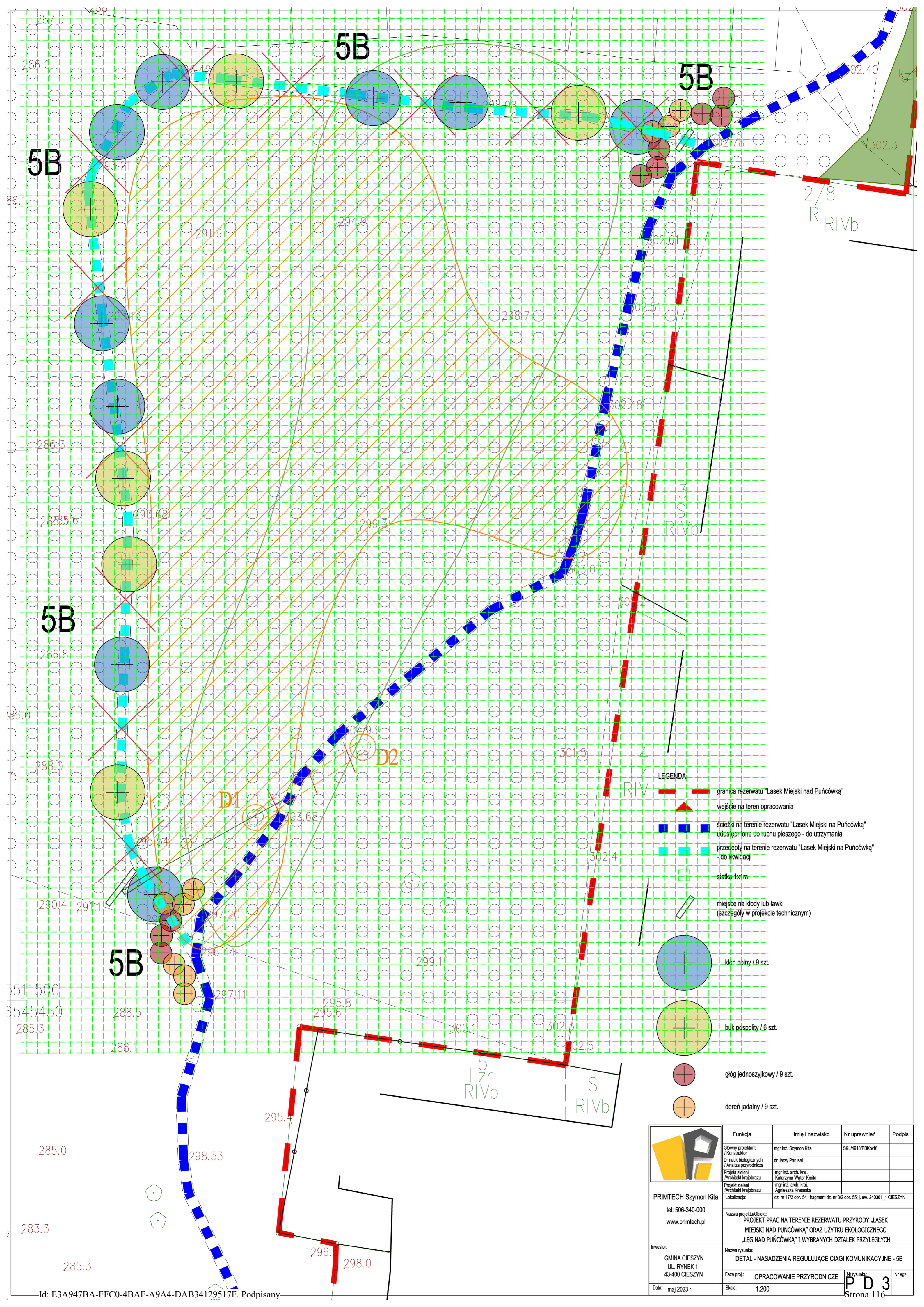
Data: maj 2023 r

Funkcja	Imię i nazwisko	Nr uprawnień	Podpis
Główny projektant / Konstruktor	mgr inż. Szymon Kita	SKL/4918/PBKb/16	
Dr nauk biologicznych / Analiza przyrodnicza	dr Jerzy Parusel		
Projekt zieleni / Architekt krajobrazu	mgr inż. arch. kraj. Katarzyna Wątor-Kmita		
Projekt zieleni / Architekt krajobrazu	mgr inż. arch. kraj. Agnieszka Krasuska		
Lokalizacja:	dz. nr 17/2 obr. 54 i fragment dz. nr 8/2 obr. 55; j. ew. 240301_1 CIESZYN		
Nazwa projektu/Obiekt:	PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGLYCH		
Nazwa rysunku:	DETAL - NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5A		
Faza proj.:	OPRACOWANIE PRZYRODNICZE	Nr rysunku:	Nr egz.:

P D 2

Skala: 1:200

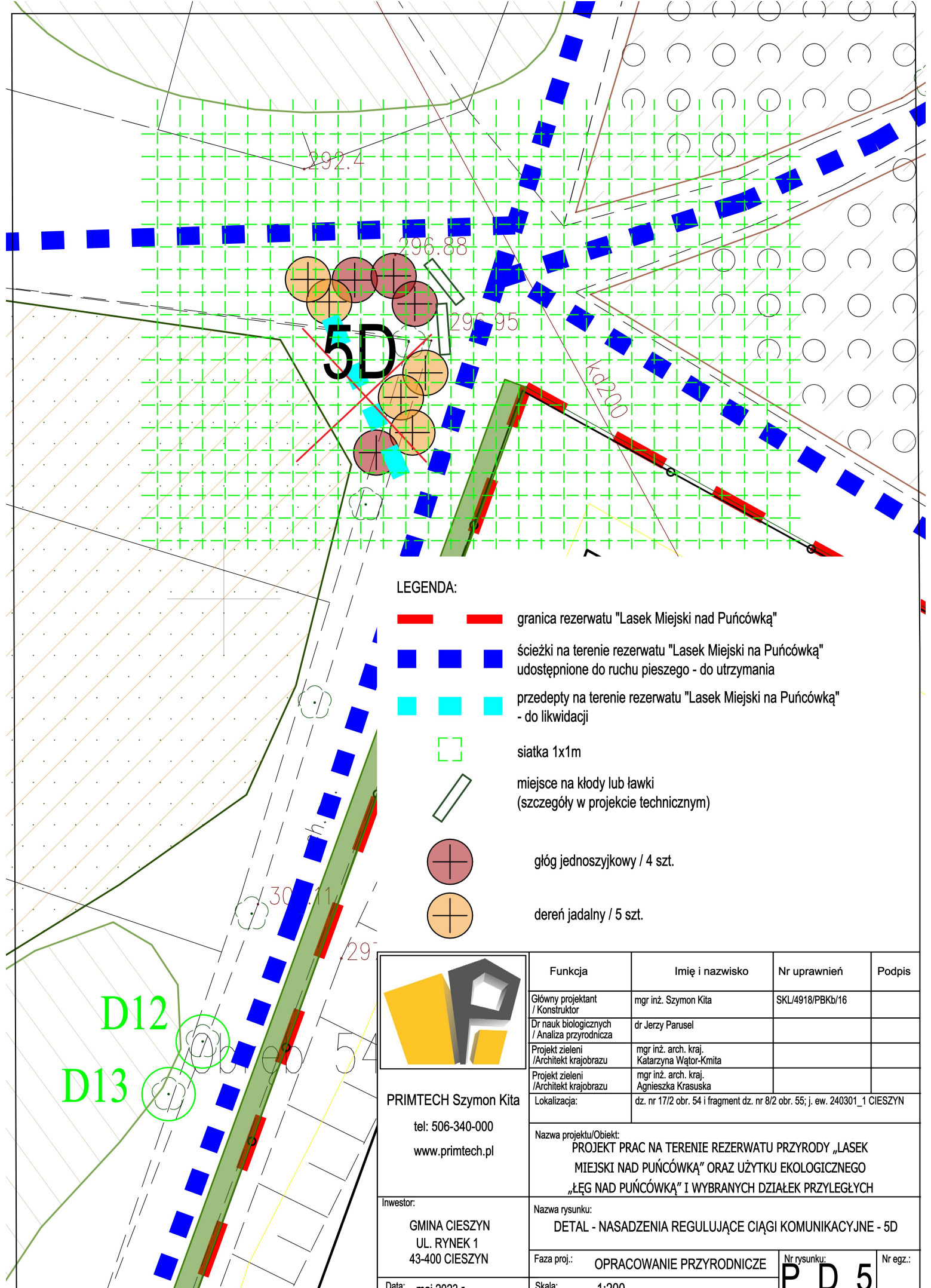

- LEGENDA**
- granica rezerwatu "Lasek Miejski nad Puńcówką"
  - wejście na teren opracowania
  - ścieżki na terenie rezerwatu "Lasek Miejski nad Puńcówką" udostępnione do ruchu pieszego - do utrzymania
  - przełęczy na terenie rezerwatu "Lasek Miejski nad Puńcówką" - do likwidacji
  - siatka 1x1m
  - miejsce na kłody lub ławki (szczegóły w projekcie technicznym)
  - kłon polny / 9 szt.
  - buk pospolity / 6 szt.
  - glóg jednoszyjkowy / 9 szt.
  - dereń jadalny / 9 szt.

	Funkcja	Imię i nazwisko	Nr uprawnień	Podpis
	Główny projektant / Konstruktor	mgr inż. Szymon Kita	SKL4918/PBK/16	
	Pracownik biologicznych / Analiza przyrodnicza	dr Jerzy Panusel		
	Projekt zieleni / Architekt krajobrazu	mgr inż. arch. kraj. Katarzyna Wątor-Kmita		
	Projekt zieleni / Architekt krajobrazu	mgr inż. arch. kraj. Agnieszka Krasuska		
	Lokalizacja:	dz. nr 17/2 obr. 54 i fragment dz. nr 8/2 obr. 55; j. ew. 240301_1 CIESZYN		
tel: 506-340-000 www.primtech.pl	Nazwa projektu/Objekt: PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGLYCH			
Inwestor: GMINA CIESZYN UL. RYNEK 1 43-400 CIESZYN	Nazwa rysunku: DETAL - NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5B			Nr egz.: P D 3
Data: maj 2023 r.	Faza proj.: OPRACOWANIE PRZYRODNICZE	Nr rysunku: P D 3	Strona 116	
	Skala: 1:200			

LEGENDA:

-   granica rezerwatu "Lasek Miejski nad Puńcówką"
-   ścieżki na terenie rezerwatu "Lasek Miejski na Puńcówką" udostępnione do ruchu pieszego - do utrzymania
-   przedepty na terenie rezerwatu "Lasek Miejski na Puńcówką" - do likwidacji
- siatka 1x1m
- miejsce na kłody lub ławki (szczegóły w projekcie technicznym)
- glóg jednoszyjkowy / 4 szt.
- dereń jadalny / 5 szt.

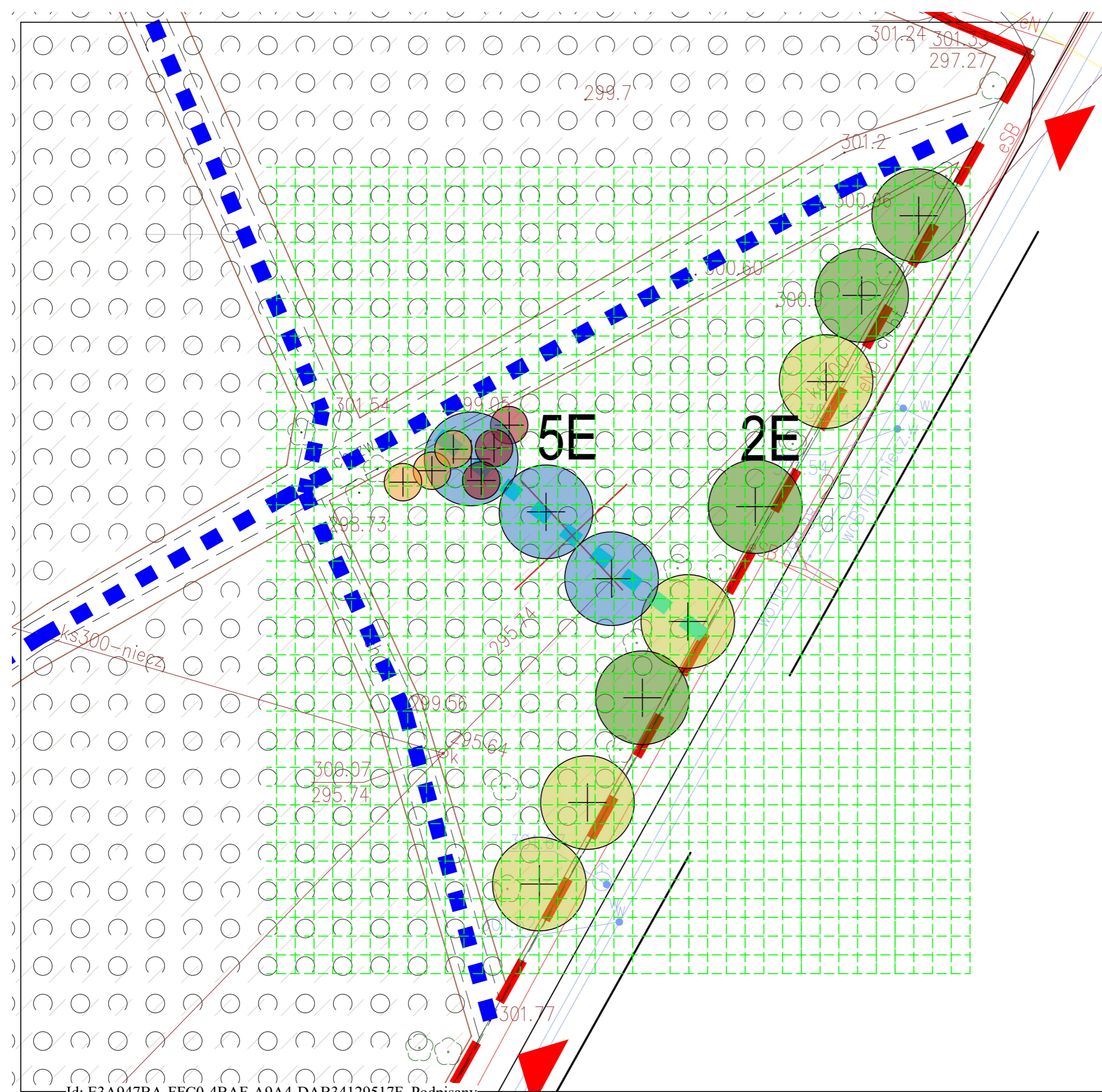
PRIMTECH Szymon Kita
 tel: 506-340-000
 www.primtech.pl

Inwestor:
 GMINA CIESZYŃ
 UL. RYNEK 1
 43-400 CIESZYŃ

Data: maj 2023 r

Funkcja	Imię i nazwisko	Nr uprawnień	Podpis
Główny projektant / Konstruktor	mgr inż. Szymon Kita	SKL/4918/PBKb/16	
Dr nauk biologicznych / Analiza przyrodnicza	dr Jerzy Parusel		
Projekt zieleni / Architekt krajobrazu	mgr inż. arch. kraj. Katarzyna Wator-Kmita		
Projekt zieleni / Architekt krajobrazu	mgr inż. arch. kraj. Agnieszka Krasuska		
Lokalizacja:	dz. nr 17/2 obr. 54 i fragment dz. nr 8/2 obr. 55; j. ew. 240301_1 CIESZYŃ		
Nazwa projektu/Obiekt: PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGLYCH			
Nazwa rysunku: DETAL - NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5D			
Faza proj.:	OPRACOWANIE PRZYRODNICZE	Nr rysunku:	Nr egz.:
		P D 5	

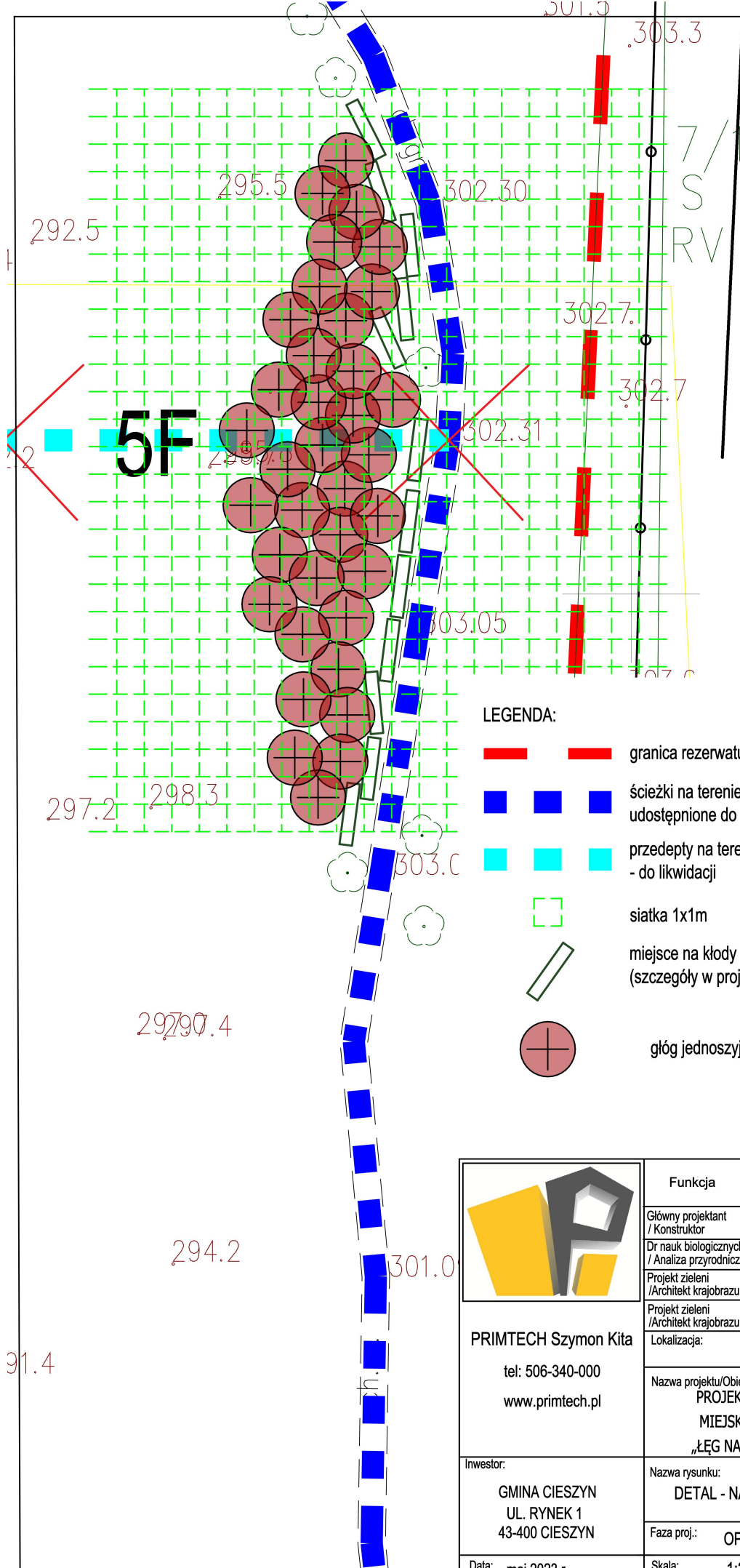

- LEGENDA:**
- granica rezerwatu "Lasek Miejski nad Puńcówką"
  - wejście na teren opracowania
  - ścieżki na terenie rezerwatu "Lasek Miejski na Puńcówką" udostępnione do ruchu pieszego - do utrzymania
  - przeđepty na terenie rezerwatu "Lasek Miejski na Puńcówką" - do likwidacji
  - siatka 1x1m
  - klon polny / 3 szt.
  - głóg jednoszyjkowy / 3 szt.
  - dereń jadalny / 3 szt.

	Funkcja	Imię i nazwisko	Nr uprawnień	Podpis
	Główny projektant / Konstruktor	mgr inż. Szymon Kita	SKL/4918/PBKb/16	
PRIMTECH Szymon Kita tel: 506-340-000 www.primtech.pl	Dr nauk biologicznych / Analiza przyrodnicza	dr Jerzy Parusel		
	Projekt zieleni / Architekt krajobrazu	mgr inż. arch. kraj. Katarzyna Wątor-Kmita		
Inwestor: GMINA CIESZYN UL. RYNEK 1 43-400 CIESZYN	Projekt zieleni / Architekt krajobrazu	mgr inż. arch. kraj. Agnieszka Krasuska		
	Lokalizacja:	dz. nr 17/2 obr. 54 i fragment dz. nr 8/2 obr. 55; j. ew. 240301_1 CIESZYN		
Data: maj 2023 r.	Nazwa projektu/Obiekt: PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGLYCH			
	Nazwa rysunku: DETAL - NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5E			
	Faza proj.:	OPRACOWANIE PRZYRODNICZE	Nr rysunku:	P D 6
	Skala:	1:200	Nr egz.:	

LEGENDA:

-   granica rezerwatu "Lasek Miejski nad Puńcówką"
-   ścieżki na terenie rezerwatu "Lasek Miejski na Puńcówką" udostępnione do ruchu pieszego - do utrzymania
-   przedepty na terenie rezerwatu "Lasek Miejski na Puńcówką" - do likwidacji
- siatka 1x1m
- miejsce na kłody lub ławki (szczegóły w projekcie technicznym)
- glóg jednoszyjkowy / 36 szt.

PRIMTECH Szymon Kita
tel: 506-340-000
www.primtech.pl

Inwestor:
GMINA CIESZYŃ
UL. RYNEK 1
43-400 CIESZYŃ

Data: maj 2023 r

Funkcja	Imię i nazwisko	Nr uprawnień	Podpis
Główny projektant / Konstruktor	mgr inż. Szymon Kita	SKL/4918/PBKb/16	
Dr nauk biologicznych / Analiza przyrodnicza	dr Jerzy Parusel		
Projekt zieleni / Architekt krajobrazu	mgr inż. arch. kraj. Katarzyna Wątor-Kmita		
Projekt zieleni / Architekt krajobrazu	mgr inż. arch. kraj. Agnieszka Krasuska		
Lokalizacja:	dz. nr 17/2 obr. 54 i fragment dz. nr 8/2 obr. 55; j. ew. 240301_1 CIESZYŃ		
Nazwa projektu/Obiekt: PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD PUŃCÓWKĄ” ORAZ UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „ŁĘG NAD PUŃCÓWKĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGLYCH			
Nazwa rysunku: DETAL - NASADZENIA REGULUJĄCE CIĄGI KOMUNIKACYJNE - 5F			
Faza proj.:	OPRACOWANIE PRZYRODNICZE	Nr rysunku:	Nr egz.:
Skala: 1:200		P D 7	

II. OPRACOWANIE PRZYRODNICZE
- PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD OLZĄ”
I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH

Spis treści

II. OPRACOWANIE PRZYRODNICZE.....	1
1 OPIS	2
1.1 ANALIZA TERENU – REZERWAT PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD OLZĄ”	2
1.1.1 DANE PODSTAWOWE	2
1.1.2 POŁOŻENIE.....	2
1.1.3 OCHRONA.....	3
1.2 ZAKRES OPRACOWANIA PRZYRODNICZEGO DLA REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD OLZĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGŁYCH.....	4
1.3 ZASIĘG TERYTORIALNY PRZEDSIĘWZIĘCIA.....	4
1.4 PROJEKT KSZTAŁTOWANIA ZIELENI ISTNIEJĄCEJ.....	4
1.4.1 PROJEKT KSZTAŁTOWANIA WŁAŚCIWEGO SKŁADU GATUNKOWEGO ORAZ WŁAŚCIWYCH WARUNKÓW SIEDLISKOWYCH DLA CIESZYNIANKI WIOSENNEJ	4
1.5 PROJEKT NASADZEŃ.....	5
1.5.1 PROJEKT NASADZEŃ ZACIENIAJĄCYCH GATUNKI EKSPANSYWNE.....	5
1.6 PROJEKT PIELĘGNACJI DRZEWOSTANU PRZY CIĄGACH PIESZYCH.....	5
1.7 UWAGI	16

1 OPIS

1.1 ANALIZA TERENU – REZERWAT PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD OLZĄ”

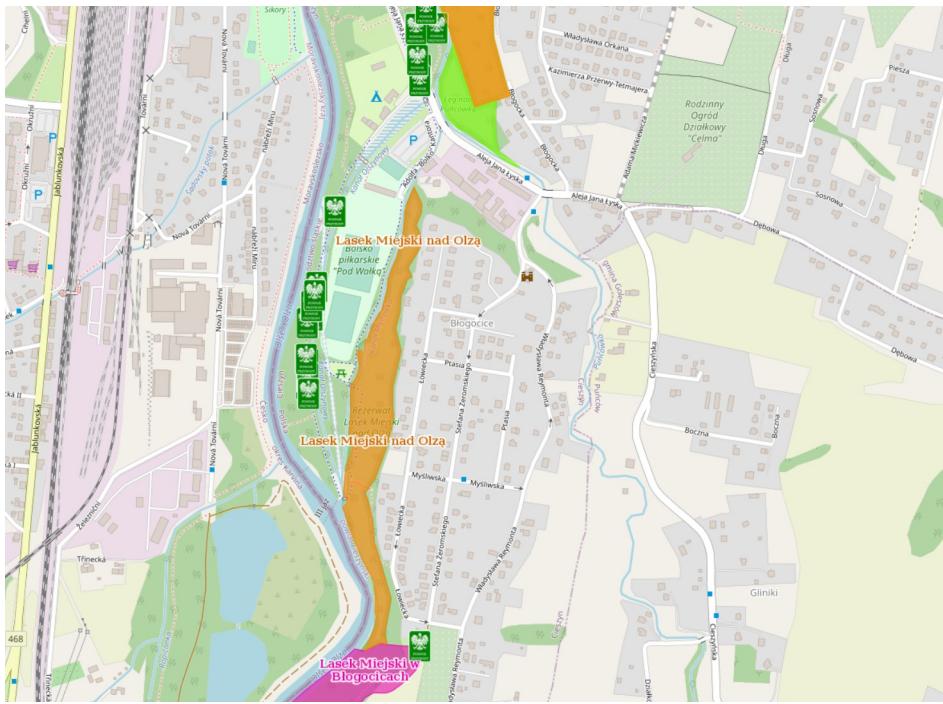
Rezerwat florystyczny, częściowy, utworzony w 1961 roku, obejmuje wąski pas lasu liściastego o powierzchni 4,08 ha, rosnącego na prawym, stromym zboczu doliny Olzy, w południowym krańcu miasta. Teren został objęty ochroną rezerwatową dla zachowania populacji cieszyńnianki wiosennej oraz fragmentu grądu o pochodzeniu naturalnym z lipą, dębem, grabem, klonem zwyczajnym i polnym oraz jaworem. W podszyciu występują: bez czarny, dereń, leszczyna, głogi. W runie obok cieszyńnianki bardzo licznie rosną obrazki alpejskie oraz szereg gatunków typowo grądowych – m.in. przytulia Schulteza. Spośród roślin podlegających ochronie w lasku tym występują: śnieżyczka przebiśnieg, kruszczyk szerokolistny. Rezerwat przylega do obszarów zabudowanych i jest poddany silnej antropopresji (miejscami daleko posunięta dewastacja niektórych fragmentów lasu).

1.1.1 DANE PODSTAWOWE

NAZWA	Lasek Miejski nad Olzą
DATA USTANOWIENIA:	8.11.1961 r.
POWIERZCHNIA [ha]:	4,08
RODZAJ REZERWATU:	leśny
TYP REZERWATU:	florystyczny
PODTYP REZERWATU:	roślin zielnych i krzewinek
TYP EKOSYSTEMU:	Leśny i borowy
PODTYP EKOSYSTEMU:	lasów górskich i podgórskich
AKT PRAWNY	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 21 października 1961 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody; M.P. z 1961 r. Nr 84, poz. 352

1.1.2 POŁOŻENIE

PAŃSTWO:	Polska
WOJEWÓDZTWO:	śląskie

POWIAT:	cieszyński
GMINA:	Cieszyn (gmina miejska)
MEZOREGION:	Pogórze Śląskie
OPIS GRANICY LUB POŁOŻENIA:	W skład rezerwatu wchodzi działki ewidencyjne o numerach: 16, 17 i 59 położone w jednostce ewidencyjnej Cieszyn, obrębie ewidencyjnym 61 oraz obszar oznaczony w planie urządzenia lasu Nadleśnictwa Ustroń na dzień 1 stycznia 1998 r. - jako oddział leśny 103x obrębu Hażlach.
OBIEKT NA MAPIE:	 <p>Teren rezerwatu oznaczony na mapie kolorem pomarańczowym. Źródło mapy: https://geoserwis.gdos.gov.pl/</p>

1.1.3 OCHRONA

OPIS CELÓW OCHRONY:	Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu mieszanego o charakterze pierwotnym oraz stanowiska cieszynianki wiosennej.
OBOWIĄZUJĄCE ZADANIA OCHRONNE:	Zarządzenie Nr 16/2016 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 14 czerwca 2016 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Lasek Miejski nad Olzą; <u>Obowiązywało do 2021-06-13 r.</u>
POWIERZCHNIA OCHRONY ŚCISŁEJ (Z AKTU) [ha]:	4,08
ZARZĄDZANIE:	Regionalny Konserwator Przyrody w Katowicach

1.2 ZAKRES OPRACOWANIA PRZYRODNICZEGO DLA REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD OLZĄ” I WYBRANYCH DZIAŁEK PRZYLEGLYCH

Projekt obejmuje:

- analiza dostępnych dokumentów dotyczących terenu;
- analiza zasięgu cieszynianki wiosennej wraz z szczegółowym badaniem
- analizę zasięgu czosnku niedźwiedziego;
- analizę zasięgu rdestowca;
- projekt usunięcia gatunków obcych, w tym inwazyjnych – rdestowiec i niecierpek;
- przegląd drzewostanu.

1.3 ZASIĘG TERYTORIALNY PRZEDSIĘWZIĘCIA

Przedsięwzięcie będzie realizowane na obszarach objętych formami ochrony przyrody na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:

- rezerwat przyrody „Lasek Miejski nad Olzą” (działki nr 19, 43 i 59 obr. 61, własność – Skarb Państwa, zarząd – PGL „Lasy Państwowe”, Nadleśnictwo Ustroń; działki nr 16 i 17 obr. 61, własność – Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg; dz. nr 59 obr. 61 – własność Skarb Państwa);

Ponadto przedsięwzięcie obejmie następujące działki położone poza granicami ww. obszarów chronionych o łącznej powierzchni 13771 m², w tym:

- działki nr 12, 15, 18, 20/10, 20/26, 20/28, 20/30, 20/32, 20/34 i 45/51 obr. 61, własność Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg;
- działka nr 58 obr. 61, własność – Skarb Państwa, zarząd – Spółka Wodna dla utrzymania Młynówki Cieszyńskiej.

1.4 PROJEKT KSZTAŁTOWANIA ZIELENI ISTNIEJĄCEJ

Na terenie rezerwatu występują ekspansywne gatunki obce, które wypierają rodzimą florę i uniemożliwiają właściwy jej rozwój. Również poprawa warunków siedliskowych świetlnych jest niezbędnym zabiegiem ochronnym. Wszelkie planowane zabiegi kształtowania zieleni są konieczne dla zachowania, a w niektórych miejscach odtworzenia charakteru rezerwatu.

1.4.1 PROJEKT KSZTAŁTOWANIA WŁAŚCIWEGO SKŁADU GATUNKOWEGO ORAZ WŁAŚCIWYCH WARUNKÓW SIEDLISKOWYCH DLA CIESZYNIANKI WIOSENNEJ

Na terenie rezerwatu występują gatunki inwazyjne i dominujące, które stanowią zagrożenie dla gatunków objętych ochroną. Do gatunków tych należą rdestowce *Reynoutria* sp. Poniższe zestawienie gatunków inwazyjnych i dominujących występujących w terenie, jest uzupełnione lokalizacją na załączonej mapie. Projekt kształtowania właściwych warunków siedliskowych (głównie świetlnych), przede wszystkim z uwagi na wymagania i stan populacji cieszynianki wiosennej *Hacquetia epipactis* oraz ograniczenie możliwości wnikania gatunków synantropijnych i światłolubnych poprzez: usunięcie lub przerzedzenie populacji gatunków ekspansywnych.

TABELA 1. ZESTAWIENIE GATUNKÓW INWAZYJNYCH I EKSPANSYWNYCH				
Obszar	Gatunek	Ilość [m2]	Zabiegi w pierwszym roku	Zabiegi w drugim roku odrostów (kontynuować w kolejnych latach w razie potrzeby)
1A	Rdestowiec ostrokończysty	455	1. Koszenie 100%: <ul style="list-style-type: none"> • 4 x wiosną (V-VI), • 3 x jesienią (VIII-XI) 2. Wykonanie nasadzeń zacieniających zgodnie z projektem	1. Koszenie 100%: <ul style="list-style-type: none"> • 4 x wiosną (V-VI), • 3 x jesienią (VIII-XI)

1.5 PROJEKT NASADZEŃ

1.5.1 PROJEKT NASADZEŃ ZACIENIAJĄCYCH GATUNKI EKSPANSYWNE

Projektowane nasadzenia należy wykonać po wycięciu rdestowca. Szczegóły sadzenia i pielęgnacji w opisie głównym opracowania przyrodniczego.

TABELA 2. ZESTAWIENIE PROJEKTOWANYCH NASADZEŃ DRZEW I KRZEWÓW				
Obszar	Gatunek	Wielkość sadzonki	Rozstawa	Ilość szt.
2A	Czeremcha zwyczajna	100-120 C3	20 szt./ar	91

1.6 PROJEKT PIELĘGNACJI DRZEWOSTANU PRZY CIĄGACH PIESZYCH

Wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych (cięć) drzew rosnących wzdłuż ciągów pieszych oraz granic rezerwatu, stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i mienia;

Podstawowa inspekcja drzew została przeprowadzona w oparciu o Standard inspekcji i diagnostyki drzew. Ocenę przeprowadzono w stanie bezlistnym drzew w marcu oraz w stanie ulistnionym w maju 2023 roku. Lokalizacja drzew poddanych ocenie została naniesiona na mapę do celów projektowych, każde drzewo dodatkowo jest identyfikowane poprzez numer odpowiadający numeracji w zestawieniu tabelarycznym. W tabeli podano nazwy rodzajowe i gatunkowe ocenianych drzew, fazę rozwoju drzewa oraz stopień użytkowania a także ocenę parametrów takich jak: witalność, kondycja, stabilność. W oparciu o kondycję i stabilność drzewa oceniono również perspektywę życia drzewa, która wyraża potencjał drzewa do jego dalszego prawidłowego funkcjonowania.

W zestawieniu tabelarycznym zastosowano ocenę następujących parametrów:

1. Intensywność użytkowania - uzależniona jest od natężenia ruchu i jest w każdym przypadku szacowana indywidualnie odpowiednio do charakterystyki terenu:
  - Brak - brak obecności człowieka w promieniu 1,5 wysokości drzewa, lub jego sporadyczna obecność.
  - Rzadkie - może występować przy drogach o niskim natężeniu ruchu, w parkach i ogrodach poza głównymi ścieżkami, w lasach miejskich itp.
  - Częste - dotyczy dróg o średnim natężeniu ruchu, ścieżek i szlaków dla pieszych i rowerzystów w parkach i ogrodach, obiektów sportowych, oraz okolic popularnych miejsc i obiektów przyciągających znaczną liczbę ludzi.
  - Ciągłe - dotyczy miejsc z najczęstszym użytkowaniem przez ludzi. Do tej kategorii należą centra miast, najczęściej uczęszczane drogi, miejsca bardzo często i regularnie odwiedzane przez ludzi. Ciągłość użytkowania nie polega na tym, że pod drzewem cały czas ktoś się znajduje, jednak ta obecność jest przez większość dnia.
2. Faza rozwoju drzewa: :
  - MŁODOŚĆ (drzewo młode) - charakteryzuje się silną dominacją wierzchołkową i przeważa wzrost na wysokość. Struktura korony może mieć charakter przejściowy pomiędzy koroną tymczasową i docelową (w przypadku konieczności utrzymania skrajni) i podlega zabiegom formowania korony. Zazwyczaj faza ta obejmuje okres do ok. 20 lat po posadzeniu.
  - DOJRZAŁOŚĆ (drzewo dojrzałe) - drzewo o stabilnej wysokości i objętości korony przy osłabionej dominacji wierzchołkowej. Struktura korony posiada stały charakter (brak korony tymczasowej). Drzewo osiągnęło lub jest bliskie osiągnięcia maksymalnych rozmiarów korony (z uwzględnieniem specyfiki gatunkowej, lokalizacji i siedliska).
  - SĘDZIWOŚĆ (drzewo sędziwe) - drzewo, które osiągnęło wyjątkowy wiek jako reprezentant swojego gatunku, często charakteryzujące się wyjątkową grubością pnia. W przypadku gatunków długowiecznych faza ta może być najdłuższą fazą życia drzewa. W koronie możliwe obumieranie peryferyjnych części korony i powstawanie wtórnej korony poniżej (wycofywanie korony). Często posiada wysoką wartość przyrodniczą i kulturową. W fazie tej wewnątrz pnia posiada rozległe ubytki, tworząc mikrosiedliska.
  - ZNISZCZONE - drzewo, którego funkcje zostały znacząco zmienione w wyniku naturalnych zdarzeń lub nieprawidłowych zabiegów (np. ogłowienie, uszkodzenie korony, pnia, korzeni, drastyczna zmiana warunków siedliskowych). Stan ten może być stwierdzony zazwyczaj w fazie młodości i dojrzałości drzewa.

3. Witalność drzewa:

- 1 - drzewo w fazie silnego przyrostu pędów na długość; zarówno wierzchołkowe, jak i boczne pędy rosną dynamicznie i równomiernie, wytwarzając głównie długopędy. Latem drzewo wytwarza gęste, równomierne listowie.
- 2 - drzewo o lekko zahamowanym przyroście pędów, pędy boczne mocniej skrócone niż wierzchołkowe, przez co gałęzie mają włócznieowaty pokrój, a między nimi pojawiają się wolne przestrzenie w koronie, także w stanie ulistnionym.
- 3 - drzewo o wyraźnie zahamowanym przyroście wszystkich pędów (występują tylko krótkopędy), wzrost drzewa na wysokość stagnuje, w stanie ulistnionym widać wyraźne luki w koronie.
- 4 - drzewo o zamierających fragmentach korony bądź obumierające.
- 5 - drzewo martwe.

4. Kondycja drzewa:

- 1 bardzo dobra - brak uszkodzeń w obrębie korzeni, pnia korony warty odnotowania; nieznaczny susz gałęziowy i konarowy powstający w procesach naturalnych (tzw. susz fizjologiczny) – wielkości do 10%, bez wpływu na fizjologię drzewa; brak uszkodzeń aparatu asymilacyjnego; brak oznak chorób i obecności patogenów warty odnotowania; dopuszczalne rany po prawidłowo wykonanych zabiegach (bardzo dobra reakcja na rany, silnie przyrastająca tkanka przyranna, rany zarośnięte lub zarastające).
- 2 dobra - oznaki uszkodzenia korzeni o niewielkim znaczeniu dla kondycji drzewa; nieznaczne uszkodzenia na pniu i głównych konarach, które mają nieznaczny wpływ na fizjologię drzewa; susz gałęziowy i konarowy do 30%, które wpływają nieznacznie na fizjologię drzewa; uszkodzenie aparatu asymilacyjnego do 30%, mające nieznaczny wpływ na fizjologię drzewa; występowanie chorób bez większego znaczenia dla kondycji drzewa; zauważalna reakcja na zranienia, przyrastająca tkanka przyranna, rany zarastające; obecność owocników gatunków grzybów o niewielkim znaczeniu dla kondycji drzewa.
- 3 osłabiona - uszkodzenia obejmujące do około połowy korzeni, mające wyraźny wpływ na kondycję drzewa; uszkodzenia podstawy pnia, pnia i głównych konarów (obejmujące około połowę obwodu), które wyraźnie wpływają na fizjologię drzewa; obecność na pniu i głównych konarach pojedynczych owocników gatunków grzybów mających duże znaczenie dla fizjologii drzewa; susz gałęziowy i konarowy do 50%, mający wyraźny wpływ na kondycję drzewa; uszkodzenie około połowy aparatu asymilacyjnego, mające wyraźny wpływ na kondycję drzewa; znaczące zmiany siedliskowe (wykopy, zmiana poziomu gruntu itp.) mające wyraźny wpływ na kondycję drzewa; reakcja na rany (na pniu i głównych konarach) osłabiona, tkanka przyranna słabo przyrastająca, rany nie zarośnięte; obecność chorób osłabiających kondycję całego drzewa.

(jeśli główne cechy wskazujące na kondycję „osłabiona” występują w liczbie większej niż 2, kondycja drzewa powinna być określona jako 4 mocno osłabiona)

- 4 mocno osłabiona - uszkodzenia obejmujące powyżej połowy korzeni, mające poważny wpływ na kondycję całego drzewa, mające duży wpływ na kondycję drzewa; uszkodzenia podstawy pnia, pnia i głównych konarów (obejmujące powyżej połowy ich obwodu), które znacząco wpływają na fizjologię całego drzewa; rozległe rany na pniu i głównych konarach powyżej połowy ich obwodów pni/konarów, mające znaczący wpływ na fizjologię drzewa, które utrudniają przewodzenie asymilatów, reakcja na zranienia bardzo słaba lub brak (tkanka przyrana nie przyrasta); obecność na pniu i głównych konarach licznych owocników gatunków grzybów mających znaczenie dla fizjologii drzewa; susz gałęziowy i konarowy pow. 50% objętości korony; uszkodzenie powyżej połowy aparatu asymilacyjnego; obecność chorób prowadzących do poważnego osłabienia kondycji drzewa.
- 5 krytyczna - większość drzewa martwa lub zamierająca (z nieodwracalnymi uszkodzeniami).

5. Stabilność drzewa:

- 1 bardzo dobra - brak obecności cech osłabiających stabilność drzewa i jego części; drzewo jest zbyt małe / młode, aby stanowiło zagrożenie w przypadku wystąpienia ryzyka upadku całego drzewa bądź jego części (lub wyrwnięcia się drzewa); obecność nielicznego suszu gałęziowego fizjologicznego o grubości do 3 cm; zakres cech diagnostycznych jest tak niewielki, że drzewo nie wymaga jakichkolwiek zabiegów drzewo w fazie silnego przyrostu pędów na długość; zarówno wierzchołkowe, jak i boczne pędy rosną dynamicznie i równomiernie, wytwarzając głównie długopędy. Latem drzewo wytwarza gęste, równomierne listowie.
- 2 dobra - brak obecności cech osłabiających stabilność całego drzewa; występowanie nieznacznego rozkładu drewna w pniu i głównych konarach, pojedyncze występowanie dziupli; osłabienie rozwidleń w koronie; obecność cech osłabiających stabilność gałęzi o średnicy do 10 cm; niewielki (do 10% i o średnicy do 10 cm) susz gałęziowy; obecność pojedynczych drobnych zawieszonych, złamanych gałęzi w koronie (o średnicy do 10 cm); zakres cechy zazwyczaj może być ograniczony poprzez podstawowe zabiegi (np. usunięcie suszu gałęziowego, cięcia redukujące koronę), bez potrzeby wykonywania specjalistycznych prac.
- 3 osłabiona - rozkład lub utrata do połowy korzeni szkieletowych; nienaturalne pochylenie drzewa z oznakami wzrostu kompensacyjnego; rozkład i uszkodzenia obejmujące nie więcej niż połowę przekroju poprzecznego pnia; występowanie pojedynczych owocników gatunków grzybów powodujących osłabienie stabilności drzewa, występujące na nabiegach korzeniowych, u podstawy pnia i na pniu; osłabione rozwidlenia głównych konarów; susz gałęziowy i konarowy znaczący, obejmujący do 50% korony; obecność kilku cech na wczesnym etapie rozwoju; zakres cechy może wymagać wykonania specjalistycznych prac ograniczających ryzyko (cięcia techniczne, wiązania itp.).
- 4 mocno osłabiona - rozkład lub utrata powyżej połowy korzeni szkieletowych; rozkład i uszkodzenia obejmujące więcej niż połowę przekroju poprzecznego pnia; niedawne pochylenie drzewa z oznakami utraty stabilności korzeni w gruncie; masowy pojaw owocników grzybów na nabiegach korzeniowych, wokół pnia, na pniu lub na głównych konarach; rozległe i liczne występowanie ubytków na pniu i w

głównych konarach; obecność poważnych pęknięć na pniu i głównych konarach; poważne osłabienie rozwidleń głównych pni i konarów; susz gałęziowy i konarowy obejmujący powyżej 50% korony; obecność zawieszonych, złamanych dużych konarów w koronie; zakres cechy zazwyczaj może wymagać wykonania zabiegów specjalistycznych mogących znacząco osłabić całe drzewo i skrócić jego dalszą perspektywę życia (np. silna redukcja drzewa) – stanowić może alternatywę do usunięcia całego drzewa.

- 5 krytyczna - stan drzewa stwarza bezpośrednie zagrożenie dla mienia lub życia i zdrowia ludzi; stabilizacja drzewa nie jest możliwa bez jego znaczącego uszkodzenia bądź zniszczenia, przy braku innej możliwości zabezpieczenia otoczenia drzewa; zakres cechy/defektu wymaga usunięcia drzewa – alternatywą może być pozostawienie tzw. świadka; często wymaga niezwłocznej interwencji.
6. Perspektywa życia wyraża potencjał drzewa do jego dalszego prawidłowego funkcjonowania, oceniana w oparciu o kondycję oraz stabilność drzewa:
- A - długoterminowa perspektywa - drzewo z przewidywaną długością życia i prawidłowym zachowaniem ogółu procesów życiowych przez co najmniej 10 lat.
  - B - krótkoterminowa (tymczasowa) perspektywa - drzewo z przewidywaną długością życia i prawidłowym zachowaniem ogółu procesów życiowych przez okres ok. 3–10 lat.
  - C - brak perspektywy - drzewo utraciło lub utraci żywotność w ciągu kolejnych 3 lat.

TABELA 3. ZESTAWIENIE DRZEW OBJĘTYCH PRZEGLĄDEM I ICH OCENA

Nr inw.	Gatunek	Faza rozwoju drzewa 1)	Stopień użytkowania 2)	Witalność 3)	Kondycja 4)	Stabilność 5)	Perspektywa 6)	OZNACZENIE W TERENIE	Numer działki
D1	grab pospolity	DOJRZAŁOŚĆ	CZĘSTE	1	2	2	A	ZIELONY	19
D2	klon jawor	ZNISZCZONE	CZĘSTE	4	5	3	B	ZIELONY	43
D3	leszczyna pospolita	MŁODOŚĆ	CZĘSTE	1	1	1	A	ZIELONY	17
D4	jabłoń	ZNISZCZONE	CZĘSTE	3	4	4	C	POMARAŃCZOWY	17
D5	jesion wyniosły	DOJRZAŁOŚĆ	CZĘSTE	1	2	2	A	ZIELONY	17
D6	lipa drobnolistna	DOJRZAŁOŚĆ	CZĘSTE	2	2	2	A	ZIELONY	17
D7	czeremcha zwyczajna	MŁODOŚĆ	CZĘSTE	1	1	1	A	BRAK	17
D8	Kasztanowiec pospolity	SĘDZIWOŚĆ	CZĘSTE	2	3	4	B	BRAK	15

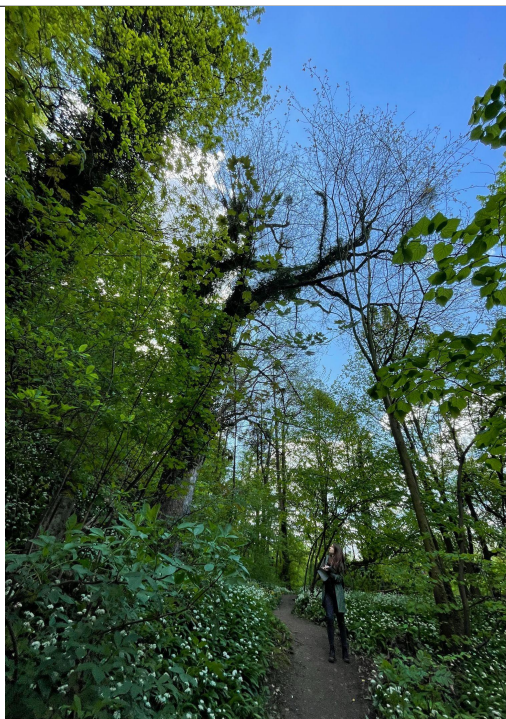

TABELA 4. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

D1

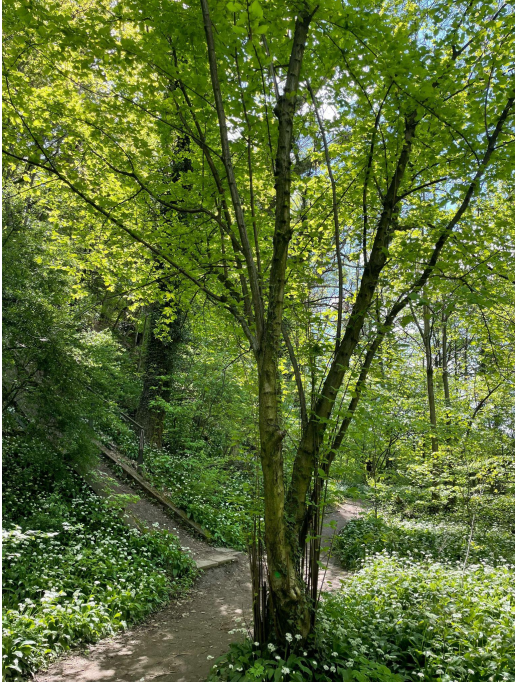

D2

D3

D4

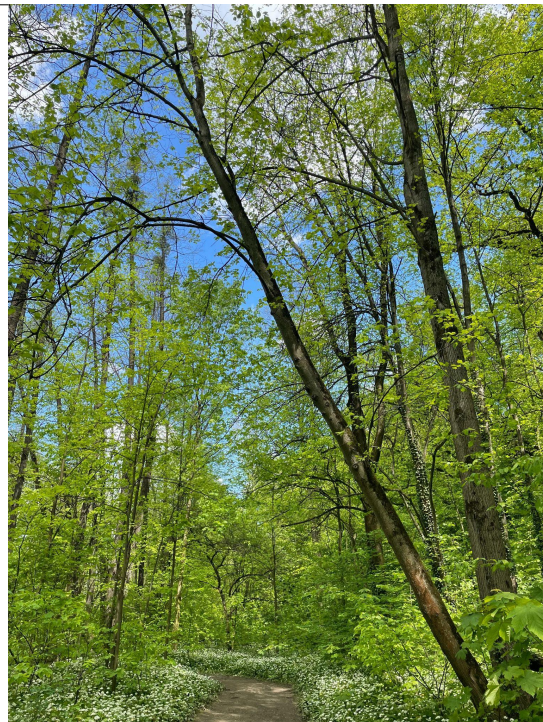

D5

D6

D7

D8

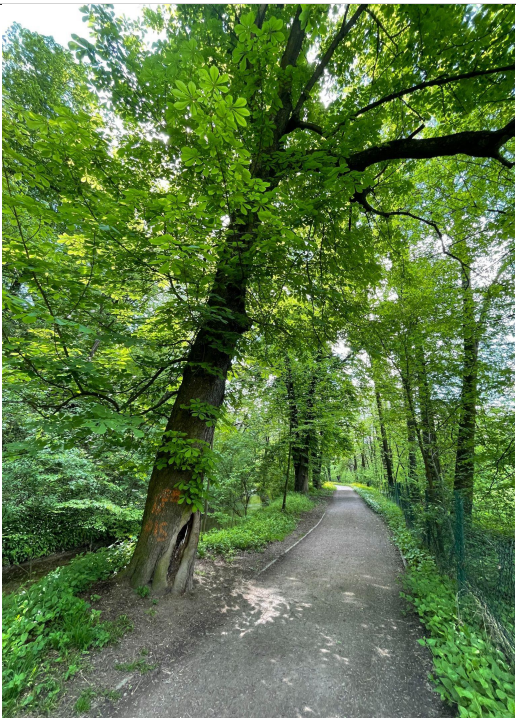

TABELA 5. ZALECENIA WYNIKAJĄCE Z PRZEGLĄDU DRZEW					
Nr inw.	Gatunek	Rodzaj prac	Pilność 1)	Cykliczność	Numer działki
D1	grab pospolity	bardzo blisko projektowanych schodów, pochylony, obserwacja	2	co pół roku	19
D2	klon jawor	obserwacja	2	co pół roku	43
D3	leszczyna pospolita	obserwacja	2	co pół roku	17
D4	jabłoń	korona mocna pochylona nad ścieżką, oczyszczenie z połamanych gałęzi oraz obserwacja drzewa ze względu na rozłamanie u podstawy pnia	2	co pół roku	17
D5	jesion wyniosły	drzewo jest bardzo mocno pochylone nad ścieżką, opiera się o drzewo po drugiej stronie ścieżki, do obserwacji	2	co pół roku	17
D6	lipa drobnolistna	mocno pochylone nad ścieżką do obserwacji	3	co pół roku	17
D7	czeremcha zwyczajna	drzewo pochylone nad mostkiem, nie zagraża ale przeszkadza w komunikacji, do usunięcia	2	jednorazowo	17
D8	Kasztanowiec pospolity	ograniczyć boczny konar rosnący nad ścieżką, zredukować boczne gałęzie, obserwacja	3	co rok	15

1. Pilność:

- 1 - natychmiast - zabiegi do natychmiastowej realizacji (niezwłocznie)
- 2 - bardzo pilne - zrealizować w ciągu 1–3 miesięcy.
- 3 - umiarkowanie pilne - zrealizować w ciągu 3–12 miesięcy
- 4 - niepilne - zrealizować w ciągu 6–24 miesięcy

UWAGA: Ze względu na dużą dynamikę zmian zachodzących w terenie, które zaobserwowano podczas prowadzonych prac terenowych, należy kontrolować stan drzew cyklicznie. Drzewa wiekowe, a w szczególności kasztanowce należy monitorować, a konieczne prace pielęgnacyjne konieczne dla bezpieczeństwa ludzi i mienia przeprowadzać na bieżąco.

1.7 UWAGI

Niniejszy załącznik do opracowania przyrodniczego należy traktować jako uzupełnienie opisu głównego i traktować całościowo wraz z częścią graficzną. Wytyczne do realizacji zostały opracowane w opisie głównym.

LEGENDA:

--- granica rezerwatu "Lasek Miejski nad Olzą"

--- granica wybranych działek przyległych objętych opracowaniem

▲ wejście na teren opracowania

komunikacja:

--- Ścieżki na terenie rezerwatu "Lasek Miejski nad Olzą" - do utrzymania

--- Ścieżki na terenie otuliny rezerwatu - do utrzymania

--- Ścieżka poza terenem rezerwatu "Lasek Miejski nad Olzą" działka nr 45/51 obr. 61 (własność Gmina Cieszyń, zarząd - Miejski Zarząd Dróg)

○ miejsca powierzchni badawczych

zieleni - gospodarka:

○ D98 drzewa istniejące w średnim stanie

○ D96 drzewa istniejące w złym stanie

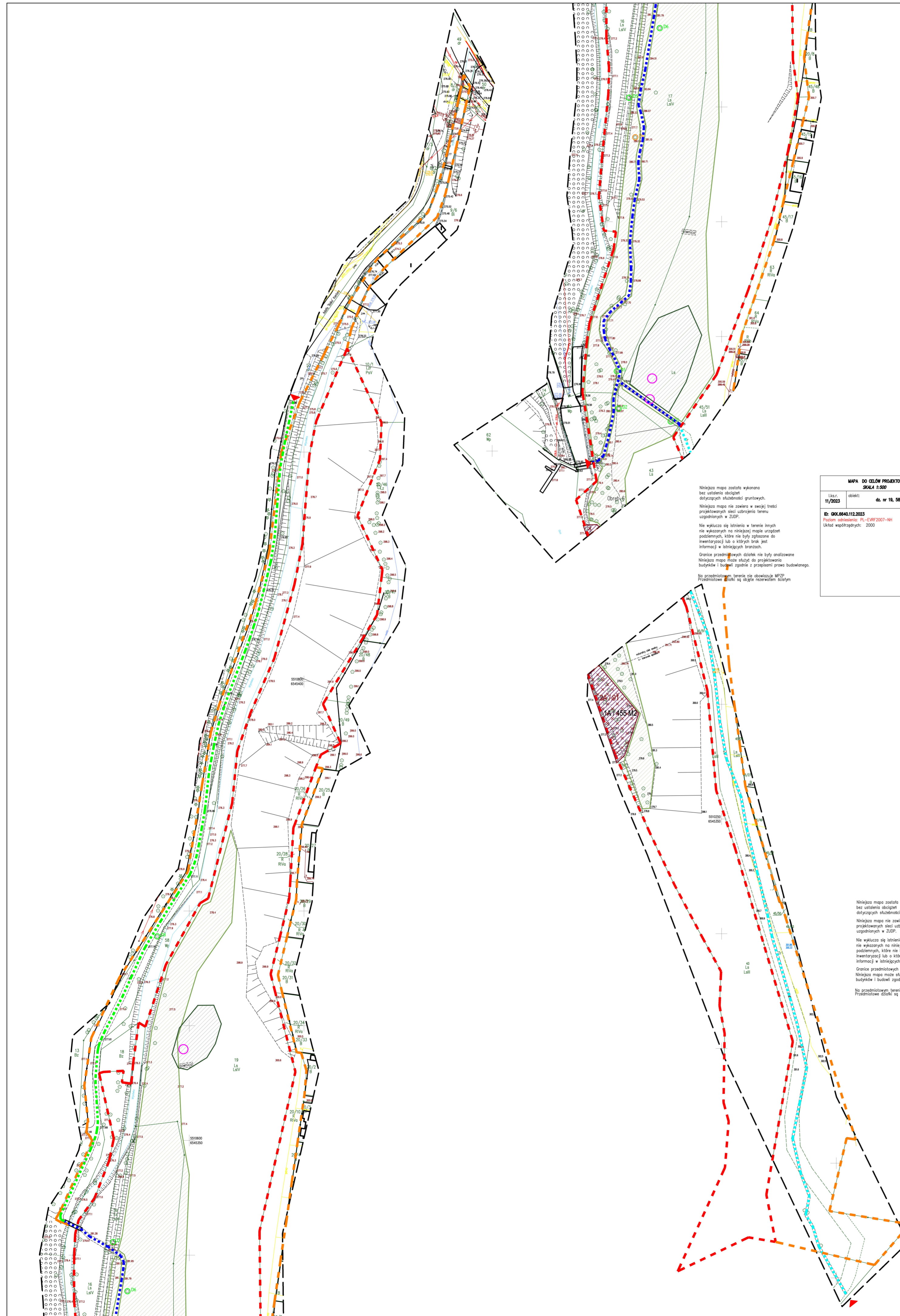
▨ obszary z dominacją rdestowca ostrokończystego - usunięcie

▨ obszary występowania cieszyńki - ochrona

▨ obszary występowania czosnku - ochrona

▨ nasadzenia zacieśniające rdestowca ostrokończystego - czeremcha 20 szt./ar

UWAGA: Zaznaczone obszary występowania gatunków chronionych wskazują lokalizację o największym zagęszczeniu, nie wykluczają występowania roślin w innych miejscach na terenie opracowania.

Niniejsza mapa została wykonana bez ustalenia obciążen dotyczących służebności gruntowych. Niniejsza mapa nie zawiera w swojej treści projektowanych sieci uzbrojenia terenu uzgodnionych w ZUDP. Nie wyklucza się istnienia w terenie innych nie wskazanych na niniejszej mapie urządzeń podziemnych, które nie były zgłoszone do inwentaryzacji lub o których brak jest informacji w istniejących branżach. Granice przedmiotowych działek nie były analizowane. Niniejsza mapa może służyć do projektowania budżetowe i budżetowe z pracami budowlanymi. Na przedmiotowym terenie nie obowiązują MPZP. Przedmiotowe działki są objęte rezerwowem ścisłym.

MAPA DO CELÓW PROJEKTOWYCH SKALA 1:500		Wzrost: Cieszyń 240301 i Cieszyń 0203
Ukr. 11/2023	obiekt: dz. nr 16, 58, 17, 16	Mapa zgodna ze stanem w terenie na MARZEC 2023 r.
ID: 00066401122023	Podz. obciążenia: PL-EWRF2007-NH	Układ współrzędnych: 2000
Wykonali: mgr inż. Szymon Kła, mgr inż. Agnieszka Krasowska		

Niniejsza mapa została wykonana bez ustalenia obciążen dotyczących służebności gruntowych. Niniejsza mapa nie zawiera w swojej treści projektowanych sieci uzbrojenia terenu uzgodnionych w ZUDP. Nie wyklucza się istnienia w terenie innych nie wskazanych na niniejszej mapie urządzeń podziemnych, które nie były zgłoszone do inwentaryzacji lub o których brak jest informacji w istniejących branżach. Granice przedmiotowych działek nie były analizowane. Niniejsza mapa może służyć do projektowania budżetowe i budżetowe z pracami budowlanymi. Na przedmiotowym terenie nie obowiązują MPZP. Przedmiotowe działki są objęte rezerwowem ścisłym.

MAPA DO CELÓW PROJEKTOWYCH SKALA 1:500		Wzrost: Cieszyń 240301 i Cieszyń 0203
Ukr. 11/2023	obiekt: dz. nr 43 Rezerwat Przyrody	Mapa zgodna ze stanem w terenie na MARZEC 2023 r.
ID: 00066401122023	Podz. obciążenia: PL-EWRF2007-NH	Układ współrzędnych: 2000
Wykonali: mgr inż. Szymon Kła, mgr inż. Agnieszka Krasowska		

Funkcja	Imię i nazwisko	Nr uprawnień	Podpis
Główny projektant i konsultant	mgr inż. Szymon Kła	SKL4918PBG/16	
Opiekun techniczny / Analiza przyrodnicza	mgr inż. arch. Kinga Katarzyna Wajda-Konka		
Projekt zleceń / Architekt krajoznawczy	mgr inż. arch. Kinga Agnieszka Krasowska		
PRIMTECH Szymon Kła tel: 506-340-000 www.primtech.pl			
Nazwa projektu/Obiekt: PROJEKT PRAC NA TERENIE REZERWATU PRZYRODY „LASEK MIEJSKI NAD OLZĄ” I JEGO OTULINY			
Wzrost: GMINA CIESZYŃ UL. RYNEK 1 43-400 CIESZYŃ		Nazwa rysunku: PLAN - INWENTARYZACJA I PROJEKT	
Faza proj.: OPRACOWANIE PRZYRODNICZE		Nr rysunku: O_P_1	Nr egz.: 1
Data: maj 2023 r.		Skala: 1:500	

III. OPRACOWANIE PRZYRODNICZE

- PROJEKT PRAC NA TERENIE ZESPOŁU PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWEGO „LASEK MIEJSKI
W BŁOGOCICACH”

Spis treści

III. OPRACOWANIE PRZYRODNICZE.....	1
1 OPIS	3
1.1 ANALIZA TERENU – ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY „LASEK MIEJSKI W BŁOGOCICACH”	3
1.1.1 DANE PODSTAWOWE	3
1.1.2 POŁOŻENIE.....	3
1.1.3 OCHRONA.....	4
1.2 ZAKRES OPRACOWANIA PRZYRODNICZEGO DLA ZESPOŁU PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWEGO „LASEK MIEJSKI W BŁOGOCICACH”	4
1.3 ZASIĘG TERYTORIALNY PRZEDSIĘWZIĘCIA.....	5
1.4 PROJEKT KSZTAŁTOWANIA ZIELENI ISTNIEJĄCEJ.....	5
1.4.1 PROJEKT KSZTAŁTOWANIA WŁAŚCIWEGO SKŁADU GATUNKOWEGO ORAZ WŁAŚCIWYCH WARUNKÓW SIEDLISKOWYCH	5
1.5 PROJEKT NASADZEŃ.....	5
1.5.1 PROJEKT NASADZEŃ ZACIENIAJĄCYCH W MIEJSCACH WYSTĘPOWANIA GATUNKÓW INWAZYJNYCH I EKSPANSYWNYCH.....	5
1.6 PROJEKT PIELĘGNACJI DRZEWOSTANU PRZY CIĄGACH PIESZYCH.....	6
1.7 UWAGI	22

ZAŁĄCZNIKI

MAPA Z PROJEKTEM W SKALI 1:500

1 OPIS

1.1 ANALIZA TERENU – ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY „LASEK MIEJSKI W BŁOGOCICACH”

Ochroną objęty został las rosnący na fragmencie skarpy doliny Olzy o pow. 4,1075 ha. Obszar tego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego łączy dwa rezerваты: „Lasek Miejski nad Olzą” oraz „Velke Doly” położony w granicach Trzyńca i Czeskiego Cieszyna na terenie Republiki Czeskiej, co powinno umożliwić właściwą ochronę dużego kompleksu leśnego z rosnącą w runie cieszyńską wiosenną oraz gatunkami objętymi ochroną: obrazkami alpejskimi, pierwiosnką wyniosłą, buławnikiem mieczolistnym.

1.1.1 DANE PODSTAWOWE

NAZWA	Lasek Miejski w Błogocicach
DATA USTANOWIENIA:	15.10.2002 r.
POWIERZCHNIA [ha]:	4,11
OPIS WARTOŚCI PRZYRODNICZEJ:	Zespół przyrodniczo-krajobrazowy obejmuje zbocza doliny rzeki Olzy, porośnięte lasami gradowymi i łęgowymi
AKT PRAWNY	UCHWAŁA Nr LVII/556/02 RADY MIEJSKIEJ W CIESZYNIU z dnia 5 września 2002 r. w sprawie wprowadzenia ochrony w drodze uznania za zespół przyrodniczo-krajobrazowy; Dz. Urz. Woj. Śl. z 2002 r. Nr 66, poz. 2396

1.1.2 POŁOŻENIE

PAŃSTWO:	Polska
WOJEWÓDZTWO:	śląskie
POWIAT:	cieszyński
GMINA:	Cieszyn (gmina miejska)
MEZOREGION:	Pogórze Śląskie
OPIS GRANICY LUB POŁOŻENIA:	Lasek Miejski w Błogocicach od północy graniczy z rezerwatem Lasek Miejski nad Olzą, od południa z granicą z Czechami, a od zachodu z rzeką Olzą.

OBIEKT NA MAPIE:

Teren rezerwatu granice oznaczone na mapie kolorem pomarańczowym.

1.1.3 OCHRONA

OPIS CELÓW OCHRONY:	Zespół przyrodniczo-krajobrazowy tworzy się w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych krajobrazu zbocza doliny rzeki Olzy, porośniętego lasami gradowymi i łęgowymi.
ZARZĄDZANIE:	„Konieczność zmiany przepisów wskazujących sprawującego nadzór”

1.2 ZAKRES OPRACOWANIA PRZYRODNICZEGO DLA ZESPOŁU PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWEGO „LASEK MIEJSKI W BŁOGOCICACH”

Projekt obejmuje:

- przegląd drzewostanu przy ciągach komunikacyjnych,
- lokalizacja gatunków chronionych – cieszynianka i czosnek,
- analiza zasięgu rdestowca
- projekt usunięcia gatunków obcych, w tym inwazyjnych – rdestowiec i niecierpek.

1.3 ZASIĘG TERYTORIALNY PRZEDSIĘWZIĘCIA

Przedsięwzięcie będzie realizowane na obszarach objętych formami ochrony przyrody na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:

- zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Lasek Miejski w Błogocicach” (działki nr 44, 46/1 i 61 obr. 61, własność – Gmina Cieszyn; dz. nr 54 obr. 61, własność Gmina Cieszyn, zarząd – Miejski Zarząd Dróg).

1.4 PROJEKT KSZTAŁTOWANIA ZIELENI ISTNIEJĄCEJ

Na terenie zespołu przyrodniczego występują ekspansywne gatunki obce, które wypierają rodzimą florę i uniemożliwiają jej właściwy rozwój. Również poprawa warunków siedliskowych świetlnych jest niezbędnym zabiegiem ochronnym. Wszelkie planowane zabiegi kształtowania zieleni są konieczne dla zachowania, a w niektórych miejscach odtworzenia charakteru zespołu. Na planie oznaczono miejsca występowania cieszynianki i czosnku. Zaznaczone obszary występowania gatunków chronionych wskazują lokalizacje o największym zagęszczeniu, nie wyklucza się występowania roślin w innych miejscach na terenie opracowania.

1.4.1 PROJEKT KSZTAŁTOWANIA WŁAŚCIWEGO SKŁADU GATUNKOWEGO ORAZ WŁAŚCIWYCH WARUNKÓW SIEDLISKOWYCH

Na terenie zespołu przyrodniczego występują gatunki inwazyjne i dominujące, które stanowią zagrożenie dla gatunków objętych ochroną. Do gatunków tych należą rdestowce *Reynoutria* sp. Poniższe zestawienie gatunków inwazyjnych i dominujących występujących w terenie, jest uzupełnione lokalizacją na załączonej mapie. Projekt kształtowania właściwych warunków siedliskowych (głównie świetlnych).

TABELA 1. PROJEKT ELIMINACJI GATUNKÓW INWAZYJNYCH I DOMINUJĄCYCH				
Obszar	Gatunek	Ilość [m2]	Usunięcie w pierwszym roku	Usunięcie w drugim roku
1A	Rdestowiec ostrokończysty	8905 (dodatkowo występuje 310 m2 poza granicą opracowania; razem 9215 m2)	1. Koszenie 100%: <ul style="list-style-type: none"> • 4 x wiosną (V-VI), • 3 x jesienią (VIII-XI) 2. Wykonanie nasadzeń zacieńających zgodnie z projektem	1. Koszenie 100%: <ul style="list-style-type: none"> • 4 x wiosną (V-VI), • 3 x jesienią (VIII-XI)

1.5 PROJEKT NASADZEŃ

1.5.1 PROJEKT NASADZEŃ ZACIENIAJĄCYCH W MIEJSCACH WYSTĘPOWANIA GATUNKÓW INWAZYJNYCH I EKSPANSYWNYCH

TABELA 2. ZESTAWIENIE PROJEKTOWANYCH NASADZEŃ DRZEW I KRZEWÓW				
Obszar	Gatunek	Wielkość sadzonki	Rozstawa	Ilość szt.
2A	Czeremcha zwyczajna	100-120 C3	20 szt./ar	1781

1.6 PROJEKT PIELĘGNACJI DRZEWOSTANU PRZY CIĄGACH PIESZYCH

Wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych (cięć) drzew rosnących wzdłuż ciągów pieszych oraz granic zespołu, stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i mienia;

Podstawowa inspekcja drzew została przeprowadzona w oparciu o Standard inspekcji i diagnostyki drzew. Ocenę przeprowadzono w stanie bezlistnym drzew w marcu oraz w stanie ulistnionym w maju 2023 roku. Lokalizacja drzew poddanych ocenie została naniesiona na mapę do celów projektowych, każde drzewo dodatkowo jest identyfikowane poprzez numer odpowiadający numeracji w zestawieniu tabelarycznym. W tabeli podano nazwy rodzajowe i gatunkowe ocenianych drzew, fazę rozwoju drzewa oraz stopień użytkowania a także ocenę parametrów takich jak: witalność, kondycja, stabilność. W oparciu o kondycję i stabilność drzewa oceniono również perspektywę życia drzewa, która wyraża potencjał drzewa do jego dalszego prawidłowego funkcjonowania.

W zestawieniu tabelarycznym zastosowano ocenę następujących parametrów:

1. Intensywność użytkowania - uzależniona jest od natężenia ruchu i jest w każdym przypadku szacowana indywidualnie odpowiednio do charakterystyki terenu:
  - Brak - brak obecności człowieka w promieniu 1,5 wysokości drzewa, lub jego sporadyczna obecność.
  - Rzadkie - może występować przy drogach o niskim natężeniu ruchu, w parkach i ogrodach poza głównymi ścieżkami, w lasach miejskich itp.
  - Częste - dotyczy dróg o średnim natężeniu ruchu, ścieżek i szlaków dla pieszych i rowerzystów w parkach i ogrodach, obiektów sportowych, oraz okolic popularnych miejsc i obiektów przyciągających znaczną liczbę ludzi.
  - Ciągłe - dotyczy miejsc z najczęstszym użytkowaniem przez ludzi. Do tej kategorii należą centra miast, najczęściej uczęszczane drogi, miejsca bardzo często i regularnie odwiedzane przez ludzi. Ciągłość użytkowania nie polega na tym, że pod drzewem cały czas ktoś się znajduje, jednak ta obecność jest przez większość dnia.
2. Faza rozwoju drzewa: :
  - MŁODOŚĆ (drzewo młode) - charakteryzuje się silną dominacją wierzchołkową i przeważa wzrost na wysokość. Struktura korony może mieć charakter przejściowy pomiędzy koroną tymczasową i

docelową (w przypadku konieczności utrzymania skrajni) i podlega zabiegom formowania korony. Zazwyczaj faza ta obejmuje okres do ok. 20 lat po posadzeniu.

- **DOJRZAŁOŚĆ** (drzewo dojrzałe) - drzewo o stabilnej wysokości i objętości korony przy osłabionej dominacji wierzchołkowej. Struktura korony posiada stały charakter (brak korony tymczasowej). Drzewo osiągnęło lub jest bliskie osiągnięcia maksymalnych rozmiarów korony (z uwzględnieniem specyfiki gatunkowej, lokalizacji i siedliska).
- **SĘDZIWOŚĆ** (drzewo sędziwe) - drzewo, które osiągnęło wyjątkowy wiek jako reprezentant swojego gatunku, często charakteryzujące się wyjątkową grubością pnia. W przypadku gatunków długowiecznych faza ta może być najdłuższą fazą życia drzewa. W koronie możliwe obumieranie peryferyjnych części korony i powstawanie wtórnej korony poniżej (wycofywanie korony). Często posiada wysoką wartość przyrodniczą i kulturową. W fazie tej wewnątrz pnia posiada rozległe ubytki, tworząc mikrosiedliska.
- **ZNISZCZONE** - drzewo, którego funkcje zostały znacząco zmienione w wyniku naturalnych zdarzeń lub nieprawidłowych zabiegów (np. ogłowienie, uszkodzenie korony, pnia, korzeni, drastyczna zmiana warunków siedliskowych). Stan ten może być stwierdzony zazwyczaj w fazie młodości i dojrzałości drzewa.

3. Witalność drzewa:

- 1 - drzewo w fazie silnego przyrostu pędów na długość; zarówno wierzchołkowe, jak i boczne pędy rosną dynamicznie i równomiernie, wytwarzając głównie długopędy. Latem drzewo wytwarza gęste, równomierne listowie.
- 2 - drzewo o lekko zahamowanym przyroście pędów, pędy boczne mocniej skrócone niż wierzchołkowe, przez co gałęzie mają włócznieowaty pokrój, a między nimi pojawiają się wolne przestrzenie w koronie, także w stanie ulistnionym.
- 3 - drzewo o wyraźnie zahamowanym przyroście wszystkich pędów (występują tylko krótkopędy), wzrost drzewa na wysokość stagnuje, w stanie ulistnionym widać wyraźne luki w koronie.
- 4 - drzewo o zamierających fragmentach korony bądź obumierające.
- 5 - drzewo martwe.

4. Kondycja drzewa:

- 1 bardzo dobra - brak uszkodzeń w obrębie korzeni, pnia korony wartych odnotowania; nieznaczny susz gałęziowy i konarowy powstający w procesach naturalnych (tzw. susz fizjologiczny) – wielkości do 10%, bez wpływu na fizjologię drzewa; brak uszkodzeń aparatu asymilacyjnego; brak oznak chorób i obecności patogenów wartych odnotowania; dopuszczalne rany po prawidłowo wykonanych

zabiegach (bardzo dobra reakcja na rany, silnie przyrastająca tkanka przyranna, rany zarośnięte lub zarastające).

- 2 dobra - oznaki uszkodzenia korzeni o niewielkim znaczeniu dla kondycji drzewa; nieznaczne uszkodzenia na pniu i głównych konarach, które mają nieznaczny wpływ na fizjologię drzewa; susz gałęziowy i konarowy do 30%, które wpływają nieznacznie na fizjologię drzewa; uszkodzenie aparatu asymilacyjnego do 30%, mające nieznaczny wpływ na fizjologię drzewa; występowanie chorób bez większego znaczenia dla kondycji drzewa; zauważalna reakcja na zranienia, przyrastająca tkanka przyranna, rany zarastające; obecność owocników gatunków grzybów o niewielkim znaczeniu dla kondycji drzewa.
- 3 osłabiona - uszkodzenia obejmujące do około połowy korzeni, mające wyraźny wpływ na kondycję drzewa; uszkodzenia podstawy pnia, pnia i głównych konarów (obejmujące około połowę obwodu), które wyraźnie wpływają na fizjologię drzewa; obecność na pniu i głównych konarach pojedynczych owocników gatunków grzybów mających duże znaczenie dla fizjologii drzewa; susz gałęziowy i konarowy do 50%, mający wyraźny wpływ na kondycję drzewa; uszkodzenie około połowy aparatu asymilacyjnego, mające wyraźny wpływ na kondycję drzewa; znaczące zmiany siedliskowe (wykopy, zmiana poziomu gruntu itp.) mające wyraźny wpływ na kondycję drzewa; reakcja na rany (na pniu i głównych konarach) osłabiona, tkanka przyranna słabo przyrastająca, rany nie zarośnięte; obecność chorób osłabiających kondycję całego drzewa.
(jeśli główne cechy wskazujące na kondycję „osłabiona” występują w liczbie większej niż 2, kondycja drzewa powinna być określona jako 4 mocno osłabiona)
- 4 mocno osłabiona - uszkodzenia obejmujące powyżej połowy korzeni, mające poważny wpływ na kondycję całego drzewa, mające duży wpływ na kondycję drzewa; uszkodzenia podstawy pnia, pnia i głównych konarów (obejmujące powyżej połowy ich obwodu), które znacząco wpływają na fizjologię całego drzewa; rozległe rany na pniu i głównych konarach powyżej połowy ich obwodów pni/konarów, mające znaczący wpływ na fizjologię drzewa, które utrudniają przewodzenie asymilatów, reakcja na zranienia bardzo słaba lub brak (tkanka przyranna nie przyrasta); obecność na pniu i głównych konarach licznych owocników gatunków grzybów mających znaczenie dla fizjologii drzewa; susz gałęziowy i konarowy pow. 50% objętości korony; uszkodzenie powyżej połowy aparatu asymilacyjnego; obecność chorób prowadzących do poważnego osłabienia kondycji drzewa.
- 5 krytyczna - większość drzewa martwa lub zamierająca (z nieodwracalnymi uszkodzeniami).

5. Stabilność drzewa:

- 1 bardzo dobra - brak obecności cech osłabiających stabilność drzewa i jego części; drzewo jest zbyt małe / młode, aby stanowiło zagrożenie w przypadku wystąpienia ryzyka upadku całego drzewa bądź jego części (lub wywrócenia się drzewa); obecność nielicznego suszu gałęziowego fizjologicznego o grubości do 3 cm; zakres cech diagnostycznych jest tak niewielki, że drzewo nie wymaga jakichkolwiek zabiegów drzewo w fazie silnego przyrostu pędów na długość; zarówno wierzchołkowe, jak i boczne pędy rosną dynamicznie i równomiernie, wytwarzając głównie długopędy. Latem drzewo wytwarza gęste, równomierne listowie.

- 2 dobra - brak obecności cech osłabiających stabilność całego drzewa; występowanie nieznacznego rozkładu drewna w pniu i głównych konarach, pojedyncze występowanie dziupli; osłabienie rozwidleń w koronie; obecność cech osłabiających stabilność gałęzi o średnicy do 10 cm; niewielki (do 10% i o średnicy do 10 cm) susz gałęziowy; obecność pojedynczych drobnych zawieszonych, złamanych gałęzi w koronie (o średnicy do 10 cm); zakres cechy zazwyczaj może być ograniczony poprzez podstawowe zabiegi (np. usunięcie suszu gałęziowego, cięcia redukujące koronę), bez potrzeby wykonywania specjalistycznych prac.
  - 3 osłabiona - rozkład lub utrata do połowy korzeni szkieletowych; nienaturalne pochylenie drzewa z oznakami wzrostu kompensacyjnego; rozkład i uszkodzenia obejmujące nie więcej niż połowę przekroju poprzecznego pnia; występowanie pojedynczych owocników gatunków grzybów powodujących osłabienie stabilności drzewa, występujące na nabiegach korzeniowych, u podstawy pnia i na pniu; osłabione rozwidlenia głównych konarów; susz gałęziowy i konarowy znaczący, obejmujący do 50% korony; obecność kilku cech na wczesnym etapie rozwoju; zakres cechy może wymagać wykonania specjalistycznych prac ograniczających ryzyko (cięcia techniczne, wiązania itp.).
  - 4 mocno osłabiona - rozkład lub utrata powyżej połowy korzeni szkieletowych; rozkład i uszkodzenia obejmujące więcej niż połowę przekroju poprzecznego pnia; niedawne pochylenie drzewa z oznakami utraty stabilności korzeni w gruncie; masowy pojaw owocników grzybów na nabiegach korzeniowych, wokół pnia, na pniu lub na głównych konarach; rozległe i liczne występowanie ubytków na pniu i w głównych konarach; obecność poważnych pęknięć na pniu i głównych konarach; poważne osłabienie rozwidleń głównych pni i konarów; susz gałęziowy i konarowy obejmujący powyżej 50% korony; obecność zawieszonych, złamanych dużych konarów w koronie; zakres cechy zazwyczaj może wymagać wykonania zabiegów specjalistycznych mogących znacząco osłabić całe drzewo i skrócić jego dalszą perspektywę życia (np. silna redukcja drzewa) – stanowić może alternatywę do usunięcia całego drzewa.
  - 5 krytyczna - stan drzewa stwarza bezpośrednie zagrożenie dla mienia lub życia i zdrowia ludzi; stabilizacja drzewa nie jest możliwa bez jego znaczącego uszkodzenia bądź zniszczenia, przy braku innej możliwości zabezpieczenia otoczenia drzewa; zakres cechy/defektu wymaga usunięcia drzewa – alternatywą może być pozostawienie tzw. świadka; często wymaga niezwłocznej interwencji.
6. Perspektywa życia wyraża potencjał drzewa do jego dalszego prawidłowego funkcjonowania, oceniana w oparciu o kondycję oraz stabilność drzewa:
- A - długoterminowa perspektywa - drzewo z przewidywaną długością życia i prawidłowym zachowaniem ogółu procesów życiowych przez co najmniej 10 lat.
  - B - krótkoterminowa (tymczasowa) perspektywa - drzewo z przewidywaną długością życia i prawidłowym zachowaniem ogółu procesów życiowych przez okres ok. 3–10 lat.
  - C - brak perspektywy - drzewo utraciło lub utraci żywotność w ciągu kolejnych 3 lat.

TABELA 7. ZESTAWIENIE DRZEW OBJĘTYCH PRZEGLĄDEM I ICH OCENA

Nr inw.	Gatunek	Faza rozwoju drzewa 1)	Stopień użytkowania 2)	Witalność 3)	Kondycja 4)	Stabilność 5)	Perspektywa 6)	OZNACZENIE W TERENIE	Numer działki
D1	dąb szypułkowy	DOJRZAŁOŚĆ	Rzadkie	2	2	2	A	ZIELONY porośnięty bluszczem, pochylony nad ścieżką, ograniczona jednostronna korona, połamane posusz, przycięcie suchych gałęzi	54
D2	grab pospolity	DOJRZAŁOŚĆ	Rzadkie	4	4	5	C	POMARAŃCZOWY ubytek wglębny, złamany jeden pień na wys. 5 m, drugi pień złamany na wys. 1 m, korona jednostronna, gałęzie przewieszony nad ścieżką, usunąć	46/1
D3	klon polny	ZNISZCZONE	Rzadkie	4	4	5	C	POMARAŃCZOWY zamierające, ubytek wglębny u dołu, niestabilne, posusz, usunąć	54
D4	czereśnia ptasia	DOJRZAŁOŚĆ	Rzadkie	2	2	3	B	POMARAŃCZOWY	54

								złamane, opiera się na innym, usunięcie złamanego konaru, obserwacja	
D5	jesion wyniosły	ZNISZCZONE	Rzadkie	5	5	5	C	POMARAŃCZOWY złamane na wys. 2 m, opiera się na innym drzewie (D24), martwe, usunąć	46/1
D6	czereśnia ptasia	MŁODOŚĆ	Rzadkie	1	1	2	A	ZIELONY pochylone w stronę ścieżki, korona jednostronna, obserwacja	54
D7	lipa drobnolistna	DOJRZAŁOŚĆ	Rzadkie	1	1	2	A	ZIELONY mocno pochylone nad ścieżką, grzyb, jemiota, obserwacja, przycięcie gałęzi	54
D8	lipa drobnolistna	DOJRZAŁOŚĆ	Rzadkie	1	1	2	A	ZIELONY rozważyć usunięcie gałęzi pochylonej nad ścieżką, jemiota, obserwacja	46/1
D9	grab pospolity	DOJRZAŁOŚĆ	Rzadkie	1	1	2	A	ZIELONY pochylony w stronę ścieżki, obserwacja	54

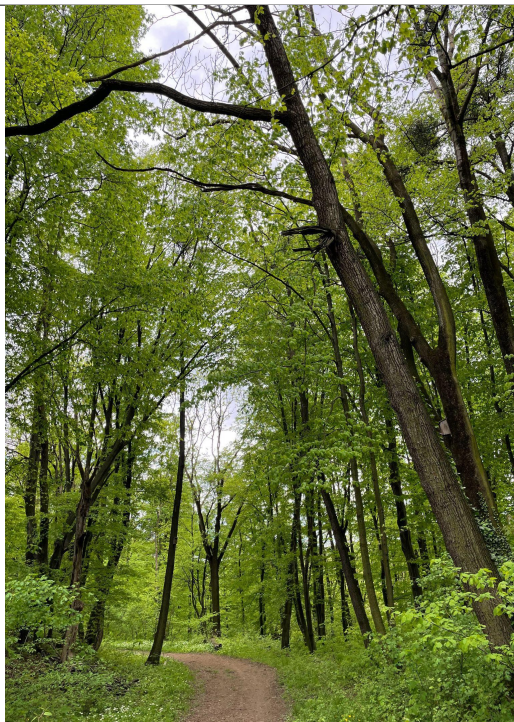

D10	lipa drobnolistna	SĘDZIWOŚĆ	Rzadkie	2	2	2	B	ZIELONY bardzo duży, pierśnica powyżej 3 m, jemiota, posusz w koronie?, rozważyć przycięcie dwóch gałęzi pochylonych nad ścieżką, budka dla ptaków, znaczny ubytek kory na pniu	61
D11	lipa drobnolistna	DOJRZAŁOŚĆ	Rzadkie	1	1	2	A	ZIELONY pochylone w stronę ścieżki, grzyb, posusz, rozważyć przycięcia suchych gałęzi	54
D12	klon polny	DOJRZAŁOŚĆ	Rzadkie	5	5	5	C	POMARAŃCZOWY złamane, martwe, oparte na innym drzewie, jeden przewrócony konar na ścieżce, udrożnienie przejścia, pnie przenieść na teren występowania rdestu.	46/1
D13	lipa drobnolistna	DOJRZAŁOŚĆ	Rzadkie	1	2	2	A	ZIELONY pochylone w stronę ścieżki, lekki ubytek	54

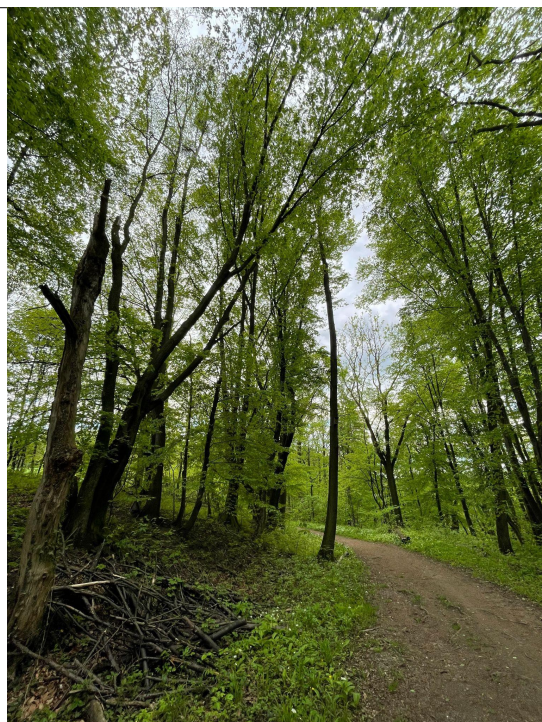
								powierzchni owy , obserwacja	
D14	klon polny	DOJRZA ŁOŚĆ	Rzadkie	1	2	2	B	ZIELONY oznaki grzyba, delikatny posusz, rozważyć usunięcie gałęzi nad ścieżką, stan dobry	54

TABELA 8. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

D1

D2

D3

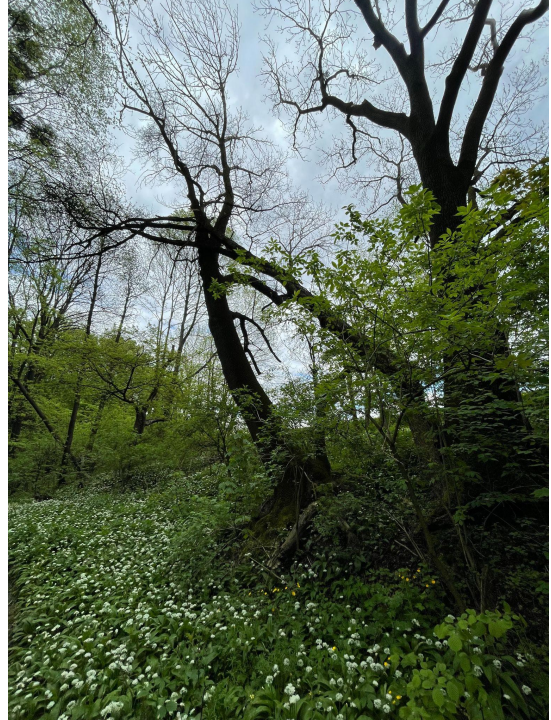

D4

D5

D6

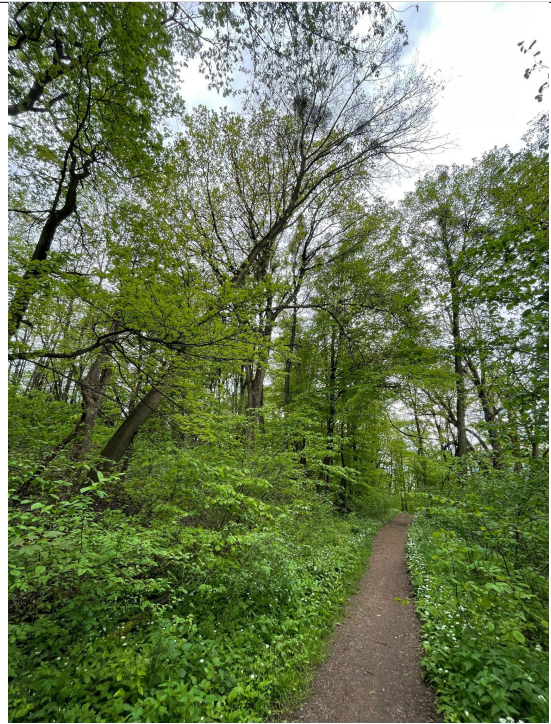
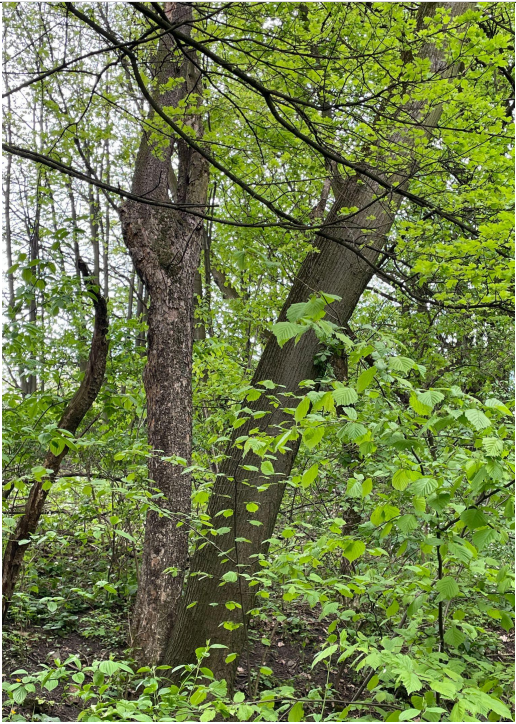

D7

D8

D9

D10

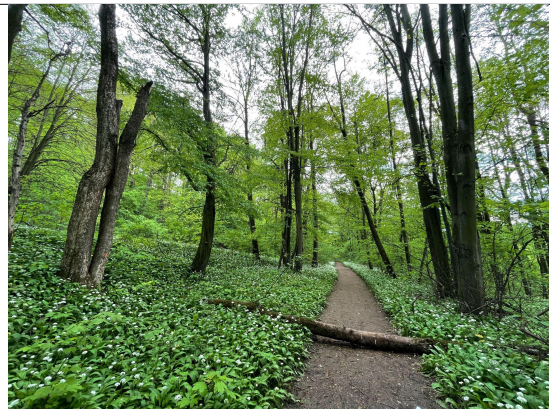
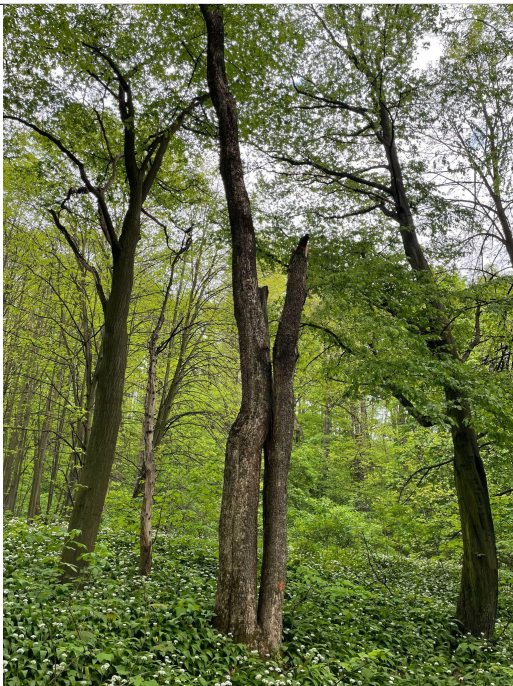

D11

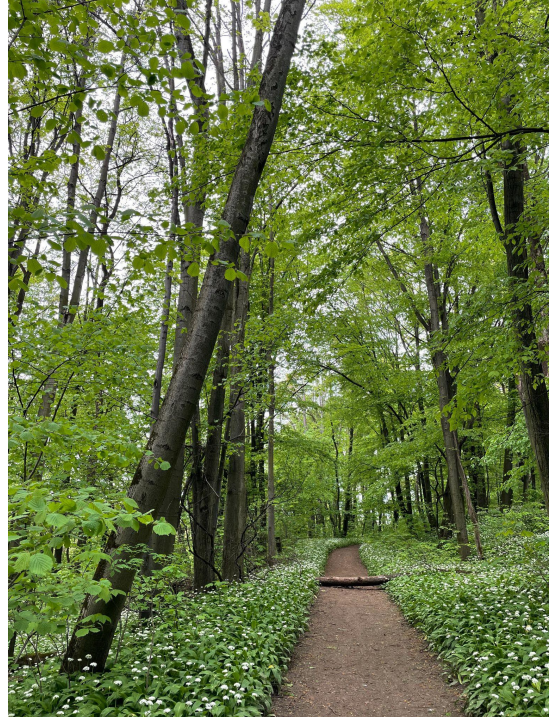

D12

D13

D14

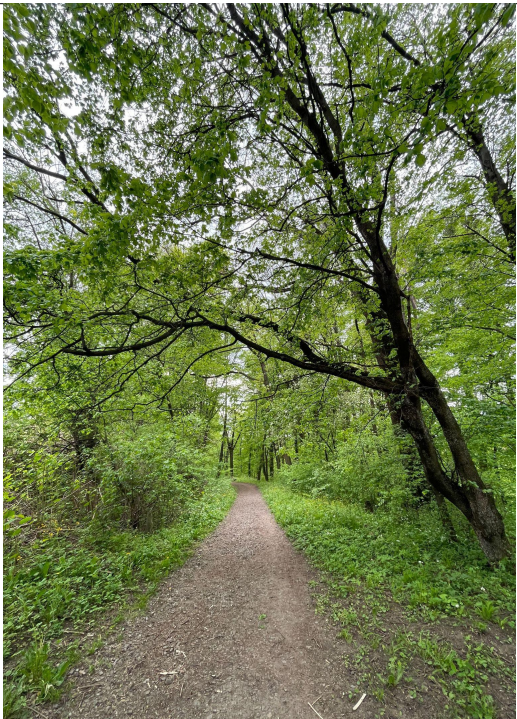

TABELA 9. ZALECENIA WYNIKAJĄCE Z PRZEGLĄDU DRZEW

Nr inw.	Gatunek	Rodzaj prac	Pilność 1)	Cykliczność	Numer działki
D1	dąb szypułkowy	porośnięty bluszczem, pochylony nad ścieżką, ograniczona jednostronna korona, połamane, posusz, przycięcie suchych gałęzi	3	raz na rok	54
D2	grab pospolity	ubytek wgłębny, złamany jeden pień na wys. 5 m, drugi pień złamany na wys. 1 m, korona jednostronna, gałęzie przewieszane nad ścieżką, usunąć	2	jednorazowo	46/1
D3	klon polny	zamierające, obgryzione u dołu, niestabilne, posusz, usunąć	1	jednorazowo	54
D4	czereśnia ptasia	złamane, opiera się na innym, usunięcie złamanego konaru, obserwacja	2	raz na pół roku	54
D5	jesion wyniosły	złamane na wys. 2 m, opiera się na innym drzewie (D24), martwe, usunąć	2	jednorazowo	46/1
D6	czereśnia ptasia	pochylone w stronę ścieżki, korona jednostronna, obserwacja	3	raz na pół roku	54
D7	lipa drobnolistna	mocno pochylone nad ścieżką, grzyb, jemiola, obserwacja, przycięcie gałęzi	3	raz na pół roku	54
D8	lipa drobnolistna	rozważyć usunięcie gałęzi pochylonej nad ścieżką, jemiola, obserwacja	3	raz na rok	46/1
D9	grab pospolity	pochylony w stronę	3	raz na rok	54

		ścieżki, obserwacja			
D10	lipa drobnolistna	bardzo duży, pierśnica powyżej 3 m, jemiota, posusz w koronie?, rozważyć przycięcie dwóch gałęzi pochylonych nad ścieżką, budka dla ptaków, znaczny ubytek kory na pniu	3	raz na pół roku	61
D11	lipa drobnolistna	pochylone w stronę ścieżki, grzyb, posusz, przycięcia suchych gałęzi	3	raz na pół roku	54
D12	klon polny	złamane, martwe, oparte na innym drzewie, jeden przewrócony konar na ścieżce, udrożnienie przejścia, pnie przenieść i zabezpieczyć	2	jednorazowo	46/1
D13	lipa drobnolistna	pochylone w stronę ścieżki, lekki ubytek powierzchniowy, obserwacja	3	raz na pół roku	54
D14	klon polny	oznaki grzyba, delikatny posusz, rozważyć usunięcie gałęzi nad ścieżką, stan dobry	4	raz na pół roku	54

Pilność:

1 - natychmiast - zabiegi do natychmiastowej realizacji (niezwłocznie)

2 - bardzo pilne - zrealizować w ciągu 1–3 miesięcy.

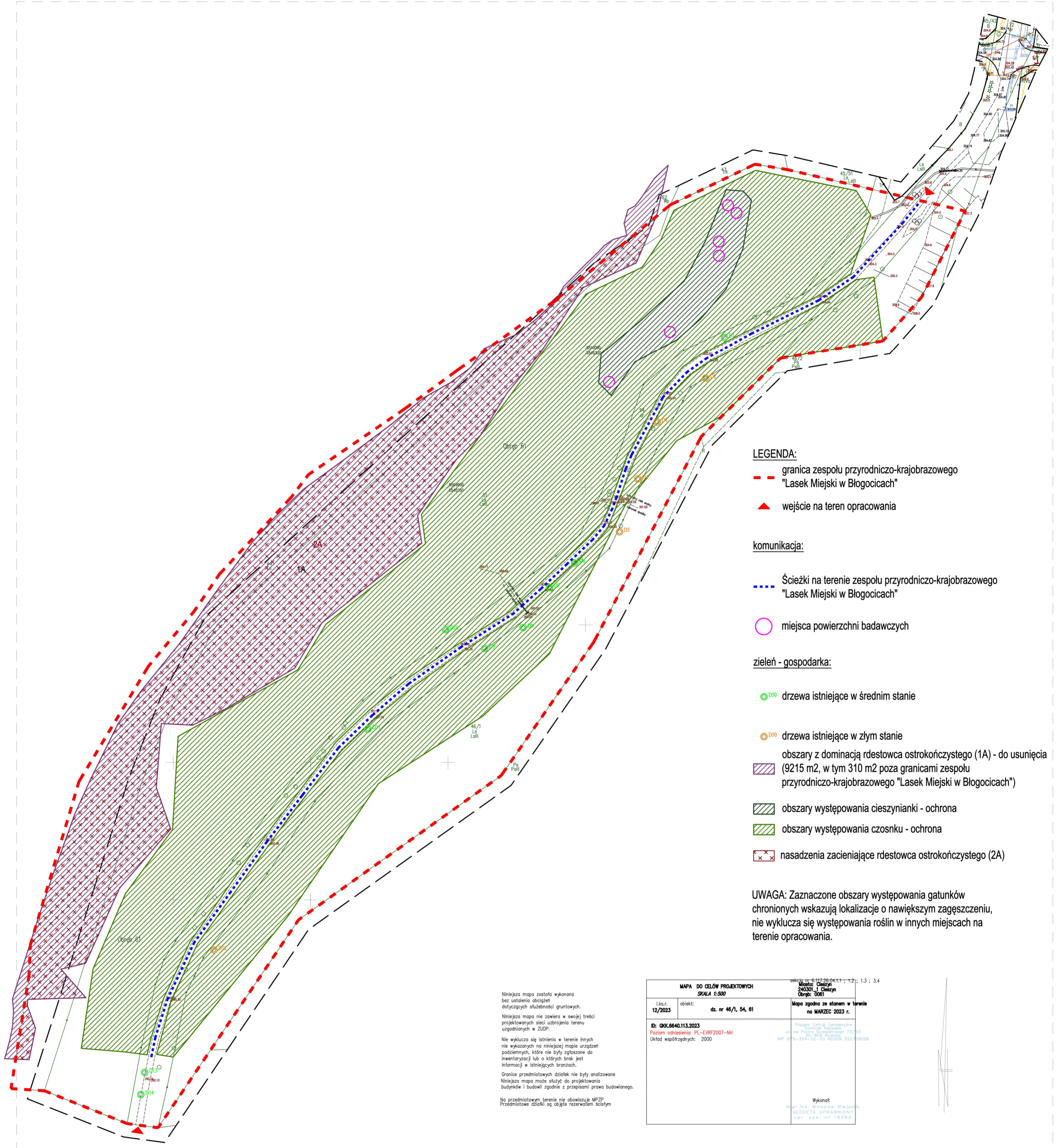
3 - umiarkowanie pilne - zrealizować w ciągu 3–12 miesięcy

4 - niepilne - zrealizować w ciągu 6–24 miesięcy

1.7 UWAGI

Niniejszy załącznik do opracowania przyrodniczego należy traktować jako uzupełnienie opisu głównego i traktować całościowo wraz z częścią graficzną. Wytyczne do realizacji zostały opracowane w opisie głównym.

LEGENDA:

- - - granica zespołu przyrodniczo-krajobrazowego "Lasek Miejski w Błogocicach"
- ▲ wejście na teren opracowania

komunikacja:

- - - Ścieżki na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego "Lasek Miejski w Błogocicach"

- miejsca powierzchni badawczych

zieleń - gospodarka:

- D50 drzewa istniejące w średnim stanie
- D50 drzewa istniejące w złym stanie
- obszary z dominacją rdestowca ostrokończystego (1A) - do usunięcia (9215 m², w tym 310 m² poza granicami zespołu przyrodniczo-krajobrazowego "Lasek Miejski w Błogocicach")
- obszary występowania cieszyńnianki - ochrona
- obszary występowania czosnku - ochrona
- nasadzenia zaciężające rdestowca ostrokończystego (2A)

UWAGA: Zaznaczone obszary występowania gatunków chronionych wskazują lokalizację o największym zagęszczeniu, nie wyklucza się występowania roślin w innych miejscach na terenie opracowania.

Niniejsza mapa została wykonana bez ustalenia obciążenia dotychczasowych służebności gruntowych.
 Niniejsza mapa nie zawiera w swojej treści projektowanych sieci uzbrojenia terenu uzgodzonych w ZUOP.
 Nie wyklucza się istnienia w terenie innych nie wykazanych na niniejszej mapie urządzeń podziemnych, które nie były zgłoszone do inwentaryzacji lub o których brak jest informacji w istniejących branżach.
 Granice przedmiotowych działek nie były analizowane.
 Niniejsza mapa może służyć do projektowania budynków i budowli zgodnie z przepisami prawa budowlanego.
 Na przedmiotowym terenie nie obowiązują MPZP. Przedmiotowe działki są objęte rezerwowem siałym.

MAPA DO CELÓW PROJEKTOWYCH SKALA 1:500		sekcja: 100.04.1.1; 1.2; 1.3; 3.4 miejscowość: Cieszyń Ogólny: 0081
L.k.s.r. 12/2023	obiekt: dz. nr 46/1, 54, 61	Mapa zgodna ze słownem w terenie na MARZEC 2023 r.
ID: GOK.6640.113.2023 Poziom odniesienie: PL-EVRP 2007-NH Układ współrzędnych: 2000		Trójwymiarowe dane geodezyjne z pomiarów terenowych 75/13 map: 61-324-32-33 REGOR 022000008
		Wykonat: mgr inż. Szymon KITA BEOBETA UPRAWNIONY nrp. zw. nr 18392

	Funkcja	Imię i nazwisko	Nr uprawnień	Podpis
	Główny projektant / Korespondent	mgr inż. Szymon Kita	SKL/4818/PBKr/16	
	Dr nauk biologicznych / Analiza przyrodnicza	dr Jerzy Panusel		
	Projekt zieleni / Architekt krajobrazu	mgr inż. arch. kraj. Katarzyna Wajtor-Kmita		
PRIMTECH Szymon Kita tel: 506-340-000 www.primtech.pl	Projekt zieleni / Architekt krajobrazu	mgr inż. arch. kraj. Agnieszka Krasuska		
	Lokalizacja:	dz. nr 44, 46/1, 61 objęte 0081, 54 objęte 0081; ew. 240301_1 CIESZYŃ		
Inwestor: GMINA CIESZYŃ UL. RYNEK 1 43-400 CIESZYŃ	Nazwa projektu/Objekt: PROJEKT PRAC NA TERENIE ZESPOŁU PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWEGO "LASEK MIEJSKI W BŁOGOCICACH"			
Data: maj 2023 r.	Nazwa rysunku: PLAN - INWENTARYZACJA I PROJEKT	Faza proj.:	Opracowanie przyrodnicze	Nr rysunku: B_P_1
	Skala: 1:200	Nr egz.:		